

Lupp 2021

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Kramfors

ENKÄTFABRIKEN

**KRAMFORS
KOMMUN**

“Försök och har mer bussar i kväll för dom som har inget sätt att åka fram och tillbaka till träningar, och för dom som vill vara mer med kompisar i stan”

-Kille i gymnasiet svarar på frågan om vad Kramfors behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	6
A. Bakgrundsfrågor	8
B. Fritid	13
C. Skola	26
D. Politik och samhälle	41
E. Trygghet	55
F. Hälsa	65
G. Arbete	82
H. Framtid	86
Referenslista	97

**Innehållet i rapporten
är färgkodat!**

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning för kommunernas arbete i alla förvaltningar och områden. Både barnkonventionen som nu är lag och Sveriges ungdomspolitik, betonar vikten av att alla beslut som tas som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. I Sverige beslutade riksdagen år 2014 om en ny ungdomspolitik. Målen för ungdomspolitiken är att alla ungdomar (personer mellan 13 och 25 år) ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla beslut som tas och insatser som genomförs rörande unga, ska utgå från dessa mål. 2020 uppdaterades det ungdomspolitiska handlingsprogrammet och de nya prioriterade målområdena är: den psykiska hälsan bland unga ska öka, social inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka, alla unga ska ha en meningsfull fritid och alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget.

Vi rekommenderar att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomarnas livsvillkor i Kramfors. Några sammanfattade reflektioner presenteras dock här.

Fritiden i Kramfors

Majoriteten av ungdomarna i Kramfors är nöjda med sin fritid och andelen nöjda är på en liknande nivå som rikssnittet för Lupp 2021. Över tid kan vi dock se att andelen killar som är nöjda med sin fritid minskat något. Andelen tjejer som är nöjda är på en liknande nivå som år 2018, men på en något lägre nivå än år 2015. Gällande utbudet av fritidsaktiviteter framgår att gymnasieungdomarna är mindre nöjda än högstadieungdomarna. Drygt 50 % av gymnasieungdomarna uppger att det finns ganska eller mycket att göra på fritiden i Kramfors. Motsvarande andel bland högstadieungdomarna är 71%. Sett över tid så minskar andelen killar som anser att det finns väldigt eller ganska mycket att göra på fritiden, medan tjejer som anger detsamma har ökat tydligt sedan år 2018.

När det gäller vad ungdomar gör på sin fritid kan vi se en del könsskillnader. Killar svarar i högre grad än tjejer att de spelar online-, tv- eller dataspel. Tjejer anger däremot att de håller på med foto, film, tecknar/målar och spelar teater, gör musik eller dansar i högre grad än killar. Över tid kan vi se att andelen tjejer som tränar, läser och som håller på med foto, film, tecknar/målar har minskat sedan år 2018. Andelen killar som tränar har minskat något, i övrigt är resultatet på samma nivå som år 2018.

Vad gäller ungas medlemskap i föreningar, ser vi att andelen som svarat att de är medlemmar i någon förening har minskat sedan år 2018 bland högstadieungdomarna - däremot är det en något högre andel gymnasieungdomar som i årets resultat svarar att de är medlemmar i någon förening.

Synen på inflytande

I Kramfors svarar 35 % av högstadieungdomarna och 42 % av gymnasieungdomarna att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen. Över tid kan vi se att andelen tjejer som vill påverka i kommunen har minskat sedan 2018. Andelen killar som vill påverka i kommunen är däremot på liknande nivå som tidigare år.

Gällande möjligheten att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen anser sig unga i Kramfors ha mycket eller ganska stora möjligheter, i samma grad som rikssnittet för Lupp 2021. Totalt svarar strax under 20 % att de ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter. Andelen killar som ser sig ha möjligheter att framföra sina åsikter har dock minskat sedan år 2018.

Intresset för samhällsfrågor är i Kramfors på en liknande nivå i år som år 2018. Däremot har andelen som svarar att de är intresserade av vad som händer i världen minskat. Intresset för politik har även minskat något men skillnaden är liten. När det kommer till ungas engagemang har högst andel (18 % på högstadiet och 39 % på gymnasiet) svarat att de har gillat/delat ett inlägg om samhällsfrågor det senaste året.

Trygghet och utsatthet

Vad gäller frågorna som rör utsatthet och trygghet kan vi se att resultatet inte är helt entydigt. Det framgår att det skett en tydlig positiv utveckling - ungdomar i Kramfors som svarat att de blivit utsatta för mobbning, trakasserier eller utfrysning har tydligt minskat sedan år 2018 och störst skillnad ses bland tjejer. I skolavsnittet framgår det däremot att högstadieungdomar, speciellt tjejer, i hög grad svarar att rasism, våld, mobbning och sexuella trakasserier förekommer på skolan. På gymnasiet är det en klart lägre andel som uppger att dessa problem förekommer. Över tid ser vi att andelen högstadieungdomar som svarat att våld, mobbning och sexuella trakasserier förekommer på skolan har ökat.

Ungdomarna fick även besvara ett antal frågor gällande utsatthet för brott och otrygga situationer som hot, stöld, misshandel och sexuellt våld/utnyttjande. Det framgår att högstadieungdomarna i något högre grad än gymnasieungdomarna svarar att de har utsatts för detta. Jämfört med 2018 är det en lägre andel tjejer som i årets resultat svarar att de utsatts för sexuellt våld/utnyttjande och stölder.

När det kommer till frågorna om hur trygga ungdomarna är på olika platser i Kramfors, ser vi att tryggheten generellt sett är hög. Tjejer på högstadiet upplever sig dock något mindre trygga på fritidsgårdar än övriga grupper.

Fortsatt stora könsskillnader vad gäller hälsa

I Kramfors kan vi se att många ungdomar mår bra - men även att det finns en del utmaningar. Det som framgår är att tjejer i klart lägre grad än killar svarar att de mår bra. Andelen killar och tjejer som mår bra i Kramfors har även minskat tydligt sedan år 2018. Det framgår även att andelen högstadieungdomar i Kramfors som skattar sin hälsa som bra är lägre än rikssnittet för Lupp 2021. Även på gymnasiet är resultatet något lägre, men skillnaden är liten.

Även när det gäller olika psykiska och somatiska besvär uppger tjejer i högre grad än killar att de har regelbundna problem. Killar anger däremot i nästan lika hög grad som tjejer att de har besvär med att somna eller att de sover dåligt på natten. I jämförelse med rikssnittet upplever högstadieungdomar i Kramfors besvären i något högre grad. Över tid ser vi att nedstämdhet, stress, sömnsvårigheter och insomningsproblem ökat hos både tjejer och killar i Kramfors. Det framgår vidare att andelen killar och tjejer som regelbundet tränar har minskat över tid.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) Lupp-undersökning har år 2021 genomförts i Kramfors på högstadiet i årskurs 8 samt på gymnasiet i årskurs 2. Undersökningen genomfördes under hösten 2021 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunen och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Kramfors kommun.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Svarsfrekvens

Totalt har 157 elever av 189 på högstadiet i årskurs 8 svarat på undersökningen. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 83 %. På gymnasiet i årskurs 2 har 144 elever svarat på enkäten, utav totalt 197 elever. Detta ger en svarsfrekvens om 73 %.

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet ofta på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

Bortfallsanalys

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det har rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder samt kön. Jämförelser, inte bara vad gäller kön utan även sett till andra faktorer, möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna. Observera att nedbrytningar endast redovisas om minst 10 personer har svarat i den aktuella gruppen.

Rapporten innehåller även fördjupad analys i form av sambandsanalyser. Vad som är viktigt att tänka på, är att en sambandsanalys inte säger något om orsaksförhållandet, det vill säga att vi kan inte se vad som orsakar vad. Denna form av analys visar endast hur variabler eller frågor samvarierar.

I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille och tjej fanns även alternativet "annan könsidentitet". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat "annan könsidentitet" är väldigt få till antalet.

Jämförelser med riksnitt för Lupp 2021

I den löpande texten samt i tabeller, berörs även jämförelser med riksnittet för Lupp (de kommuner som genomfört Lupp år 2021). Riksnittet är dock inget nationellt snitt för alla kommuner, utan innefattar endast de kommuner som deltog i Lupp år 2021. Trots att en sådan jämförelse har vissa brister kan det vara fördelaktigt att kunna se kommunens resultat i förhållande till en större kontext.

I rapporten tas riksnittet upp i de utvalda frågor där det anses vara relevant att jämföra resultatet.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad tematiskt utifrån de områden som finns i Lupp-enkäten: A. Bakgrundsfrågor, B. Fritid, C. Skola, D. Politik och samhälle E. Trygghet, F. Hälsa, G. Arbete och H. Framtid.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma, är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta för att göra resultatet mer överskådligt. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön.

Notera att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

*Svarsfrekvensen
är 83 % på
högstadiet och
73 % på gymnasiet*

A. Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen av enkäten ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj.

Som det framgår av bilden nedan är könsfördelningen relativt jämn bland de som svarat på Lupp-enkäten, 50 % tjejer och 48 % killar besvarade enkäten. 2 % anger att de har en annan könstillhörighet. Totalt sett svarar 10 % att de har en långvarig nedsatt funktion eller sjukdom.

Vidare svarar mellan 14-22 % att de har ett annat modersmål än svenska. I tabell A5 på sida 9 framgår det att bland ungdomarna som svarat är 8 4 % själva födda i Sverige.

Om de svarande:

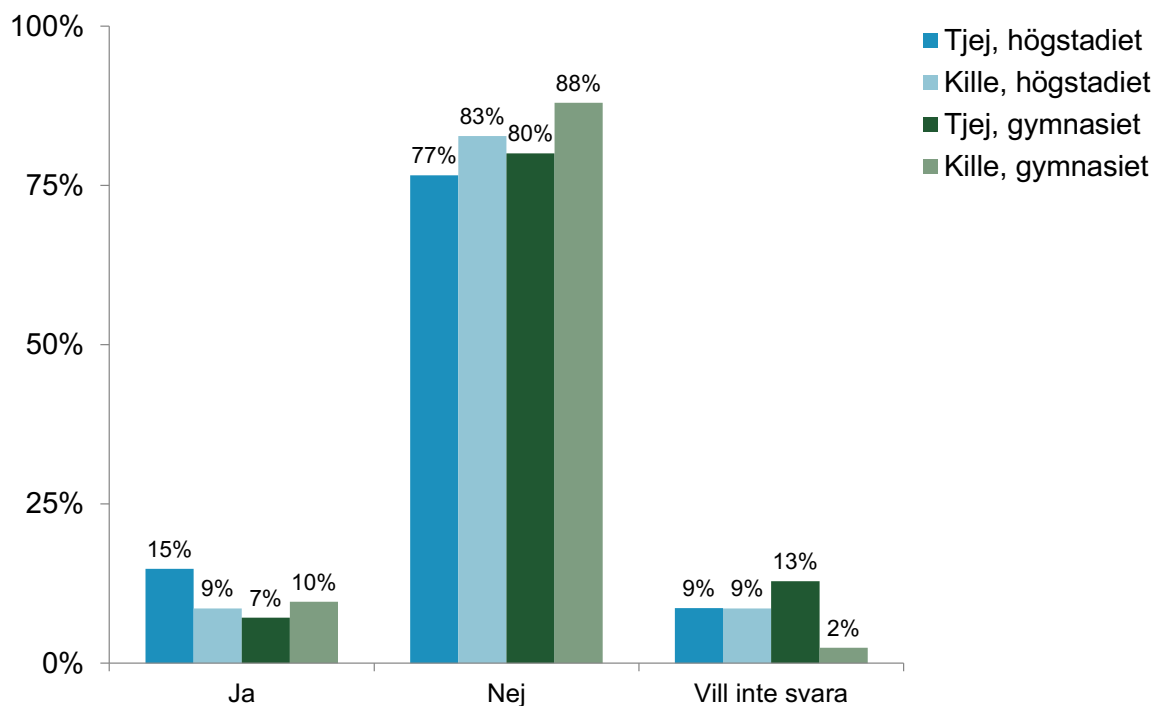
*10% totalt har en
långvarig nedsatt
funktion*

*50% tjejer
48% killar
2% annan könstillhörighet*

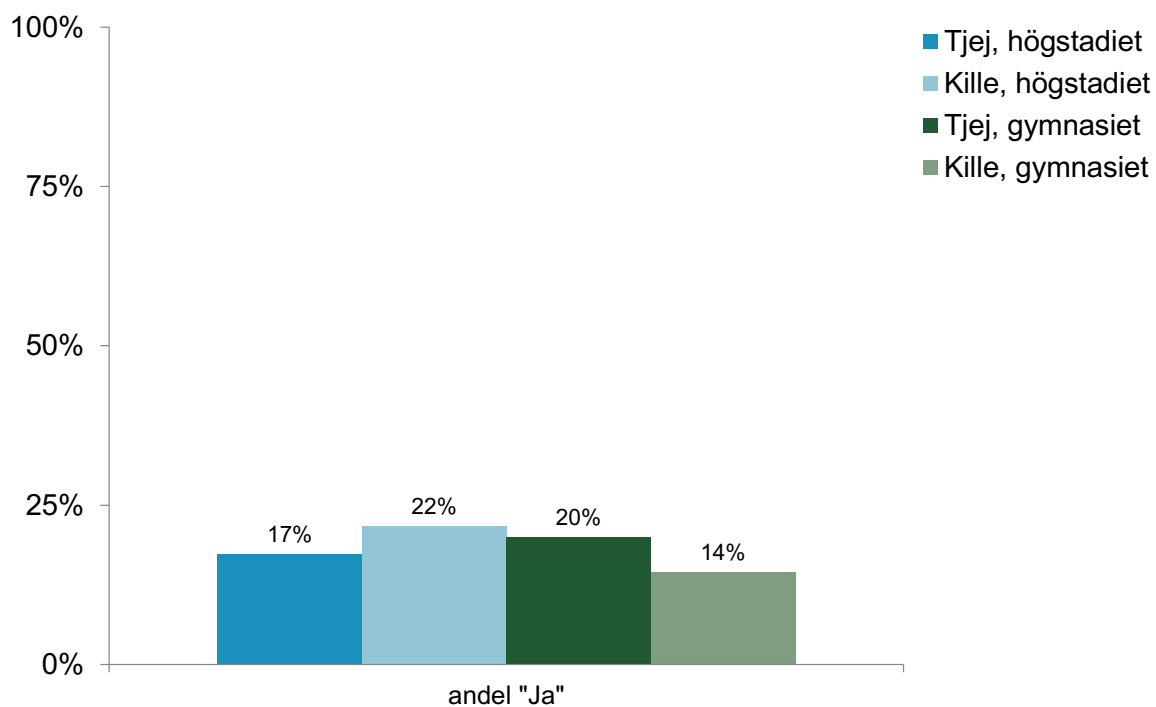
*77% Heterosexuella
2% Homosexuella
6% Bisexuella
14% Övrigt/annat/
vill ej svara*

*17 % är själva födda
utanför Sverige*

A3. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

A4. Har du ett annat modersmål än svenska?

A5. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	84%	1%	3%	13%
Förälder A	79%	3%	4%	14%
Förälder B	78%	2%	4%	15%

A5a. Du angav att du inte var född i Sverige. Hur länge har du bott här?

	Procent
10 år eller längre	25%
4-9 år	48%
0-3 år	27%

A6. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

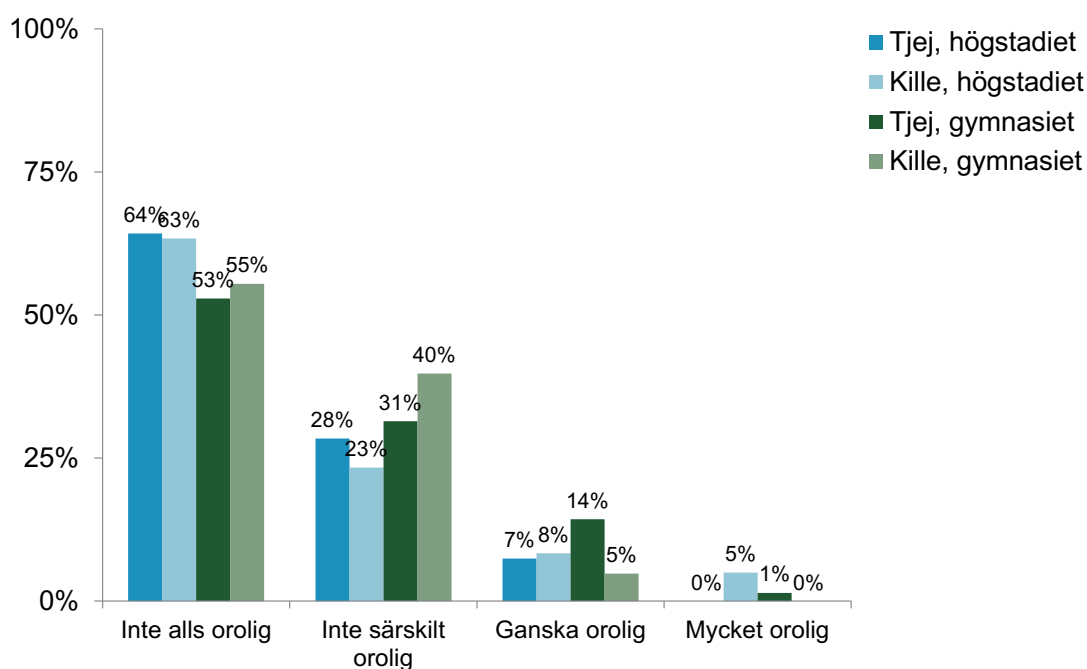
	Förälder a	Förälder b
Arbetar	85%	75%
Studerar	4%	5%
Föräldraledig	0%	0%
Arbetslös	3%	3%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	1%	5%
Ålderspensionär	1%	1%
Annat	2%	2%
Vet inte	3%	7%

Ekonomi

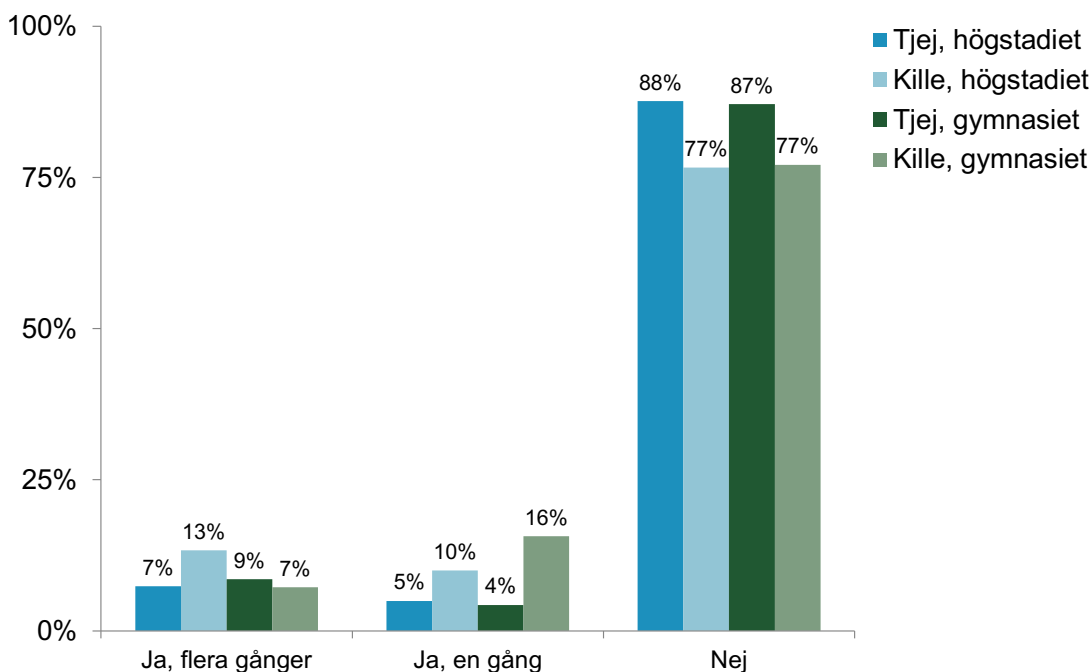
En majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A7. Det är dock mellan 5-15 % som svarar att de är ganska eller mycket oroliga. Högstadiungdomar uppger i högre grad än gymnasieungdomar att de inte alls är oroliga för deras föräldrars ekonomi.

Vidare framgår i diagram A8 på följande sida, att mellan 12-23 % av de unga svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra i deras ålder gör eller köper för att familjen inte haft råd.

A7. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

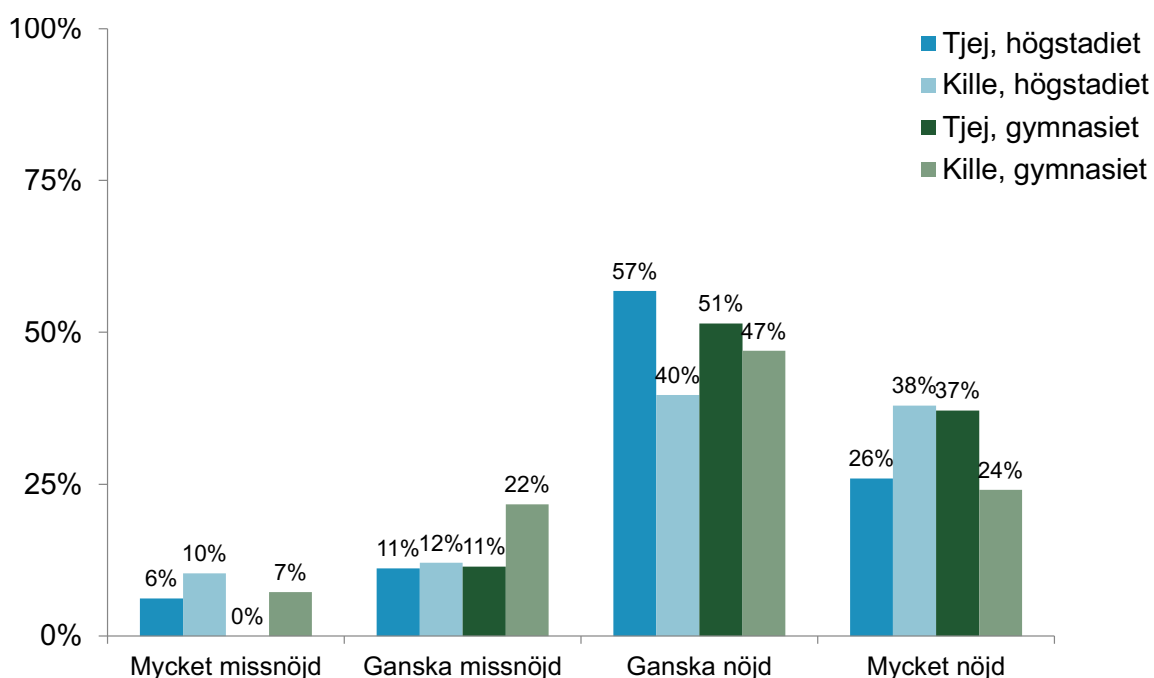

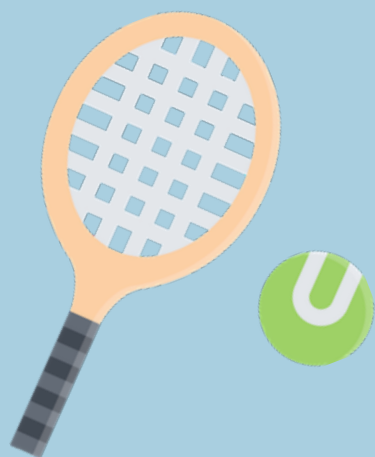
A8. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

Ungdomarna svarade på en fråga om hur nöjda de är med sin ekonomi. Vad som framgår i diagram A9 är att gymnasiekillar i högst grad svarar att de är mycket eller ganska missnöjda med sin ekonomi. Tjejer på gymnasiet svarar i högst grad att de är mycket eller ganska nöjda med sin ekonomi.

A9. Hur nöjd är du med din ekonomi?

“Fler ställen att göra, mer bio, bowling eller andra roliga aktiviteter”

–Tjej i gymnasiet svarar på frågan om vilka fritidsaktiviteter som saknas i kommunen

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

Kommunens eller samhällets ansvar när det kommer till ungas fritid handlar dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar– och dels om att bevaka tillgängligheten samt se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid. Forskning och tidigare studier visar dock att vissa grupper av ungdomar i lägre grad deltar i olika typer av fritidsaktiviteter. Bland annat framgår det att utrikesfödda tjejer, unga med funktionsnedsättning, unga hbtq-personer och unga med begränsade ekonomiska resurser i lägre grad är aktiva i fritidsverksamheter och föreningar.¹

En studie från MUCF år 2020 visar också att det är vanligare att unga utrikesfödda, unga hbtq-personer samt unga tjejer, upplever olika hinder att delta i fritidsaktiviteter. I samma studie finner man också att var tredje ung med funktionsnedsättning och var fjärde ung hbtq-person avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.²

1 MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

2 MUCF 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder

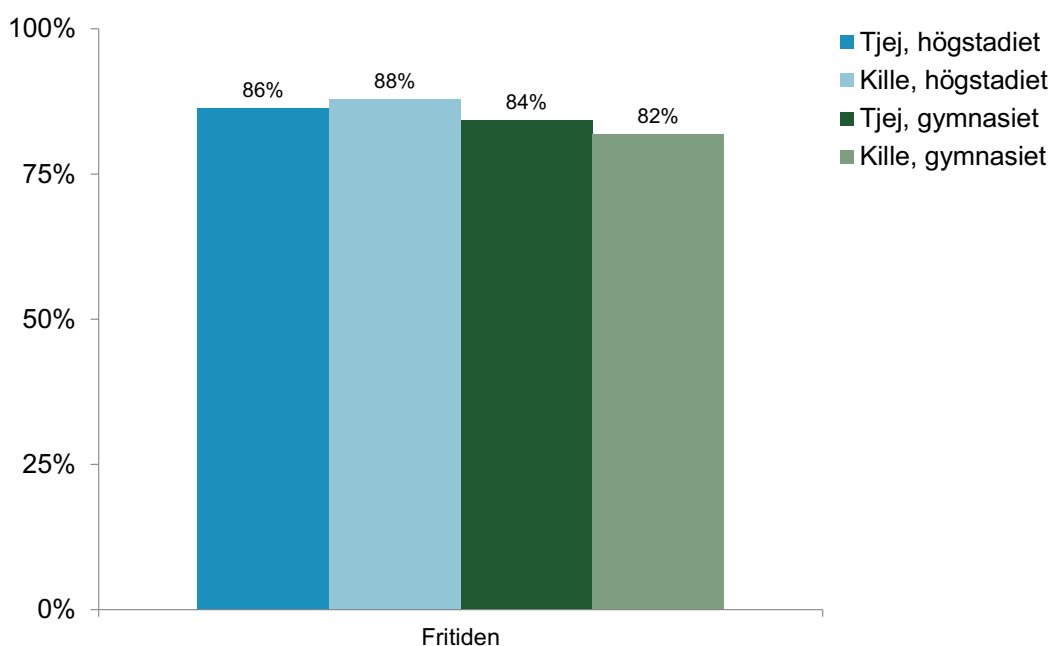
Nöjdhet med fritiden

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

I diagram B0 nedan redovisas andelen som totalt sett är nöjda med sin fritid i Kramfors. Högstadiungdomar är något nöjdare än gymnasieungdomarna, men skillnaderna är små. Jämfört med rikssnittet är högstadiungdomarna i Kramfors ungefär lika nöjda. Gymnasieungdomarna är däremot något mindre nöjda än rikssnittet för Lupp 2021.

I diagram B0b på följande sida kan vi se att andelen nöjda sedan år 2018 har minskat något bland killar. Tjejer är däremot ungefär lika nöjda som år 2018. Könsskillnaderna har därmed minskat.

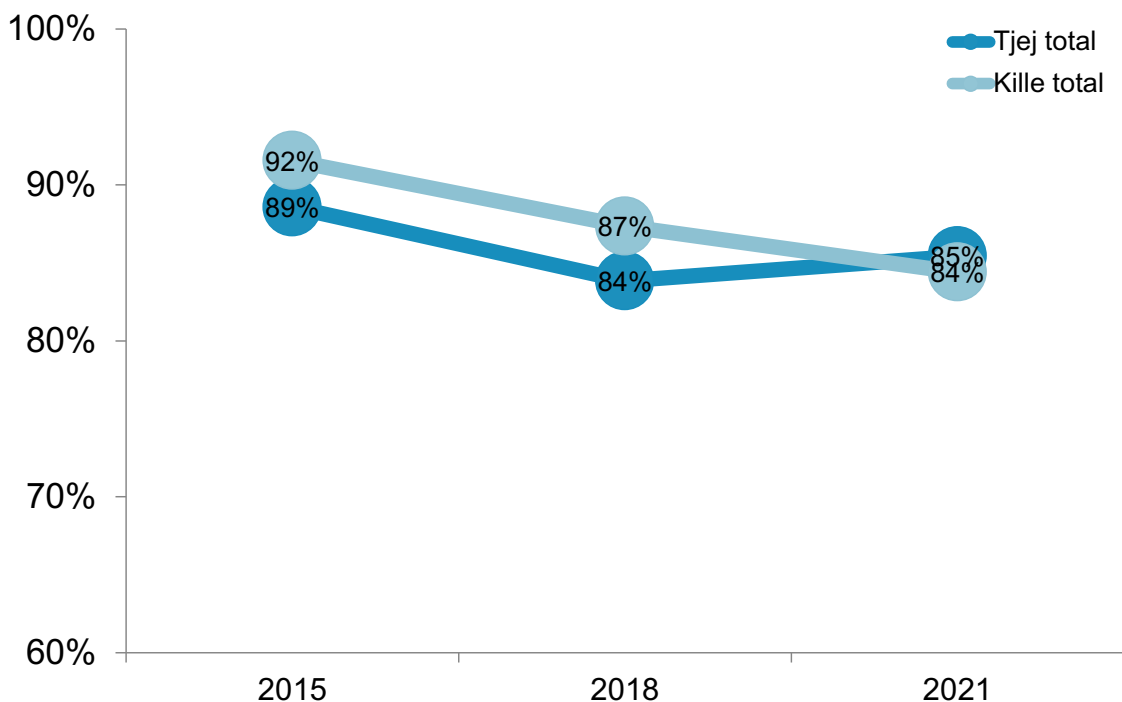
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

B0a. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
86%	89%	82%	86%

B0b. Andel nöjda med sin fritid: jämförelse över tid

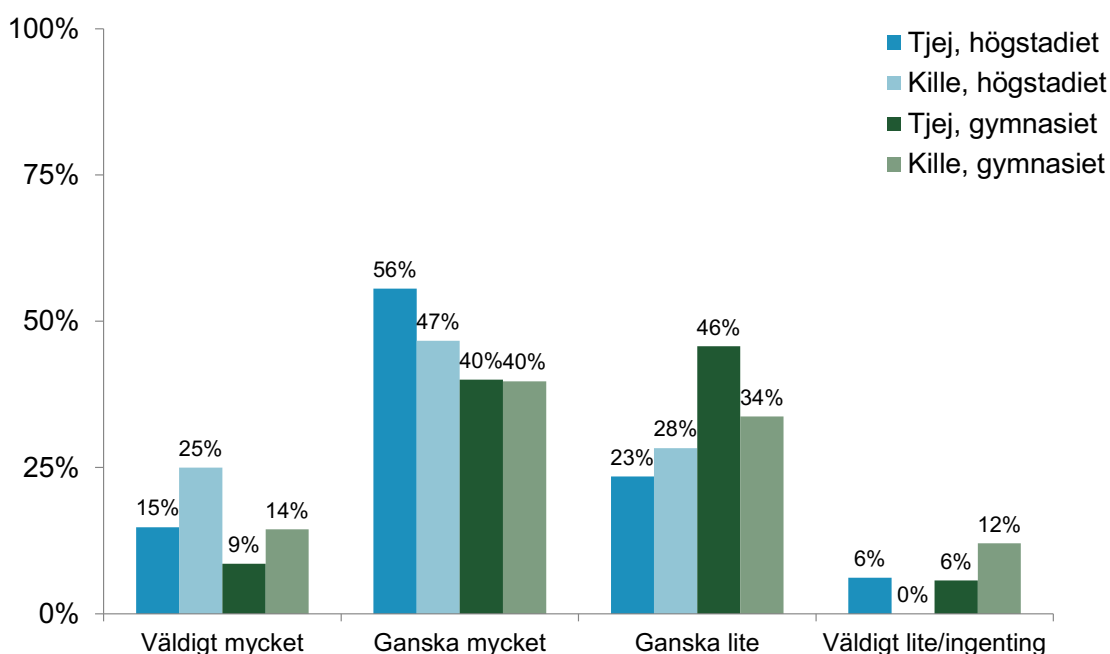

Utbud av fritidsaktiviteter

När det handlar om utbudet av fritidsaktiviteter i kommunen eller hur mycket det finns att göra, framkommer i diagram B1 att gymnasietjejerna är mindre nöjda med utbudet än killarna i gymnasiet, samt att högstadieungdomarna är den absolut nöjdaste gruppen.

Totalt 52 % av gymnasieungdomarna svarar att det finns ganska mycket eller väldigt mycket att göra. Motsvarande andel bland högstadieungdomarna är 71 %.

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

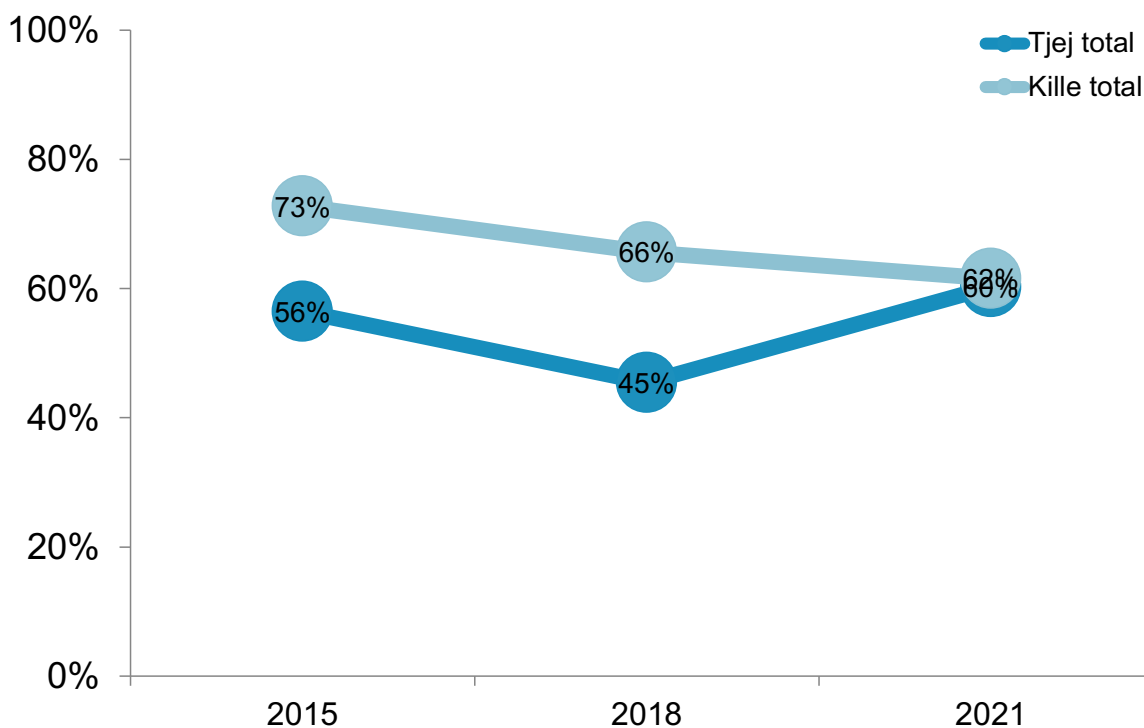
I jämförelse med rikssnittet framgår det dock att högstadieungdomarna i Kramfors är något mindre nöjda med utbudet av aktiviteter. Gymnasieungdomar i Kramfors är tydligt mindre nöjda än rikssnittet.

Över tid har andelen tjejer som är nöjda med hur mycket det finns att göra på fritiden ökat, medan killarnas nöjdhet har minskat något, se diagram B1b nedan.

B1a. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
71%	75%	52%	63%

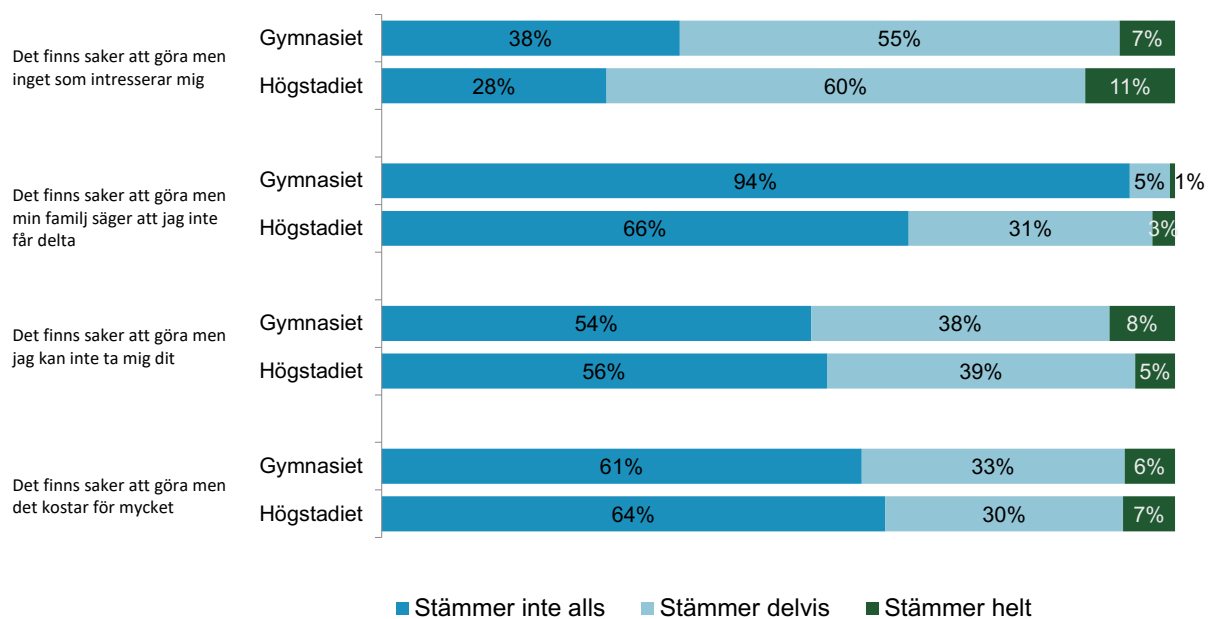
B1b. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: Jämförelse över tid

Orsaker till att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet, se diagram B2. På högstadiet är det en lägre andel (28 %) som svarar "stämmer inte alls" avseende påståendet "Det finns saker att göra men inget intresserar mig". Motsvarande andel sett till rikssnittet är 40 % - se tabell B2a. Högstadieungdomar svarar "instämmer inte alls" i lägre utsträckning än rikssnittet. Gymnasieungdomar i Kramfors instämmer i liknande grad som rikssnittet i alla påståenden förutom "det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit", där ungdomar i Kramfors instämmer i lägre grad än rikssnittet.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

B2a. Andel som svarat "stämmer inte alls" jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Det finns saker att göra men inget som intresserar mig	28%	40%	38%	40%
Det finns saker att göra men min familj säger att jag inte får delta	66%	75%	94%	91%
Det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit	56%	63%	54%	66%
Det finns saker att göra men det kostar för mycket	64%	67%	61%	62%

Vad ungdomarna gör och hur ofta

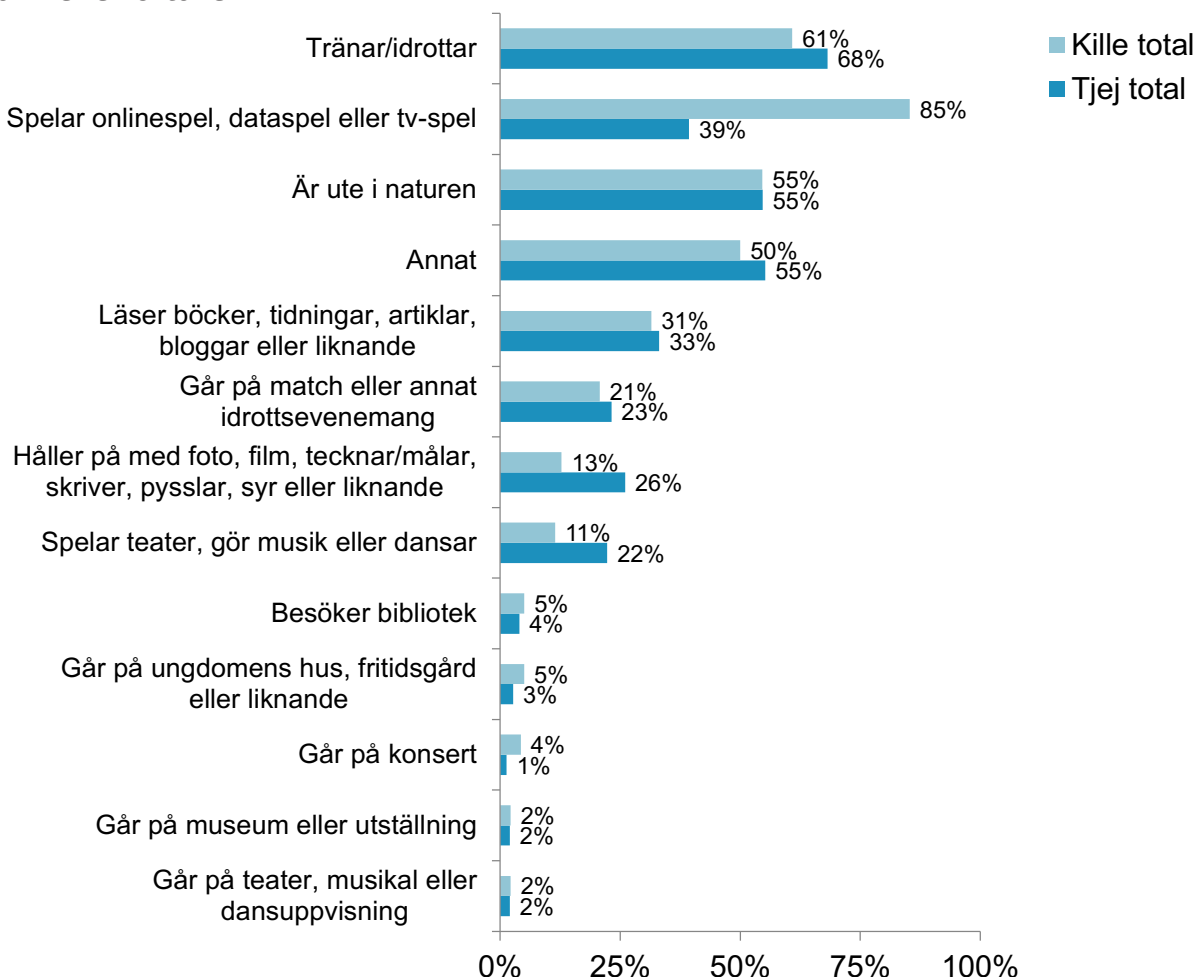
I diagram B3 redovisas vilka aktiviteter ungdomarna regelbundet (minst en gång i veckan) sysselsätter sig med. Vad som framgår är att en hög andel, 61 %, av killarna och 68 % av tjejerna tränar eller idrottar minst en gång i veckan. En andel på totalt 55 % av både killarna och tjejerna svarar även att de är ute i naturen minst en gång i veckan. Vad gäller data-, tv- eller onlinespel svarar 85 % av killarna att de spelar minst en gång i veckan. Motsvarande siffra för tjejerna är 39 %. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de spelar teater, gör musik eller dansar. Tjejer håller även på med foto, film, målar, skriver eller pysslar mer än killar.

Bland de som svarar att de gör något annat på sin fritid nämns bland annat att umgås med familj och vänner, mecka med fordon, se på tv/film/serier och idrotta.

Resultatet i Kramfors gällande vad ungdomarna gör minst en gång i veckan är i många fall likt rikssnittet för Lupp, se tabell B3a på följande sida. Ungdomar i Kramfors går dock på fritidsgårdar och tränar/idrottar i lägre grad än rikssnittet för Lupp 2021.

Andelen tjejer som håller på med foto, film, tecknar/målar, som läser och tränar/idrottar har minskat sedan år 2018. Killarnas resultat är ungefär som år 2018, men något färre tränar minst en gång i veckan.

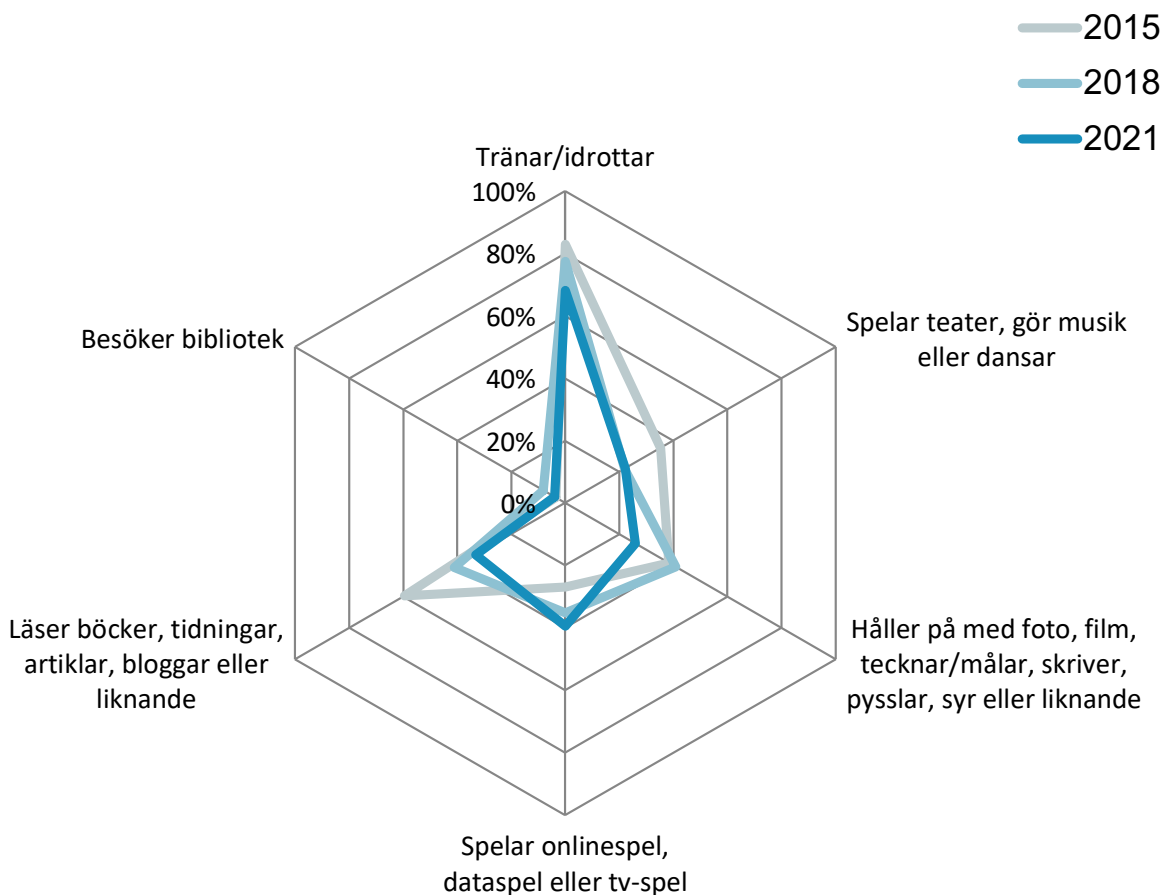
B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

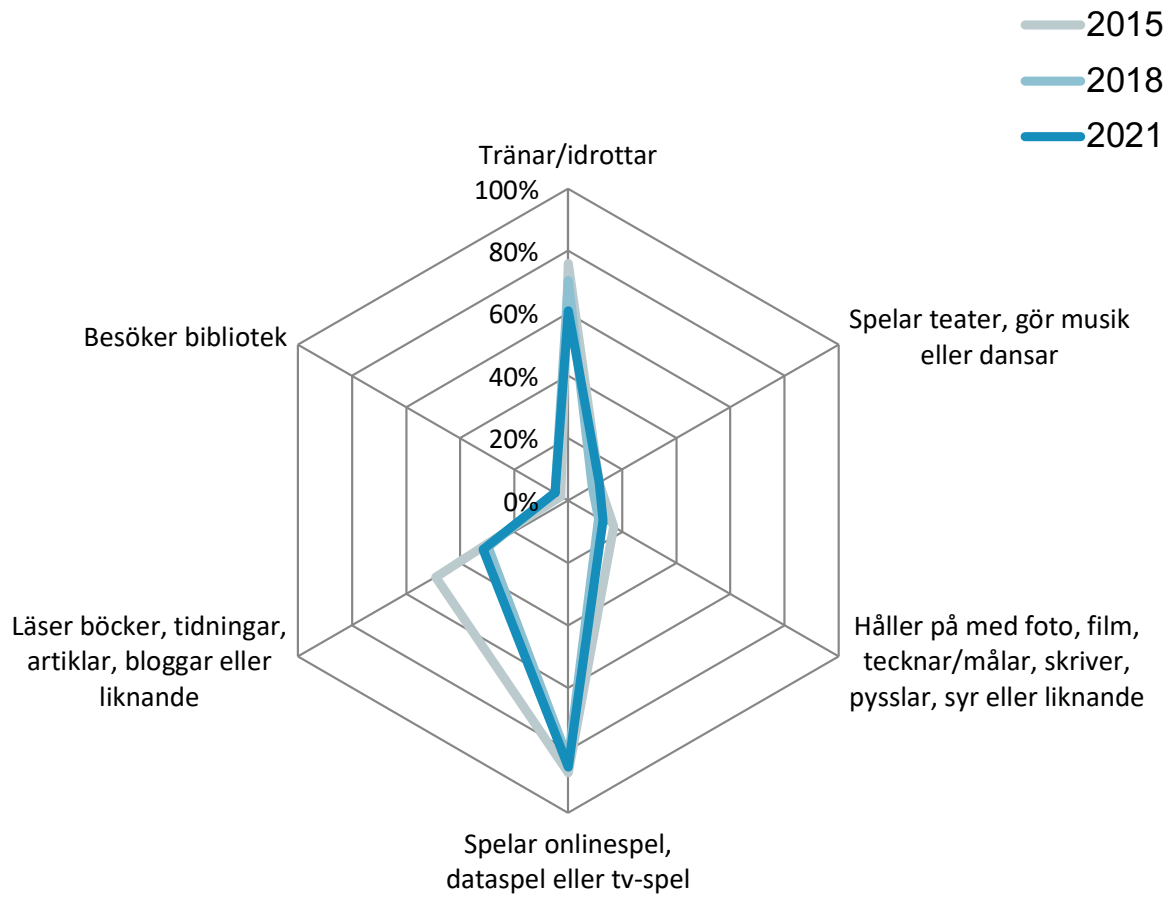
B3a. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Tränar/idrottar	69%	79%	58%	74%
Spelar teater, gör musik eller dansar	14%	24%	20%	18%
Håller på med foto, film, tecknar, målar, skriver, pysslar, syr eller liknande	21%	24%	20%	19%
Spelar online-, data- eller tv-spel	64%	66%	61%	55%
Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande	28%	38%	36%	38%
Besöker bibliotek	6%	6%	3%	7%
Är ute i naturen	59%	62%	50%	55%
Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	7%	12%	1%	4%
Går på konsert	5%	1%	1%	1%
Går på teater, musikal eller dansuppvisning	4%	1%	1%	1%
Går på museum eller utställning	3%	1%	1%	1%
Går på match eller annat idrottsevenemang	27%	24%	17%	16%
Annat	51%	49%	55%	44%

B3b. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, tjej

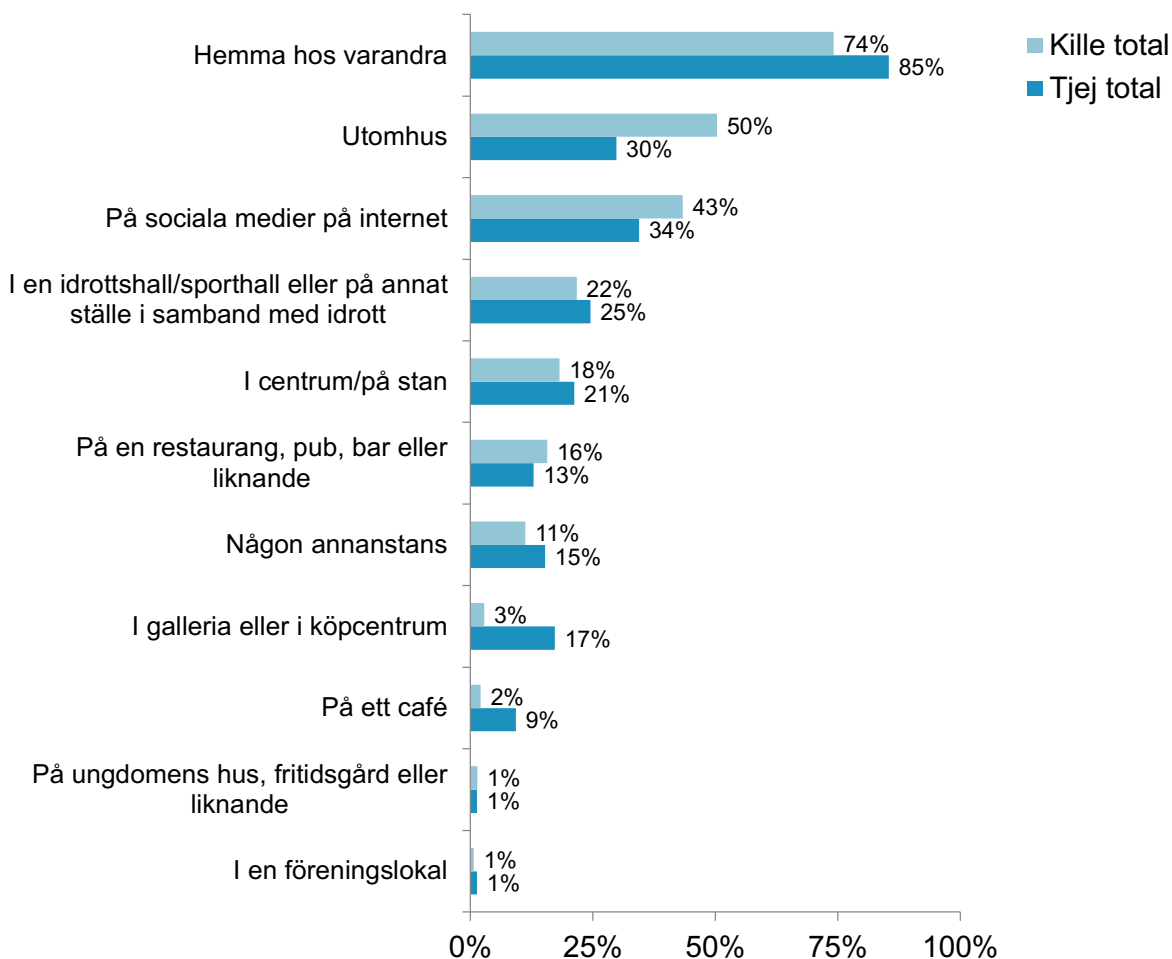

B3c. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, kille

Vad gäller var ungdomarna brukar träffa sina kompisar på fritiden är det vanligast att träffas hemma hos varandra. En väldigt hög andel av tjejerna, 85 %, svarar att de brukar träffa sina kompisar hemma hos sig själva eller hos kompisarna. Bland killar är motsvarande andel något lägre, på 74 %. Näst vanligast är att träffas utomhus, vilket 50 % av killarna och 30 % av tjejerna gör. Killar träffas även mer online än tjejer medan tjejer ses mer i gallerior eller på café.

B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

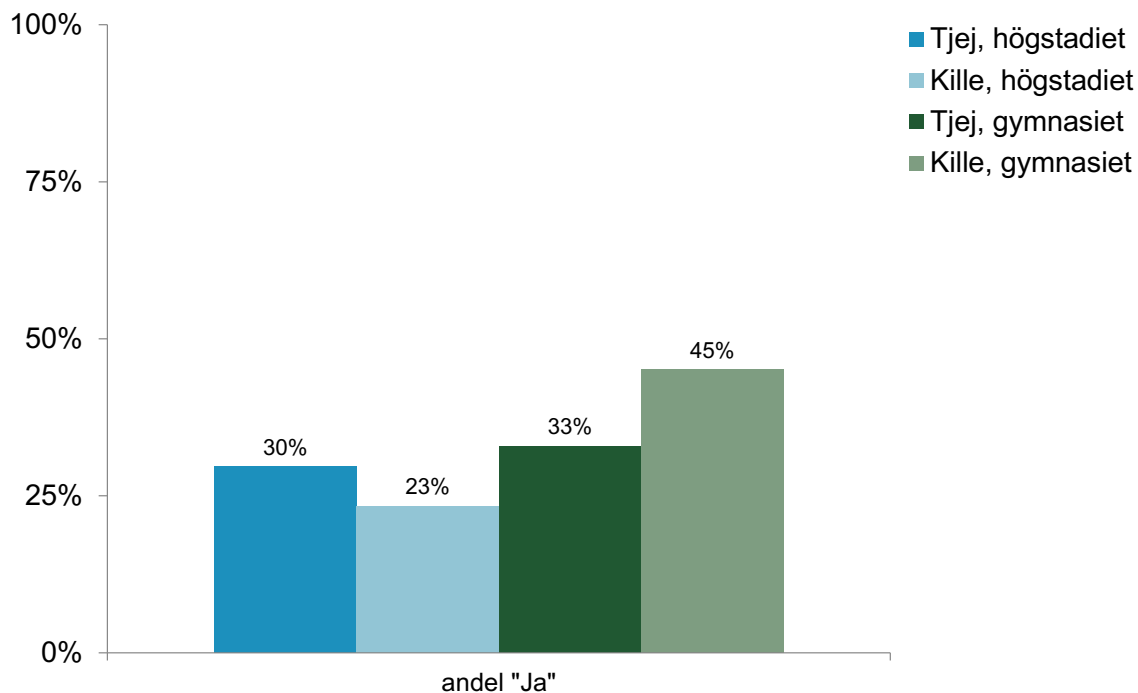
Saknas fritidsaktiviteter?

Ungdomarna svarade på en fråga gällande om det saknas fritidsaktiviteter där de bor, se diagram B5 på följande sida. Killar i gymnasiet svarar i högst grad att det saknas fritidsaktiviteter (45 %).

Vid en jämförelse med riksnittet ser vi att ungdomarna i Kramfors saknar fritidsaktiviteter i högre grad.

Andelen som saknar fritidsaktiviteter har minskat sedan år 2018 både bland tjejer och killar. Minskningen är dock störst bland tjejerna.

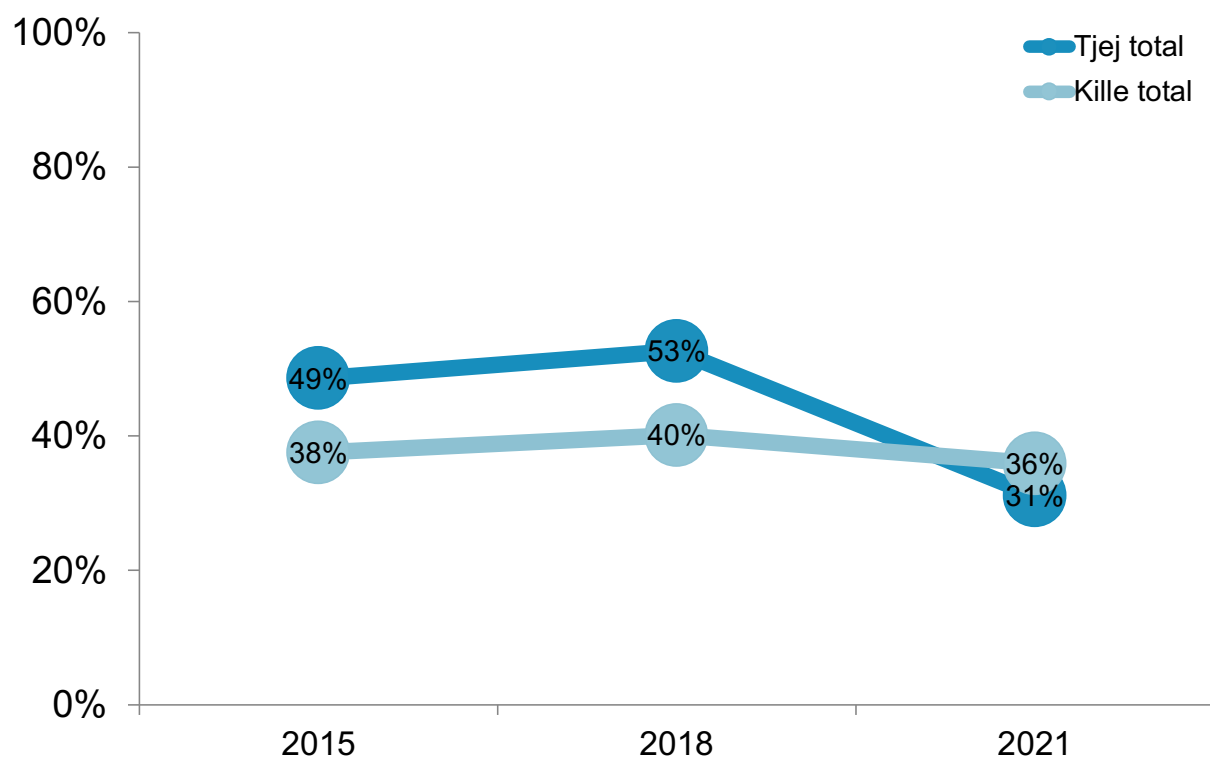
B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

B5a. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
28%	24%	40%	31%

B5b. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse över tid

Vilka aktiviteter som saknas

B5c. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Flera nämner att de saknar aktiviteter, men många svar är ospecificerade önskemål som exempelvis "mer av allt" eller "något". Flera kommenterar dock olika sporter - inomhusfotboll, ishockey, slalom, basket, volleyboll, badminton, äventyrsbad, biljard, bordtennis, parkour och dans. Några få ungdomar kommenterar också att de saknar kreativa aktiviteter, som exempelvis musik.

Mötesplatser av olika slag önskas också av flera ungdomar. Det som främst efterfrågas är någonstans där de kan umgås med sina vänner. Några motorintresserade ungdomar uppger att de saknar ett motorgarage. Det efterfrågas även mer restauranger, caféer och affärer.

"En ungdomsgård med typ biljard datorer soffor cafeteria pingis"

- Kille, gymnasiet

"Ungdomsgård med aktiviteter så som biljard"

-Tjej, gymnasiet

"Spela fotboll inom hus"

- Kille, högstadiet

"Hockey för tjejer inte ett damlag då vi är ung och ny började"

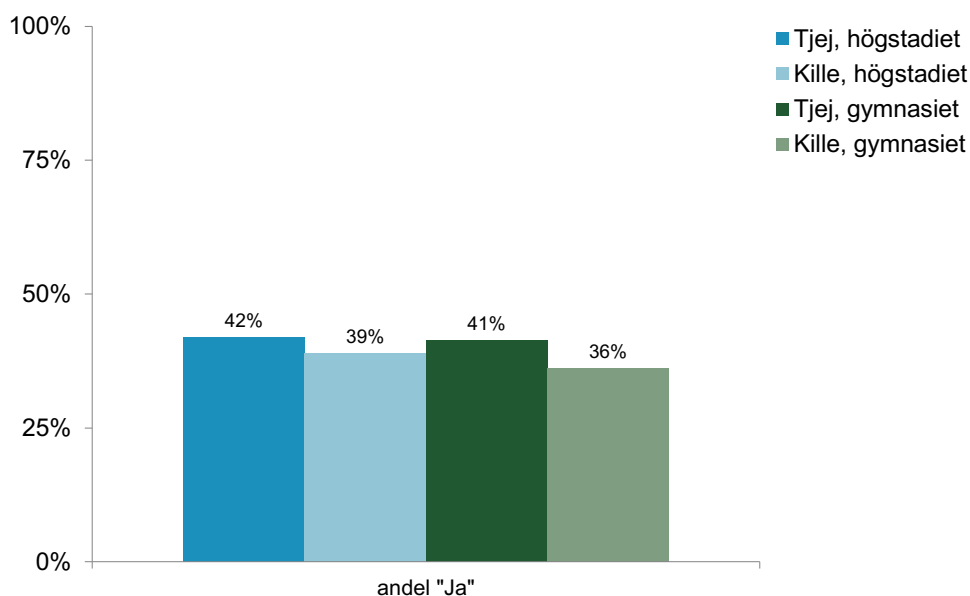
-Tjej, högstadiet

Medlemskap i föreningar

I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller anger att de har ett intresse för ett föreningsmedlemskap minskat de senaste åren. Föreningslivet i Sverige når inte en lika stor andel unga som det tidigare gjort och flera föreningar har en låg andel unga medlemmar. Ju äldre de svarande är i undersökningsgruppen med 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta.¹ I Kramfors svarar 41 % av högstadieungdomarna och 39 % av gymnasieungdomarna att de är föreningsmedlemmar.

Både andelen högstadieungdomar och gymnasieungdomar i Kramfors som är föreningsmedlemmar är lägre än rikssnittet, se tabell B6a nedan. I diagram B5b ser vi att andelen som är föreningsmedlemmar bland högstadieungdomar har minskat sedan år 2018 och år 2015. Bland gymnasieungdomar har dock andelen föreningsmedlemmar ökat något sedan år 2018,.

B6. Är du medlem i någon förening? Andel "ja"

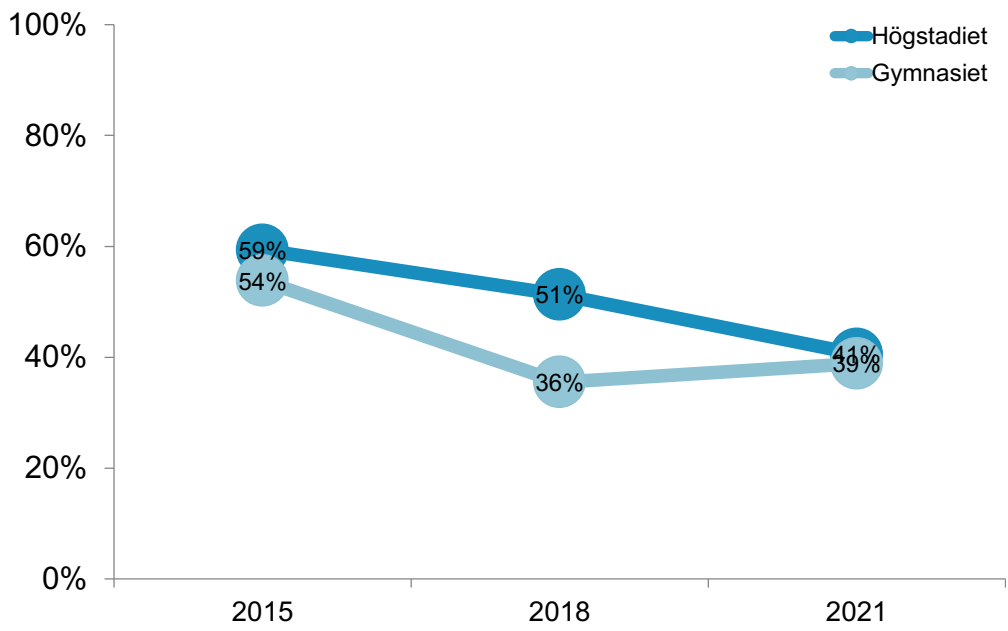

B6a. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
41%	59%	39%	48%

¹ MUCF 2014: Fokus 14: Ungas fritid och organisering

B6b. Andel som är medlem i en förening: Jämförelse över tid

”Behandla killar lika bra som tjejer i skolan”

– Kille i högstadiet svarar på frågan om vad Kramfors behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

C. Skola

Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna.¹

I sammanställningen lyfts också att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

De senaste åren har det kommit en rad publikationer gällande jämställdhet i skolan. Dessa visar att killars skolresultat är avsevärt sämre än tjejers, vilket bland annat förklaras med begränsande normer kring maskulinitet.² Samma studier visar att tjejer är mindre trygga i skolan, mår sämre och är mer utsatta för bland annat trakasserier och övergrepp. Flera studier pekar på att lösningen på dessa problem är ett aktivt jämställdhetsarbete i skolorna, där man kontinuerligt utmanar destruktiva normer.³

För att alla elever ska tillförsäkras en utbildning av hög kvalitet där skolmiljön är såväl trygg som jämställd, är det därför angeläget att skolor bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med jämställdhet kopplat till trygghet.⁴

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt frågor om övriga aspekter som kan påverka upplevelsen av skolan. Lupp-resultatet ger således värdefull information om elevernas syn på vissa aspekter, även om frågorna inte är heltäckande avseende skolsituationen.

1 Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

2 SKL 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.

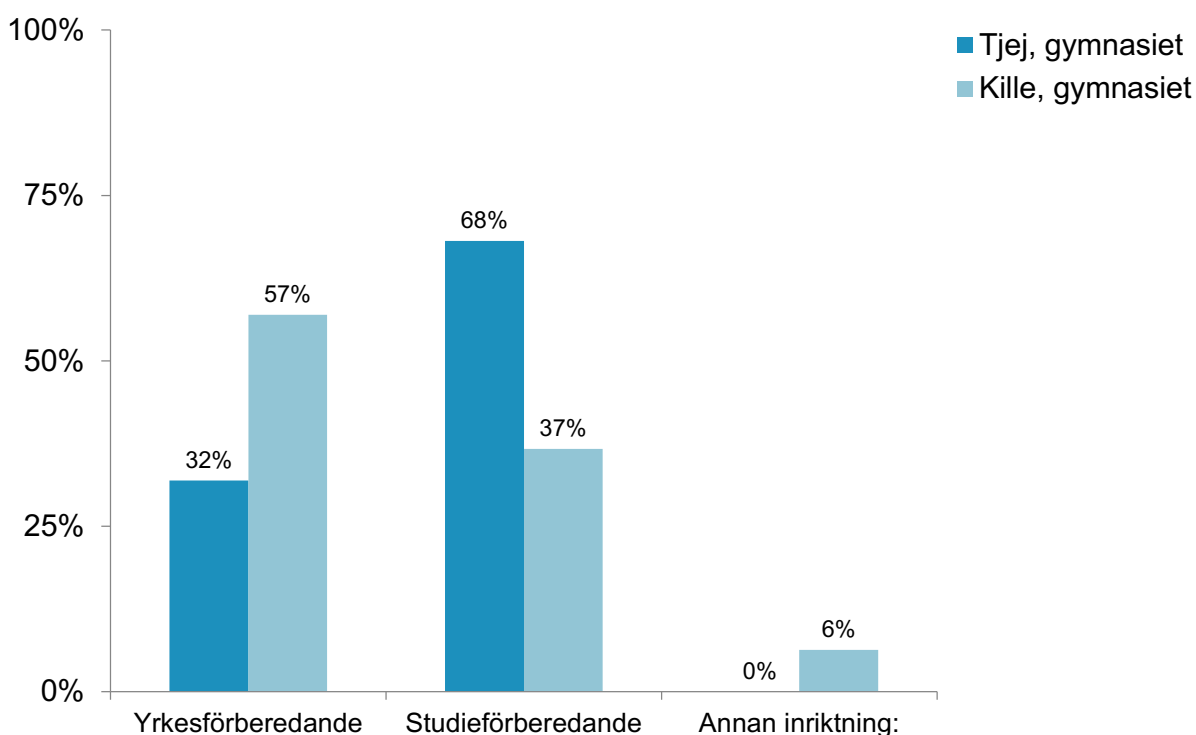
3 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

4 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

Programinriktning gymnasiet

I diagrammet nedan redovisas gymnasieungdomarnas programinriktning på gymnasiet. En klar majoritet av tjejerna läser ett studieförberedande program. Bland killarna är skillnaden inte riktigt lika stor, men vi kan se att en majoritet av killarna studerar yrkesförberedande program.

C2. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

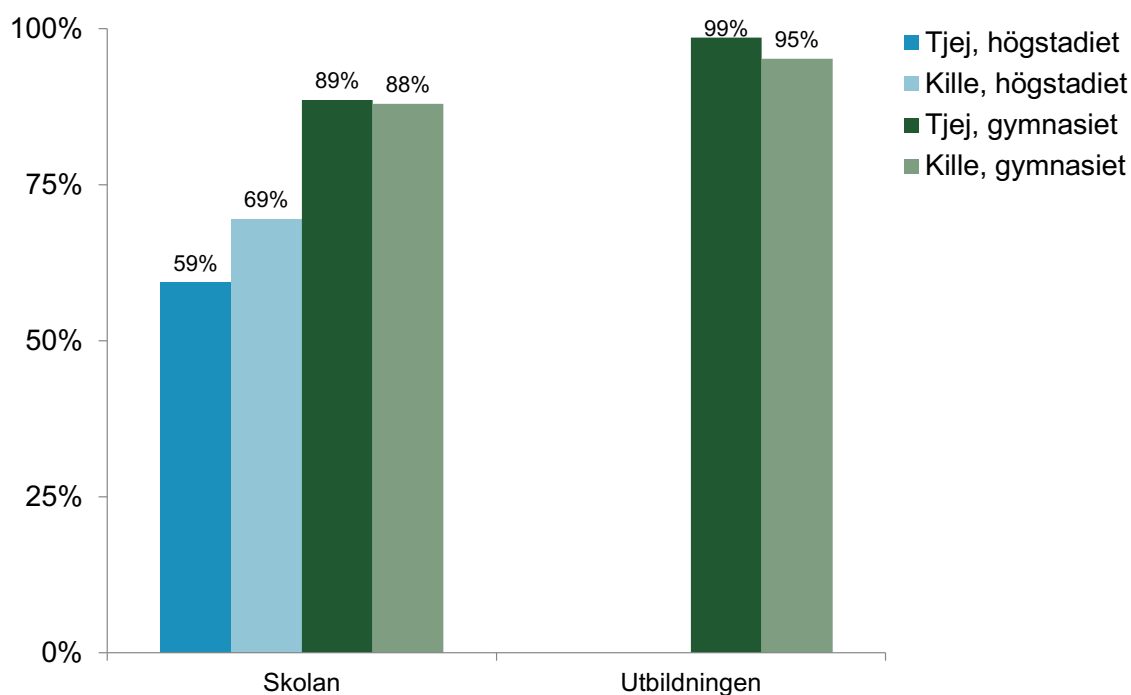
Nöjdhet med skolan och utbildningen

Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med skolan, se diagram C2a på följande sida. 62 % av högstadieungdomarna och 87 % av gymnasieungdomarna svarar att de är nöjda med skolan. Gymnasieungdomarna fick även svara på en fråga om de är nöjda med utbildningen. En stor andel om 94 % svarar att de är nöjda med utbildningen.

I tabell C2b framgår att högstadieungdomarna i Kramfors är mindre nöjda med skolan än rikssnittet medan gymnasieungdomarna är ungefär lika nöjda. Gymnasieungdomarna är mer nöjda än rikssnittet gällande utbildningen.

Över tid kan vi se att högstadieungdomarnas nöjdhet fortsatt minskar och är mycket lägre än år 2015 och 2018. Gymnasieungdomarna är däremot nöjdare än år 2018, se diagram C2c. I diagram C2d ser vi även att gymnasieungdomar är nöjdare med utbildningen än år 2018.

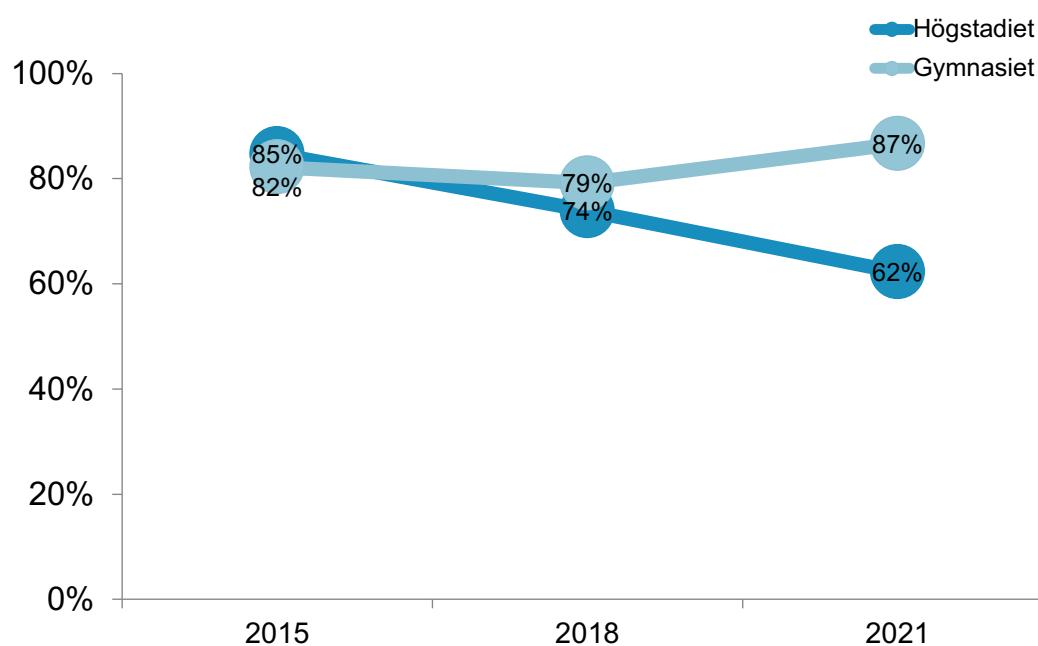
**C2a. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"**

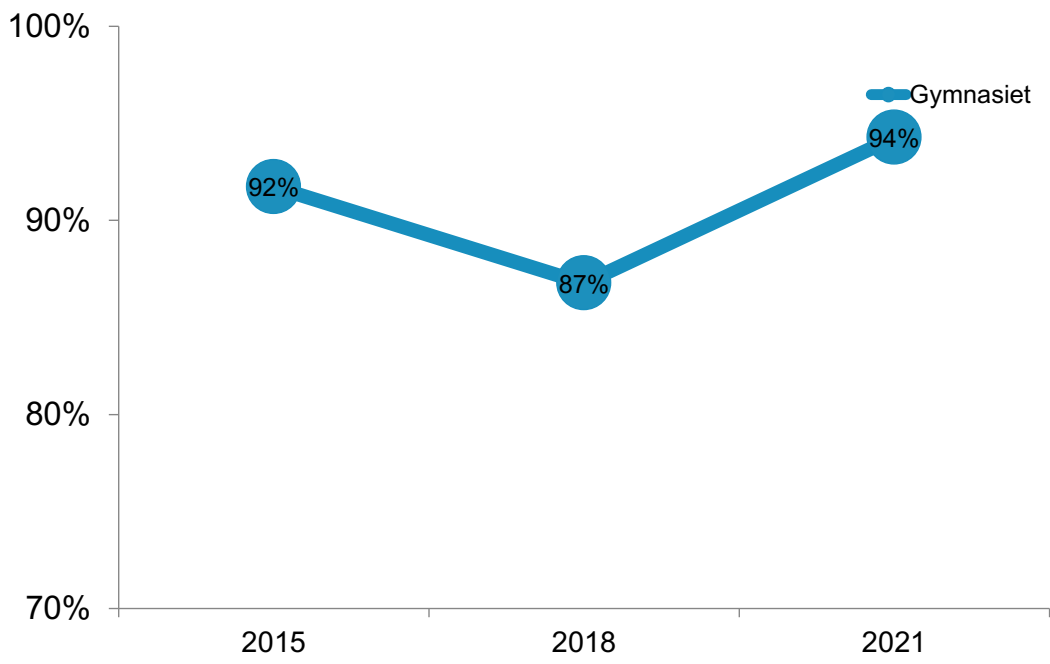
C2b. Andel nöjda med skolan och utbildningen: Jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Skolan	62%	78%	87%	85%
Utbildning	-	-	94%	89%

C2c. Andel nöjda med skolan: Jämförelse över tid

C2d. Andel nöjda med utbildningen: Jämförelse över tid

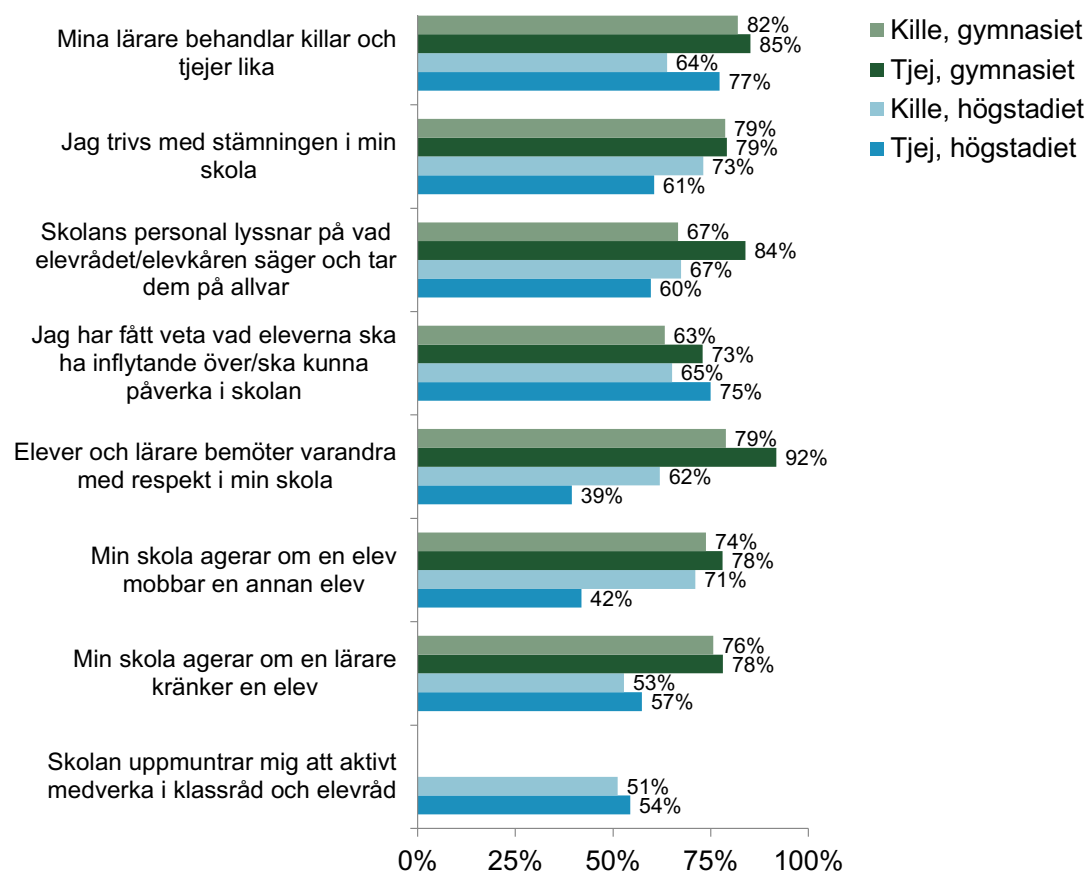

Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa.¹ I diagram C3 nedan redovisas andelen som instämmer helt eller till stor del i respektive påstående. Mellan 64-85 % instämmer i att de trivs med stämningen på sin skola. Elever i gymnasiet trivs bäst, medan högstadieungdomarna, framförallt tjejer, trivs i lägre grad. I nästan samtliga påståenden har gymnasieungdomarna en högre andel som instämmer än högstadieungdomarna, undantaget är påståendet kring kännedom om vad eleverna ska ha inflytande över. Högstadietjejer svarar i betydligt lägre grad än övriga att skolan agerar vid mobbing eller kränkningar.

På följande sida redovisas Kramfors resultat och rikssnittet för Lupp 2021. Högstadieungdomarna instämmer i lägre grad än rikssnittet gällande flera påståenden, exempelvis att lärare och elever bemöter varandra med respekt. Högstadieungdomarna svarar dock i klart högre grad än rikssnittet gällande kännedom om vad de ska ha inflytande över och att skolans personal lyssnar på elevrådet. Gymnasieungdomarna svarar också i högre grad än rikssnittet att personalen lyssnar, och att lärarna behandlar ungdomarna lika oavsett könstillhörighet.

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? * Andel som svarat att de "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 3-58 %. Notera även att endast högstadieelever fick svara på frågan "Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd".

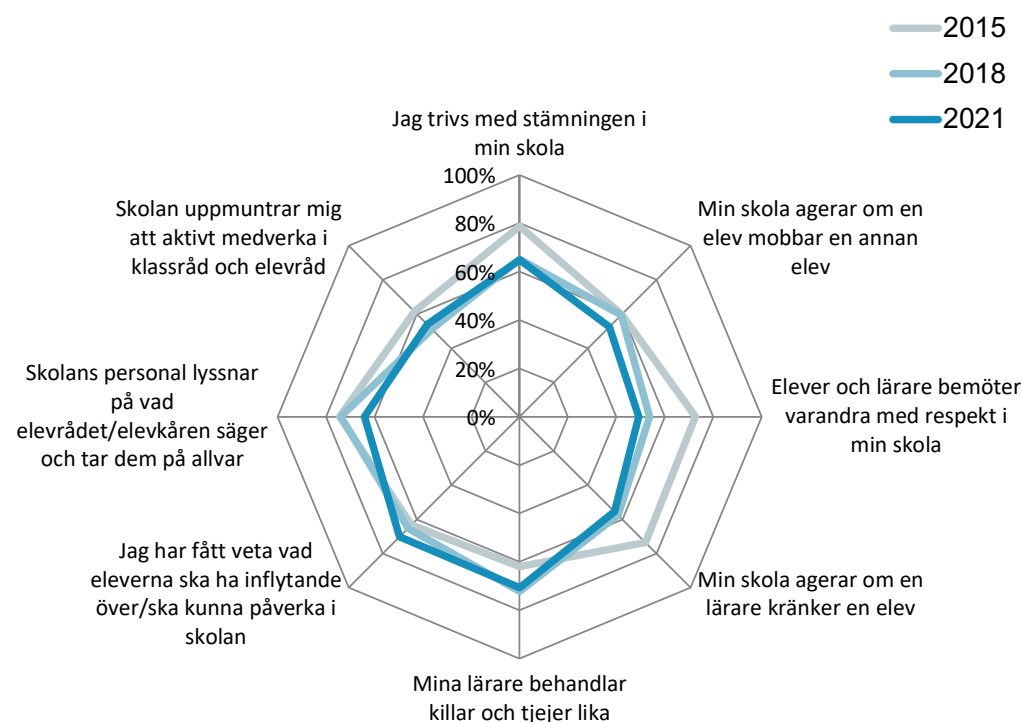
C3a. Andel som instämmer i påståenden om skolan: Jämförelse med rikssnittet*

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Jag trivs med stämningen i min skola	65%	72%	78%	85%
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	52%	57%	75%	71%
Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola	49%	64%	84%	82%
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	55%	59%	77%	72%
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	71%	64%	83%	78%
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ ska kunna påverka i skolan	70%	60%	66%	67%
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar	64%	57%	74%	67%
Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd	54%	51%	-	-

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3a för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden

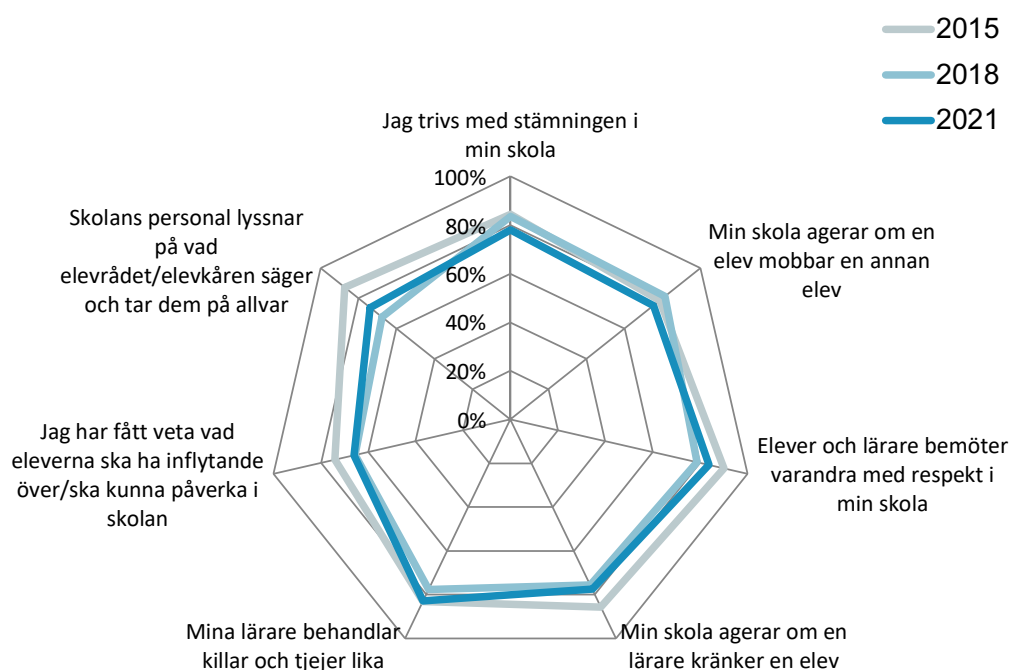
Över tid kan vi se att resultatet för högstadiet 2021 liknar resultatet för 2018. En liten minskning gällande att personalen lyssnar på elevråd och att skolan agerar vid mobbing syns. Även gymnasiet resultat är likt resultatet för 2018, se diagrammet nedan för högstadiet och på följande sida för gymnasiet.

C3b_1. Andel som instämmer i påståenden om skolan i högstadiet: Jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_1 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 3-58%.

C3b_2. Andel som instämmer i påståenden om skolan i gymnasiet: Jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_2 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 3-58 %.

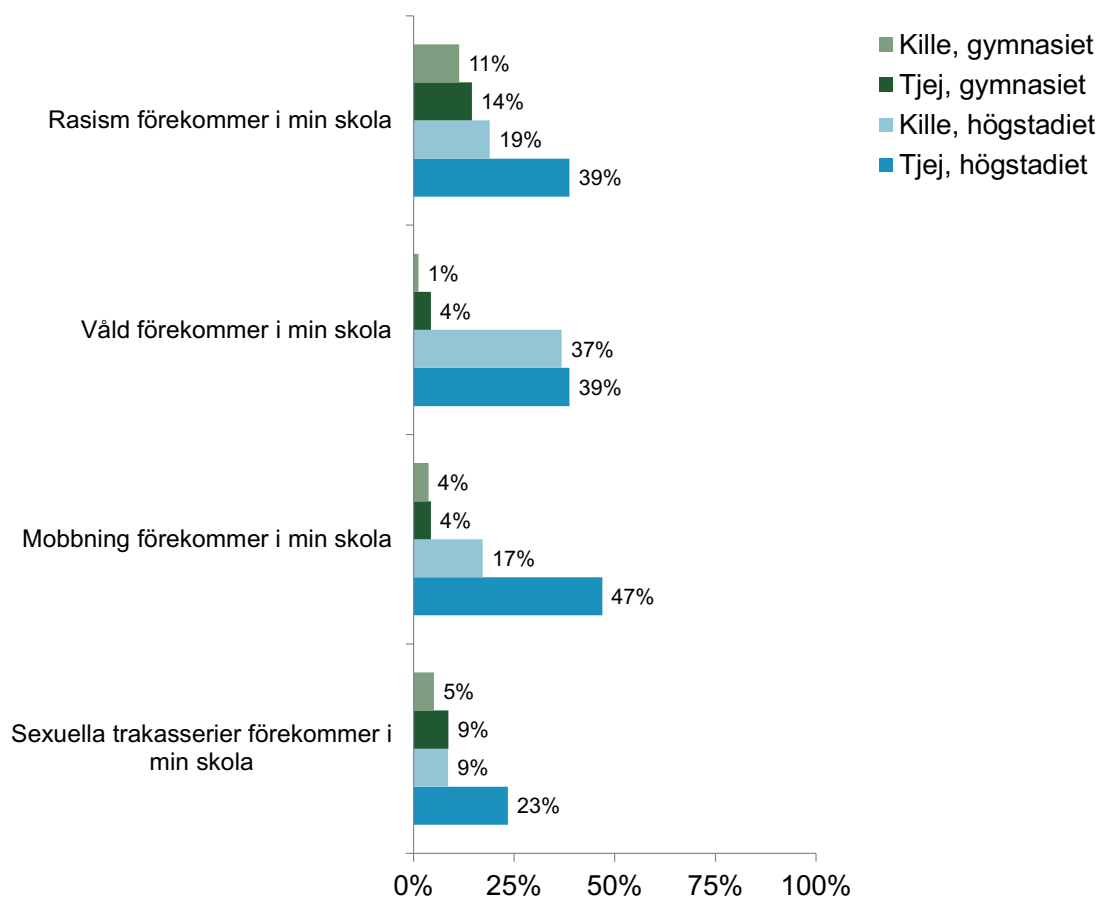
Rasism, våld, trakasserier och mobbning

Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. Vad som framgår är att en relativt stor andel av högstadieungdomarna och speciellt tjejerna, svarar att våld, mobbning, rasism och sexuella trakasserier förekommer på skolan.

Bland gymnasieungdomar uppger 14 % att rasism förekommer. Övriga problem är mindre vanliga på gymnasiet.

Högstadieungdomar i Kramfors svarar i högre grad än rikssnittet att samtliga problem förekommer. Gymnasieungdomarna i Kramfors anger att våld förekommer i lägre grad än rikssnittet, i övrigt är deras resultat på ungefär samma nivå som rikssnittet, se tabell C3d.

C3c. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

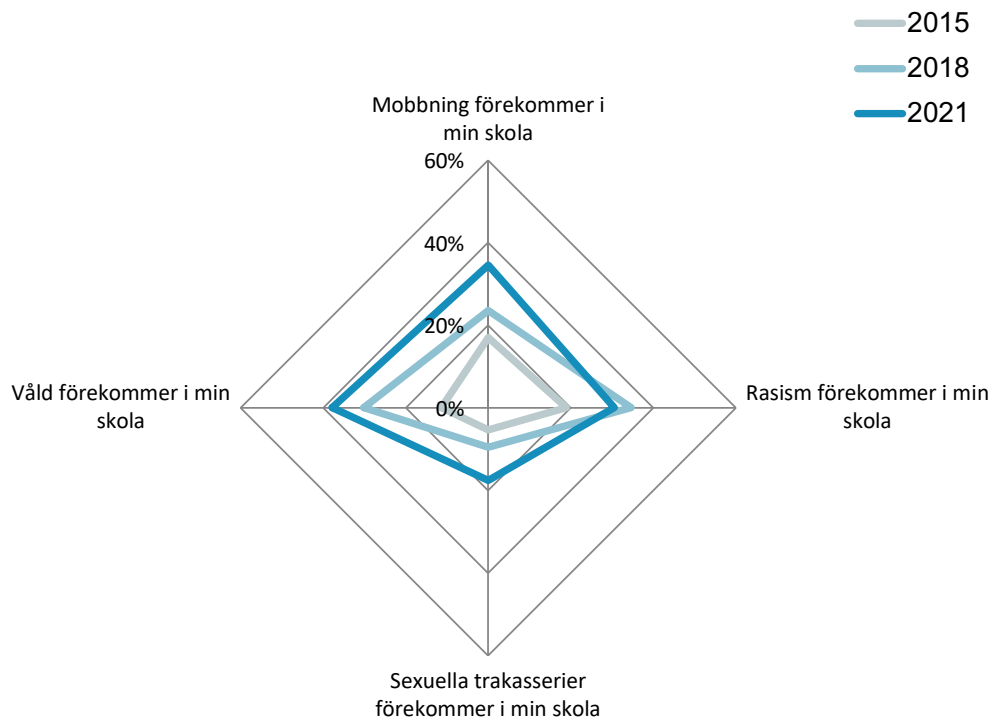
C3d. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: Jämförelse med riksnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Mobbning förekommer i min skola	35%	17%	5%	8%
Rasism förekommer i min skola	30%	18%	14%	11%
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	18%	10%	7%	7%
Våld förekommer i min skola	38%	22%	3%	8%

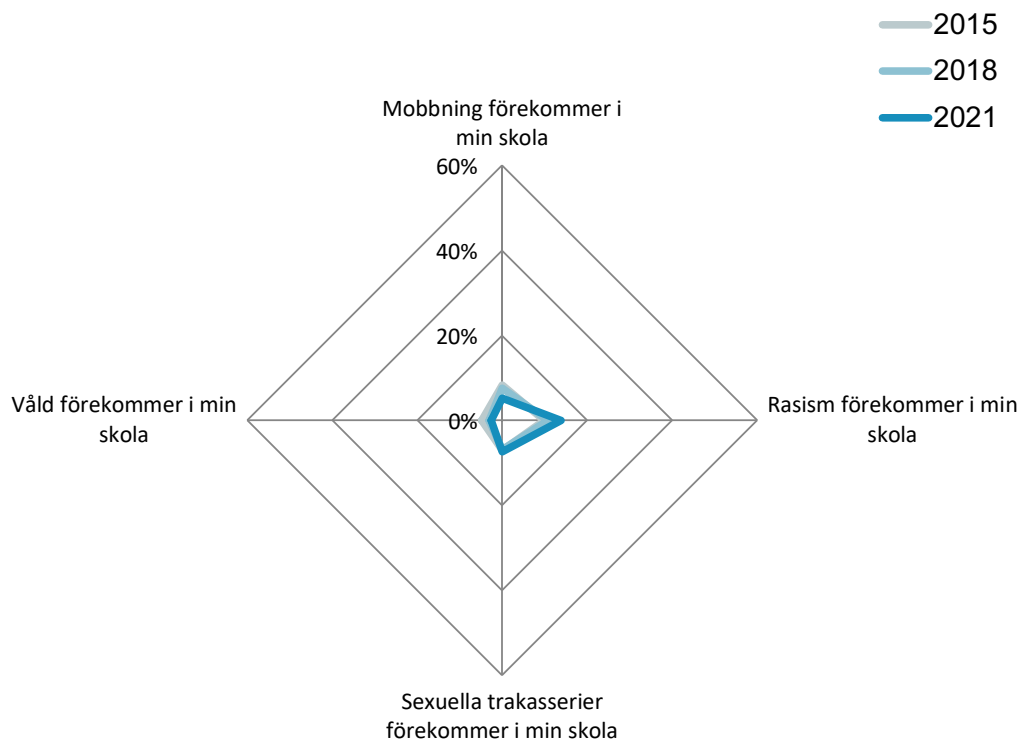
OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3c, C3d, C3e och C3f för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat "vet ej" varierar stort i frågorna och är mellan 21-59%.

Andelen som instämmer i att olika problem förekommer på högstadiet har ökat över tid, se diagram C3e. Framför allt har mobbning och sexuella trakasserier ökat sedan år 2018. Andelen som instämmer på gymnasiet är ungefär som år 2018.

**C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan i högstadiet:
Jämförelse över tid**

**C3f. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan i gymnasiet:
Jämförelse över tid**

Omdöme skola

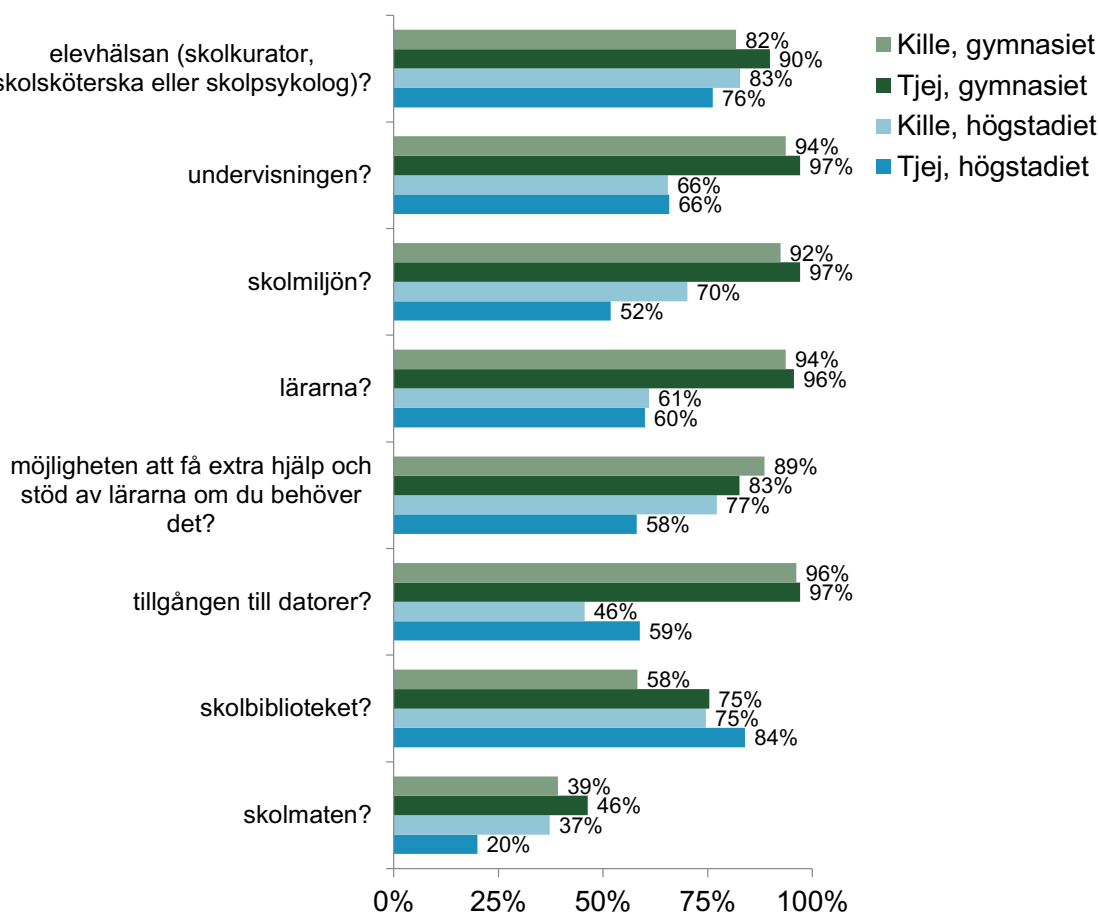
Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter i ungdomarnas skolsituation, såsom skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. I diagram C4 framgår att det finns stora skillnader mellan högstadiet och gymnasiet.

Gymnasieungdomar är mycket mer nöjda i nästintill samtliga frågor utom skolbiblioteket. Högstadieungdomar är mest nöjda med skolbiblioteket, elevhälsan och undervisningen. Gymnasieungdomar är väldigt nöjda med skolmiljön, undervisningen och tillgången till datorer.

I tabell C4a görs en jämförelse med rikssnittet. Här framgår att högstadieungdomarna i Kramfors är klart mindre nöjda i flertalet frågor, med undantag för skolbiblioteket som de är mer nöjda med än rikssnittet. Gymnasieungdomar är något mindre nöjda gällande skolmaten och skolbiblioteket, i övrigt är deras resultat likt rikssnittet.

På högstadiet har nöjdheten i flera av dessa frågor minskat sedan år 2018, se diagram C4b på följande sida. Exempelvis har nöjdheten gällande lärarna och tillgången till datorer minskat tydligt. För gymnasiet är resultatet ungefär som år 2018, men en klart högre andel är nöjda med tillgången till datorer i årets resultat.

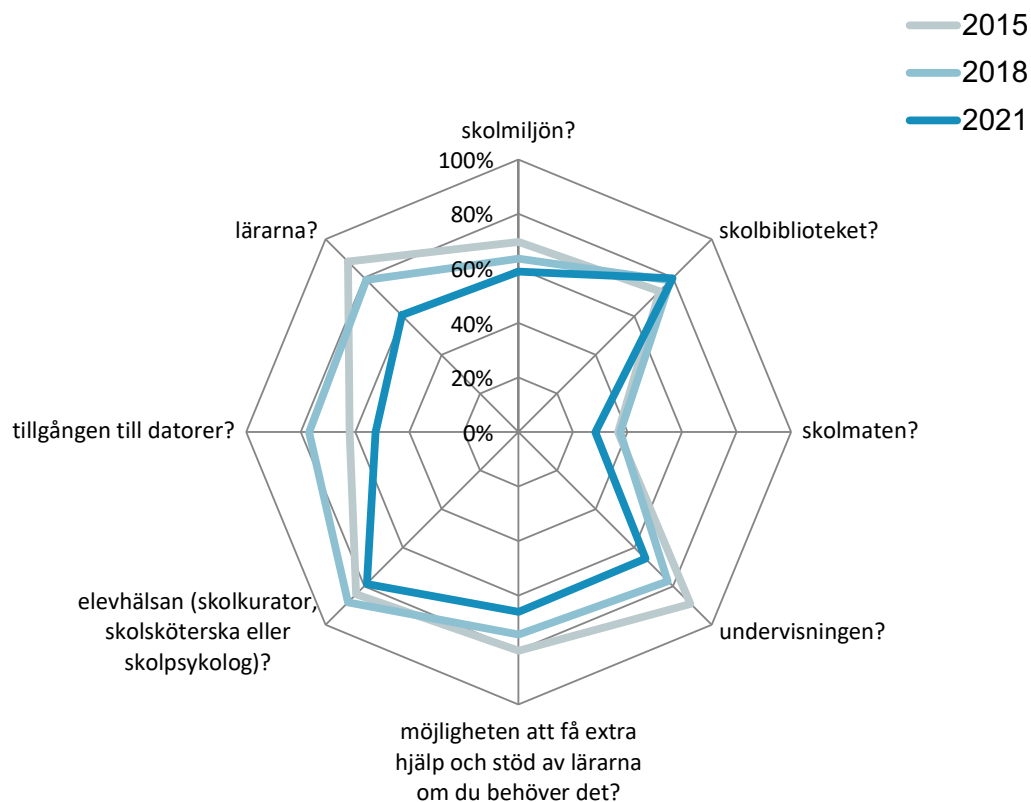
C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

**C4a. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse med rikssnittet**

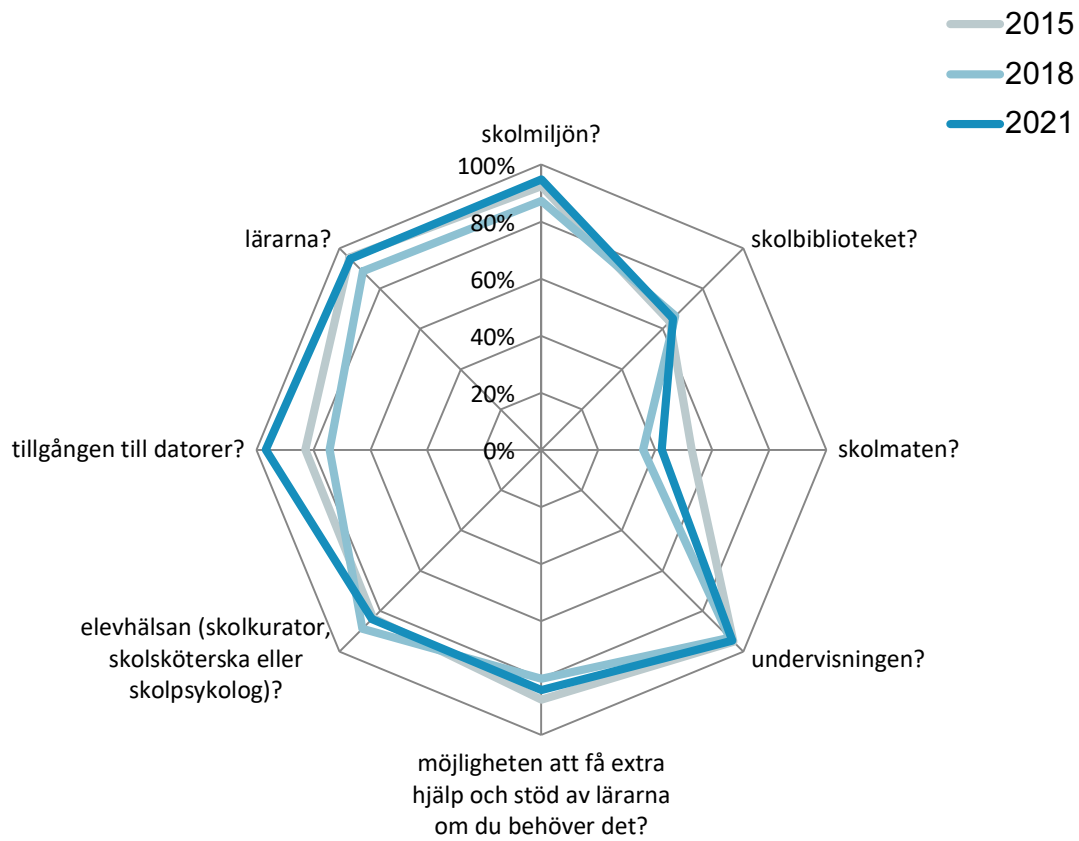
	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
skolmiljön?	59%	72%	95%	90%
skolbiblioteket?	80%	74%	65%	87%
skolmaten?	28%	37%	42%	55%
undervisningen?	66%	84%	95%	93%
möjligheten att få extra hjälp och stöd av lärarna om du behöver det?	66%	79%	84%	86%
elevhälsan (skolkurator, skolsköterska eller skolpsykolog)?	79%	78%	84%	87%
tillgången till datorer?	53%	87%	97%	95%
lärarna?	61%	82%	95%	92%

**C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" i högstadiet: Jämförelse över tid**

C4c. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...

Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" i gymnasiet: Jämförelse över tid

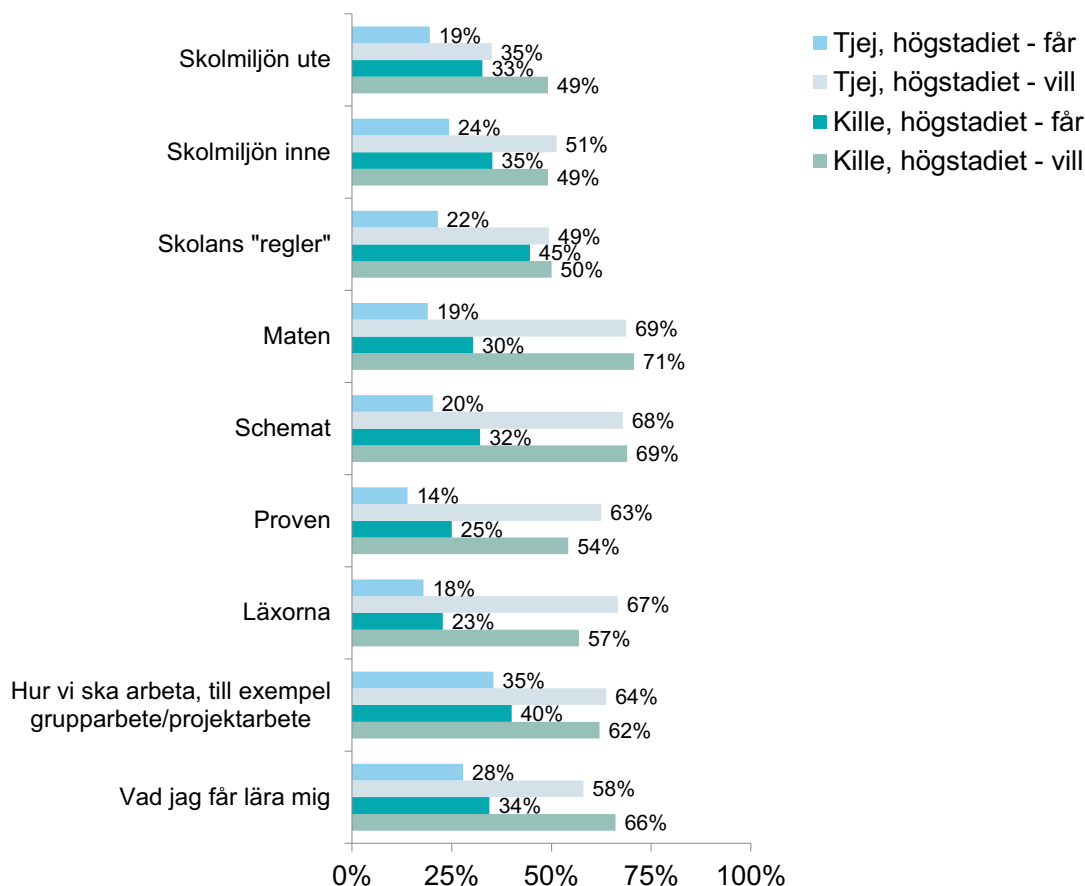
Elevinflytande

Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma om i skolan och hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet, inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en utredning från 2009¹ framgår det att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet. I klassrummet är elevernas möjligheter att påverka beroende av lärarens inställning. Elevrådets möjlighet att påverka beslut som rör hela skolan beror på skolledningens inställning och vilka strukturer som finns för elevinflytande på skolan.²

I Kramfors ser vi att andelen unga som vill påverka är hög både i högstadiet (se diagram C5a) och gymnasiet (se diagram C5b på följande sida). Tjejer svarar att de vill ha möjlighet att påverka flera aspekter i något högre grad än killar. Killar på högstadiet svarar i något högre grad än högstadiettjejer att de får vara med och påverka olika saker. På gymnasiet svarar tjejer i högre grad att de får vara med och påverka.

Hur man ska arbeta (grupparbete/projektarbete) är det som högstadieungdomarna anser att de i högsta grad får vara med och bestämma om idag. På gymnasiet svarar flest att de får vara med och bestämma om vad de ska lära sig och hur de ska arbeta.

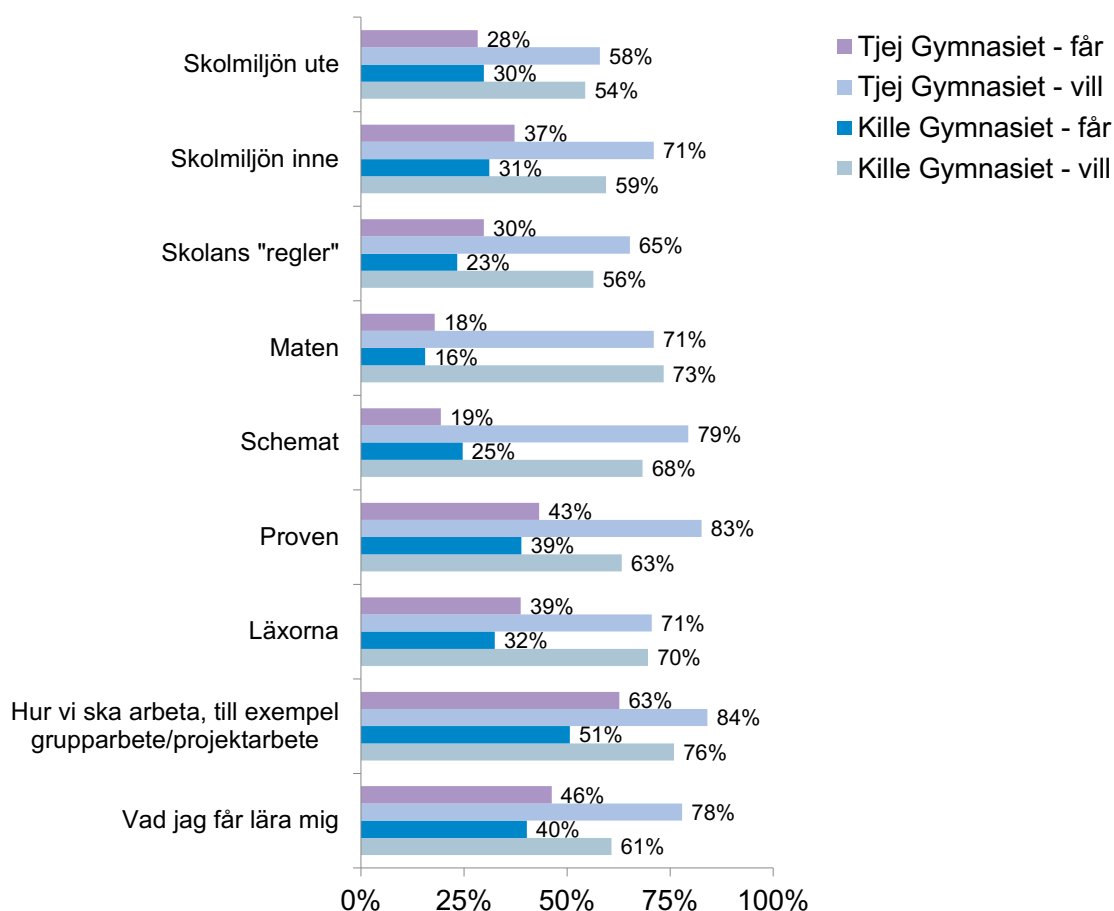
C5a. Högstadiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

1 SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

2 Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan

C5b. Gymnasiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"

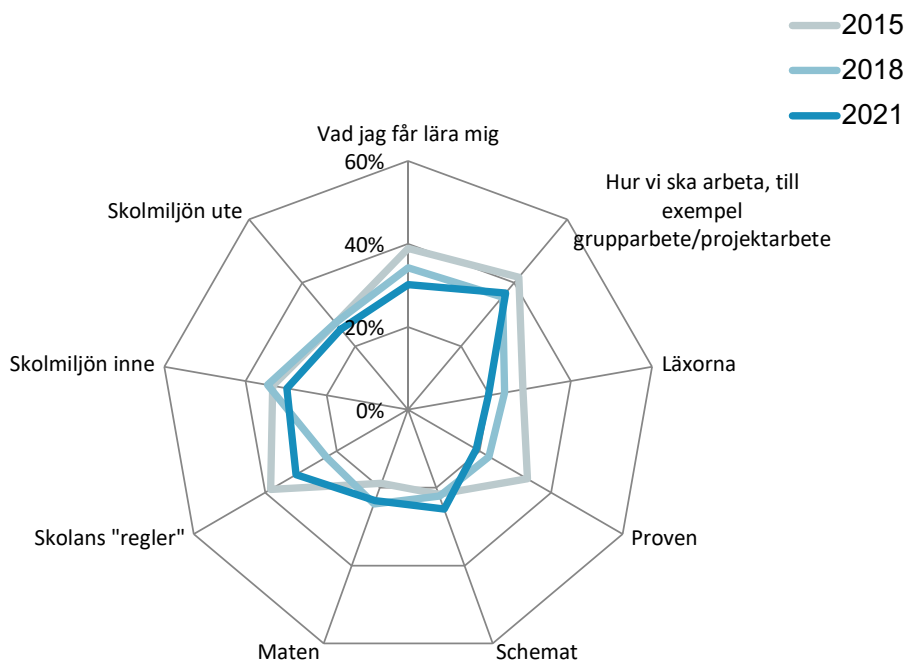
I tabell C5c nedan redovisas andelen som får vara med och påverka jämfört med rikssnittet. Vad som framgår är att gymnasieungdomarna i Kramfors i något högre grad än rikssnittet upplever att de får vara med och bestämma. På högstadiet får unga bestämma mer gällande schemat, maten och skolans regler än rikssnittet. I övrigt är resultatet likt rikssnittet.

C5c: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande: Jämförelse med rikssnittet

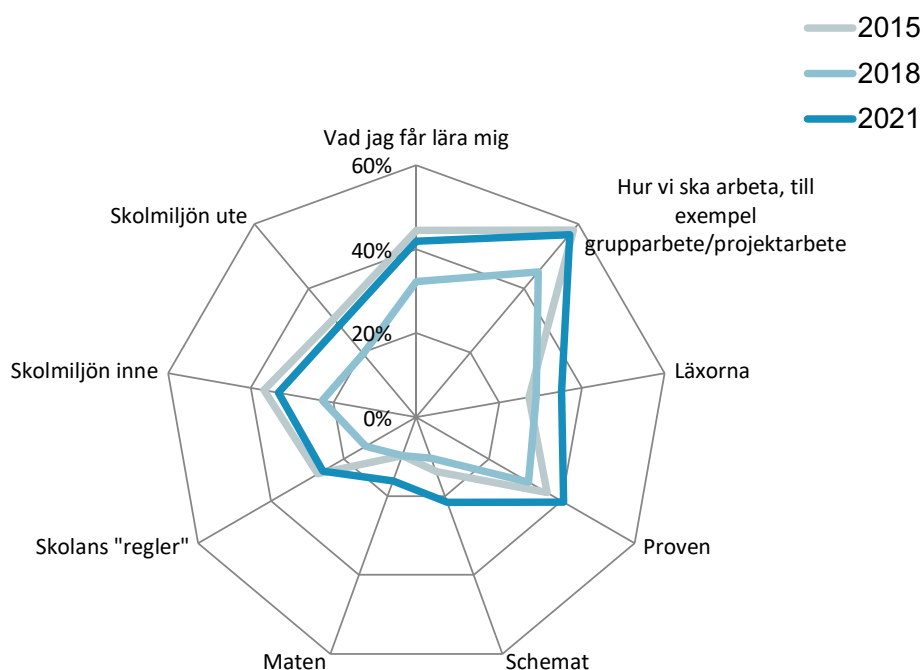
	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Vad jag får lära mig	30%	26%	42%	31%
Hur vi ska arbeta, till exempel grupparbete/projektarbete	37%	34%	57%	50%
Läxorna	20%	19%	35%	31%
Proven	19%	21%	41%	37%
Schemat	26%	15%	22%	20%
Maten	23%	14%	16%	16%
Skolans "regler"	31%	24%	26%	25%
Skolmiljön inne	30%	27%	33%	29%
Skolmiljön ute	25%	25%	29%	24%

Andelen högstadieungdomar som upplever att de får vara med att bestämma om olika saker i skolan är något lägre i år jämfört med år 2018. På gymnasiet har dock det upplevda inflytandet ökat i samtliga frågor jämfört med 2018 - se diagram C5e.

C5d: Högstadiet: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, jämförelse över tid

C5e: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, gymnasiet, jämförelse över tid

D. Politik och samhälle

Det tredje delmålet i ungdomspolitikerna syftar till att unga ska få vara med och göra sina röster hörda, både i frågor som direkt berör dem och för samhället i stort.

I aktuell forskning både i Sverige och andra demokratier finns det oenigheter om ungas engagemang. En del menar att demokratin är hotad och att unga tappat både intresset och tron på möjligheten att påverka. Andra menar istället att unga är mer missnöjda och kritiska till dagens traditionella former för inflytande, och att det nödvändigtvis inte bör ses som ett hot.¹

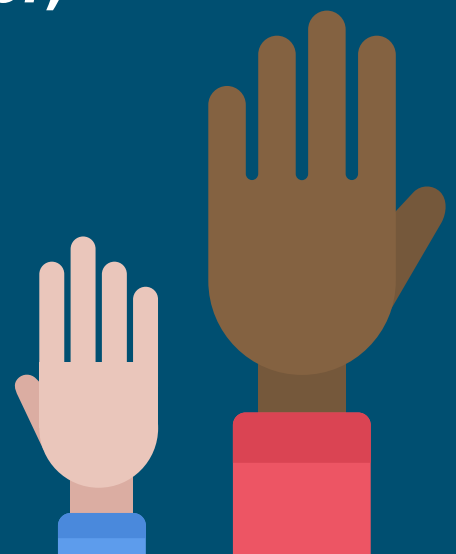
Vad som dock framkommer är att man inte kan se skillnader mellan äldre och unga avseende intresse för politik och samhälle. Däremot röstar unga i mindre utsträckning än äldre och en mindre andel uppger att de är medlemmar eller aktiva i politiska partier eller föreningar. Fler unga uppger dock att de deltar i andra politiska aktiviteter, exempelvis demonstrationer. Jämfört med äldre är ungas engagemang mer individualiserat och många väljer bort organiserade aktiviteter. Slutsatsen enligt flera nya studier är att unga inte är mindre politiskt aktiva än äldre, däremot deltar de på andra sätt.²

Förutsättningarna för unga att delta och påverka är även ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan vara högre då unga ofta har ett svagare politiskt kapital jämfört med vuxna.³ För att sänka trösklarna för engagemang bland unga är det bland annat viktigt att det finns kontaktytor mellan unga och organisationer samt att unga har kunskap om olika vägar att kanalisera samhällsengagemang.⁴ Samhället och kommunen får därför en väldigt viktig roll i att stötta unga i dessa frågor.

”Skolan i stort men även andra politiska frågor tex. miljöfrågor, fritidsaktiviteter och kommunpolitik”

– Kille i gymnasiet svarar på frågan om vad han vill påverka i kommunen

1 SOU 2016:5 ”Låt fler forma framtiden” del A
2 MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
3 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet
4 MUCF 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang

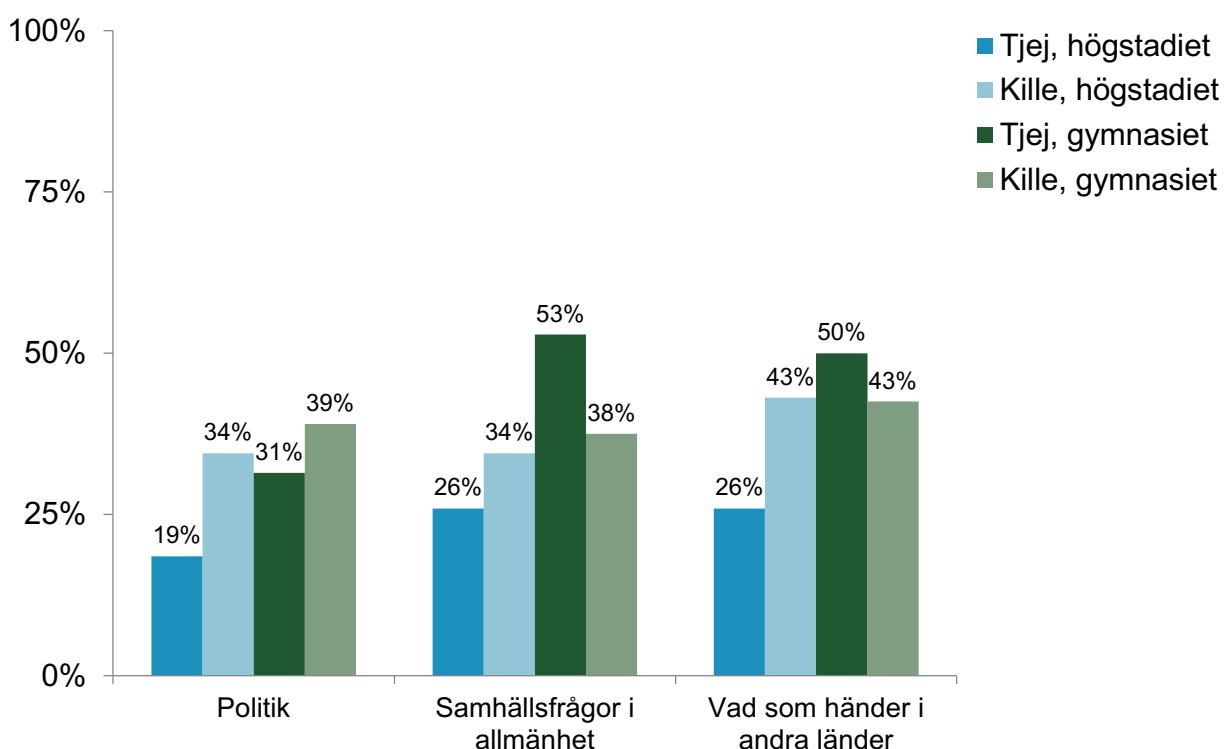
Intresse för olika frågor

Ungdomarna i Kramfors svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 nedan. Är man intresserad är också sannolikheten större att man engagerar sig aktivt i samhället.¹ Killar i gymnasiet är i högre grad än övriga intresserade av politik. 39 % av gymnasiekillarna svarar att de är intresserade av politik, medan den siffran är 31 % för gymnasietjejerna. Gymnasietjejer är mer intresserade än övriga vad gäller samhällsfrågor och vad som händer i andra länder.

Vid en jämförelse med rikssnittet framkommer att ungdomarna i Kramfors är mindre intresserade av den här typen av frågor. Högstadiungdomarna och gymnasieungdomarna i Kramfors är framförallt mindre intresserade av vad som händer i andra länder. Sett över tid har intresset för vad som händer i andra länder minskat sedan år 2018. Intresset för politik har även minskat något sedan år 2018. Däremot är andelen intresserade av samhällsfrågor på en liknande nivå som år 2018.

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

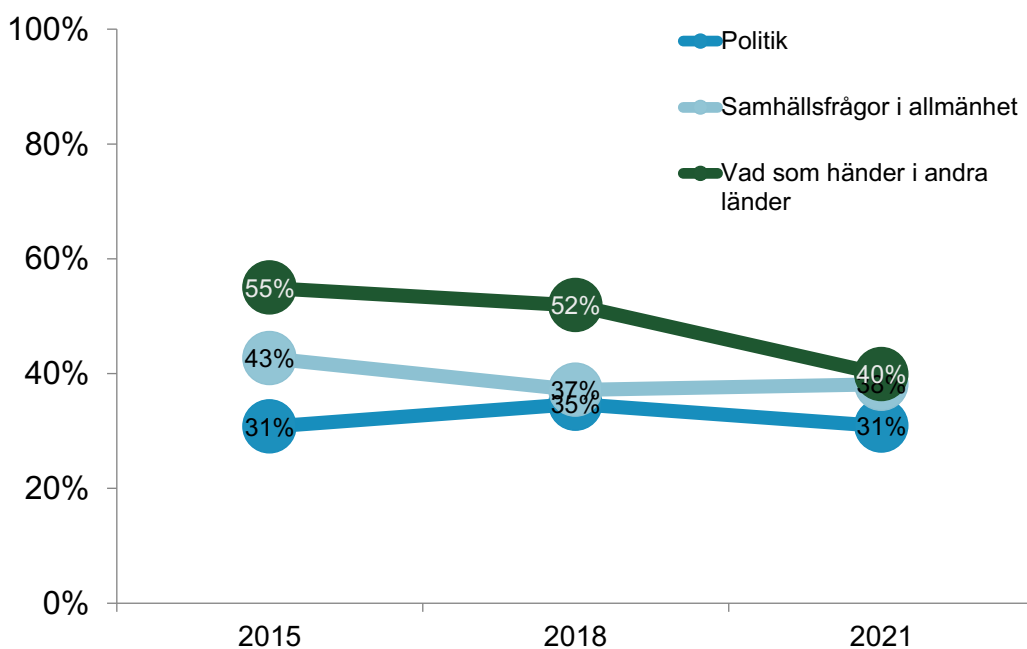

D1a. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Politik	25%	31%	37%	41%
Samhällsfrågor i allmänhet	30%	37%	46%	53%
Vad som händer i andra länder	32%	58%	47%	60%

¹ Amnå mfl. 2016

D1b. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse över tid

Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats på senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men det är en utveckling som leder till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratis beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande¹. Förändringarna i formerna för engagemang innebär troligtvis att vi på sikt kommer att behöva anpassa det politiska systemet till dessa förändrade omständigheter.²

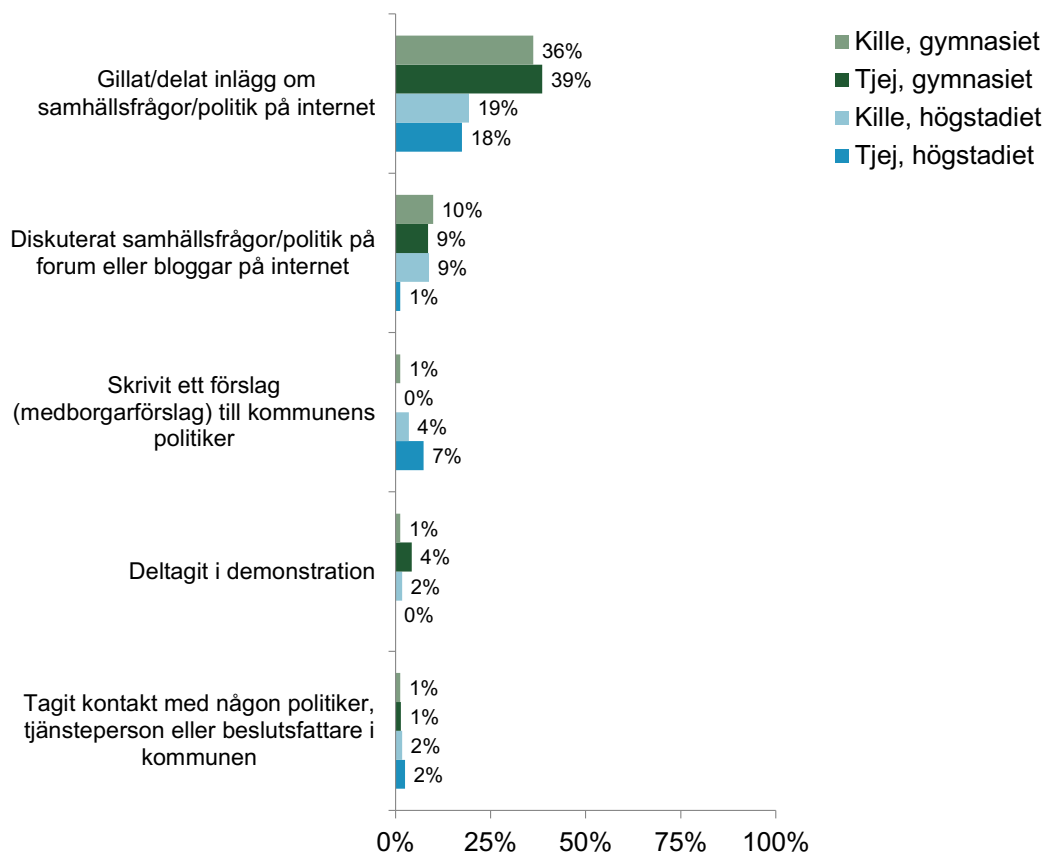
I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året.

Vad som framgår i diagram D2 är att störst ande har gillat eller delat ett inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet. En större andel gymnasieungdomar än högsta-dieungdomar har gjort detta. Det näst vanligaste är att ha diskuterat samhällsfrågor eller politik på forum eller bloggar på internet. De andra handlingarna är klart mindre vanliga.

¹ Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet

² MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande? Andel som svarat "ja"

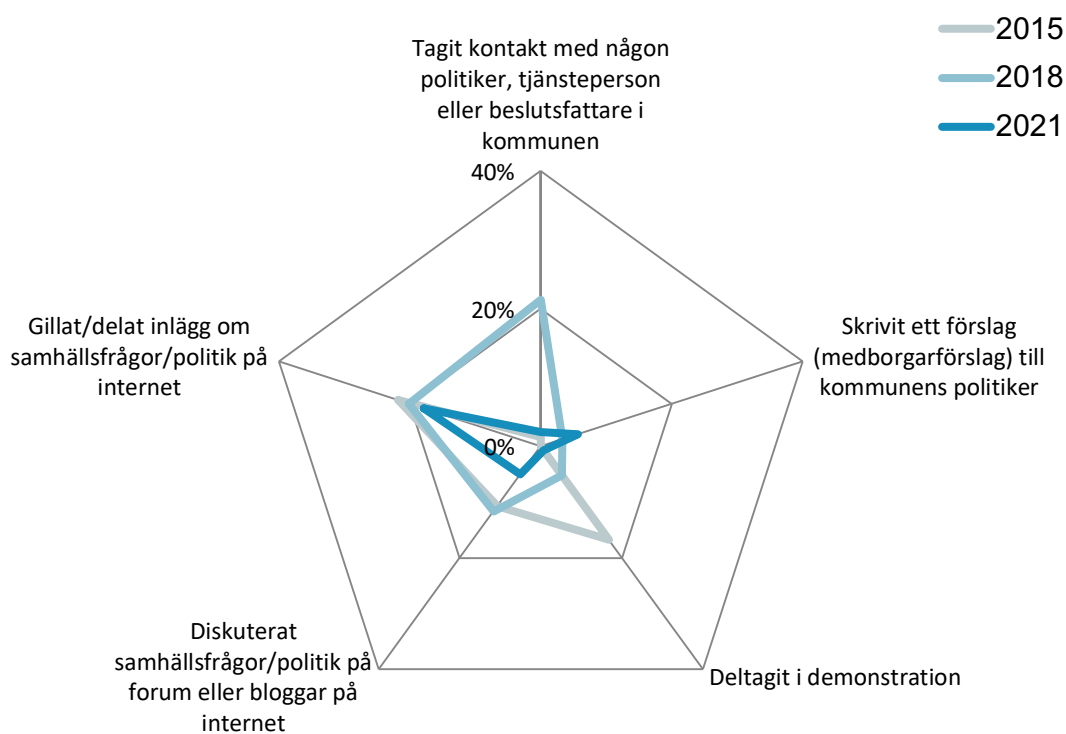
Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att resultatet för gymnasieungdomarna i Kramfors ligger på en lägre nivå i samtliga handlingar. Även högstadieungdomar har de senaste åren gjort färre politiska handlingar än rikssnittet, däremot är det fler ungdomar i Kramfors som har skrivit medborgarförslag.

På följande sida redovisas resultatet över tid. Bland högstadieungdomar har de politiska handlingarna minskat kraftigt sedan år 2018. Det är mycket färre högstadieungdomar som tagit kontakt med politiker, tjänstepersoner eller beslutsfattare. Bland gymnasieungdomar syns också skillnader sedan år 2018. I år är det fler ungdomar som gillat/delat inlägg om samhällsfrågor och politik på internet men något färre som diskuterat samhällsfrågor och politik online, se mer i diagrammen D2b och D2c.

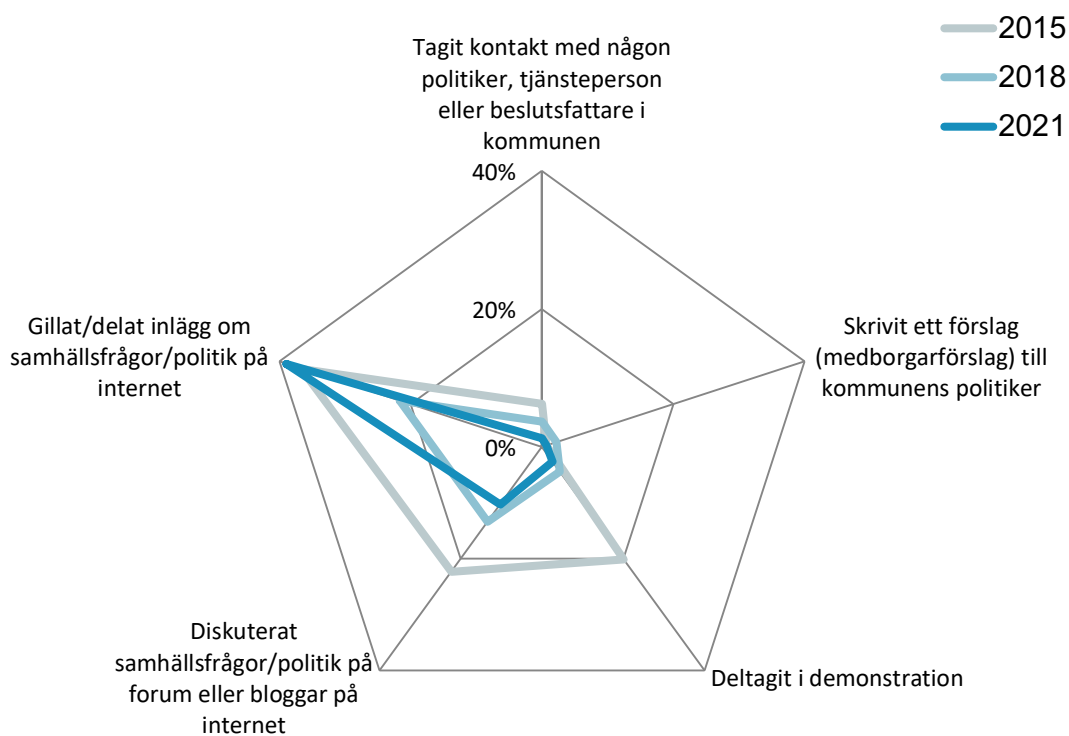
D2a. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: Jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Tagit kontakt med någon politiker, tjänsteman eller beslutsfattare i kommunen	2%	4%	1%	5%
Skrivit ett förslag (medborgarförslag) till kommunens politiker	6%	2%	1%	2%
Deltagit i demonstration	1%	4%	3%	5%
Diskuterat samhällsfrågor/politik på forum eller bloggar på internet	5%	11%	10%	17%
Gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet	18%	30%	39%	41%

D2b. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: högstadiet, Jämförelse över tid

D2c. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: gymnasiet, Jämförelse över tid

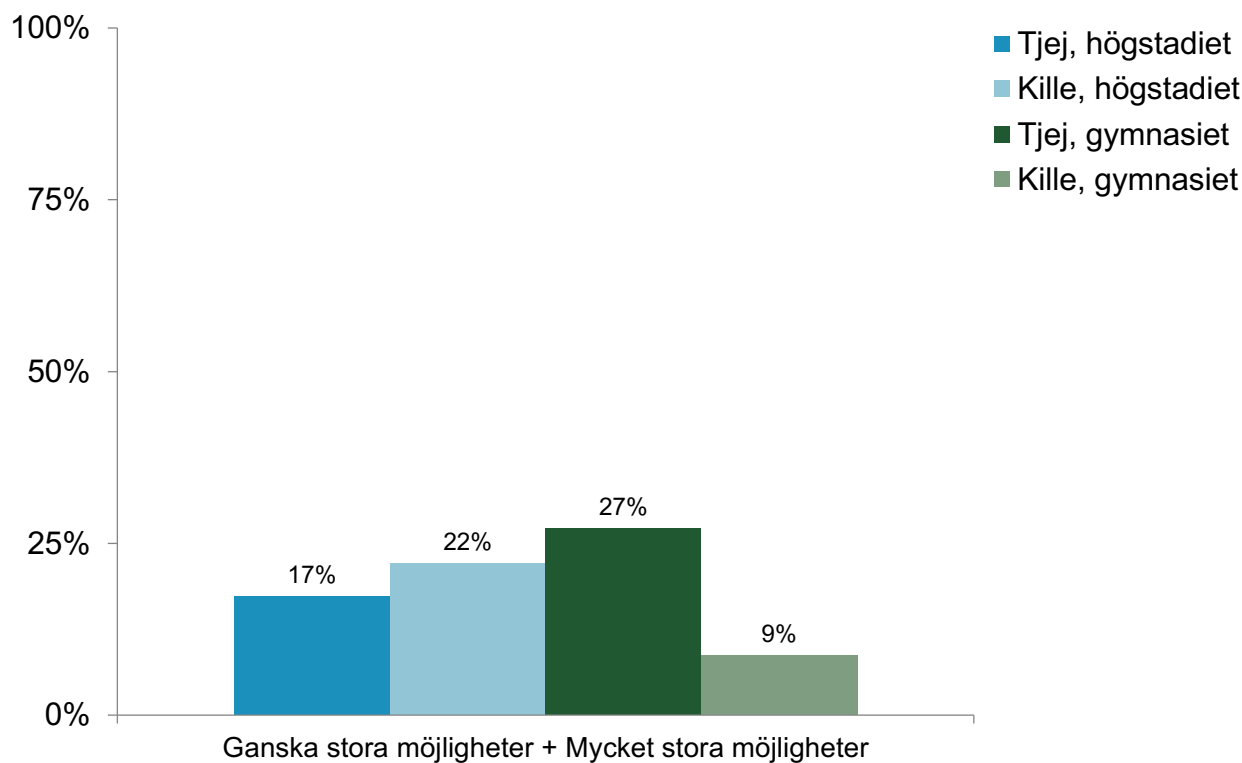
Möjligheter att påverka

En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande.¹

Vad som framgår i diagrammet nedan är att killar i gymnasiet ser mindre positivt än övriga på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Bland gymnasietjejerna är tilltron högst. 64 % av högstadieungdomarna och 54 % av gymnasieungdomarna svarar "vet ej" på frågan.

Resultatet för gymnasieungdomarna i Kramfors är likt rikssnittet för Lupp 2021, se tabell D3a.

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

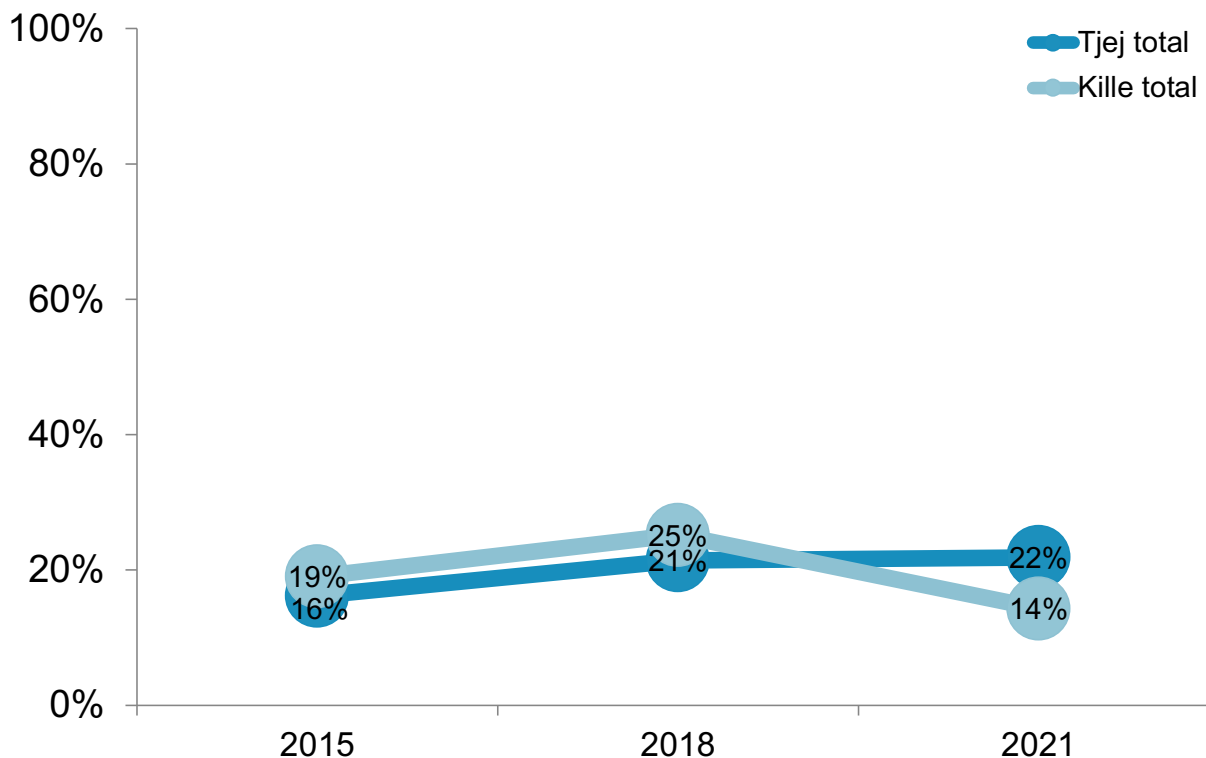
D3a. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
19%	19%	17%	20%

¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

I en jämförelse över tid framkommer det att andelen killar som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter att påverka har minskat sedan år 2018. Andelen tjejer är ungefär på samma nivå som år 2018, men har ökat jämfört med år 2015.

D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse över tid

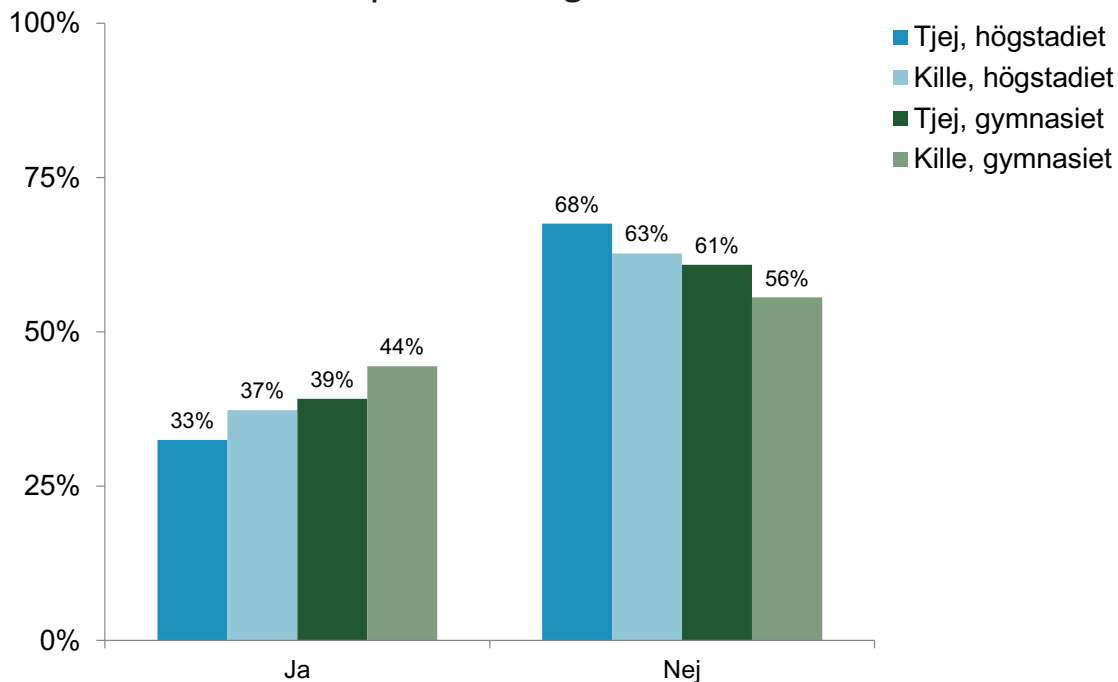
Vill vara med och påverka

Ungdomarna svarade på en fråga om huruvida de vill vara med och påverka i frågor som rör Kramfors. I denna fråga framgår att andelen gymnasiekillar som vill påverka är högre än i övriga grupper - se diagram D4. Totalt svarar 35 % av högstadieungdomarna och 42 % gymnasieungdomarna att de vill påverka.

Högstadieungdomarna i Kramfors vill vara med och påverka vad som händer i kommunen i lägre utsträckning än rikssnittet, se tabell D4a. Även gymnasieungdomarna vill påverka i något lägre grad än i rikssnittet.

I diagram D4b på följande sida framkommer att andelen tjejer som vill påverka i kommunen har minskat tydligt sedan år 2018 medan andelen killar som vill påverka är ungefär densamma som år 2018. Därmed har även könsskillnaden minskat.

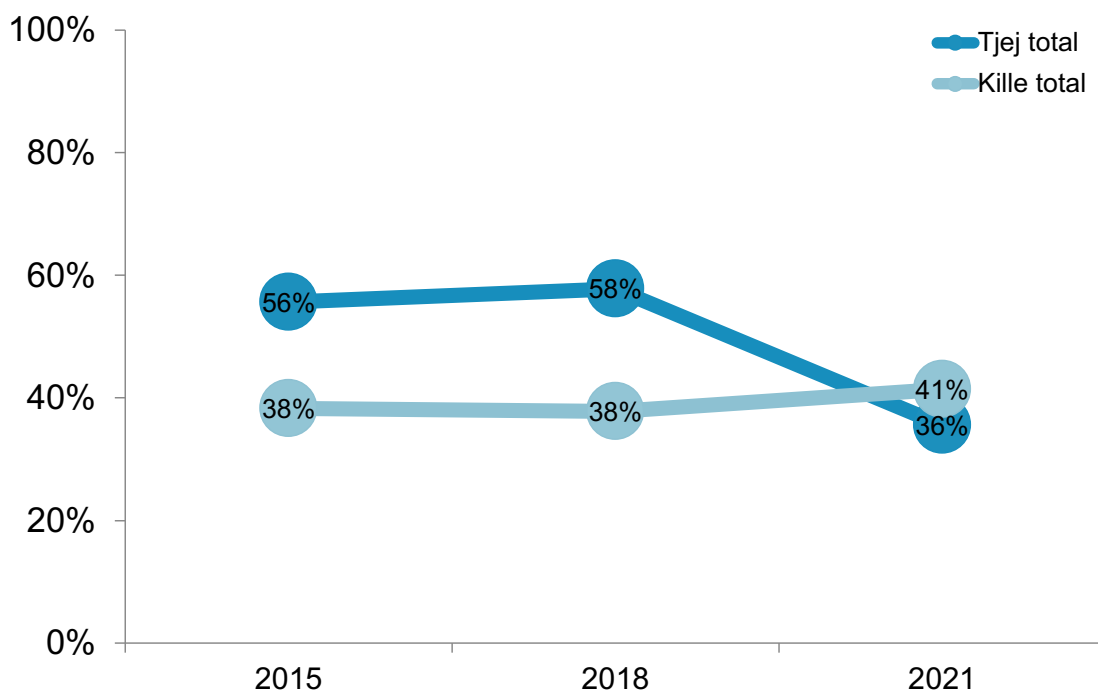
D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

D4a. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse med rikssnittet

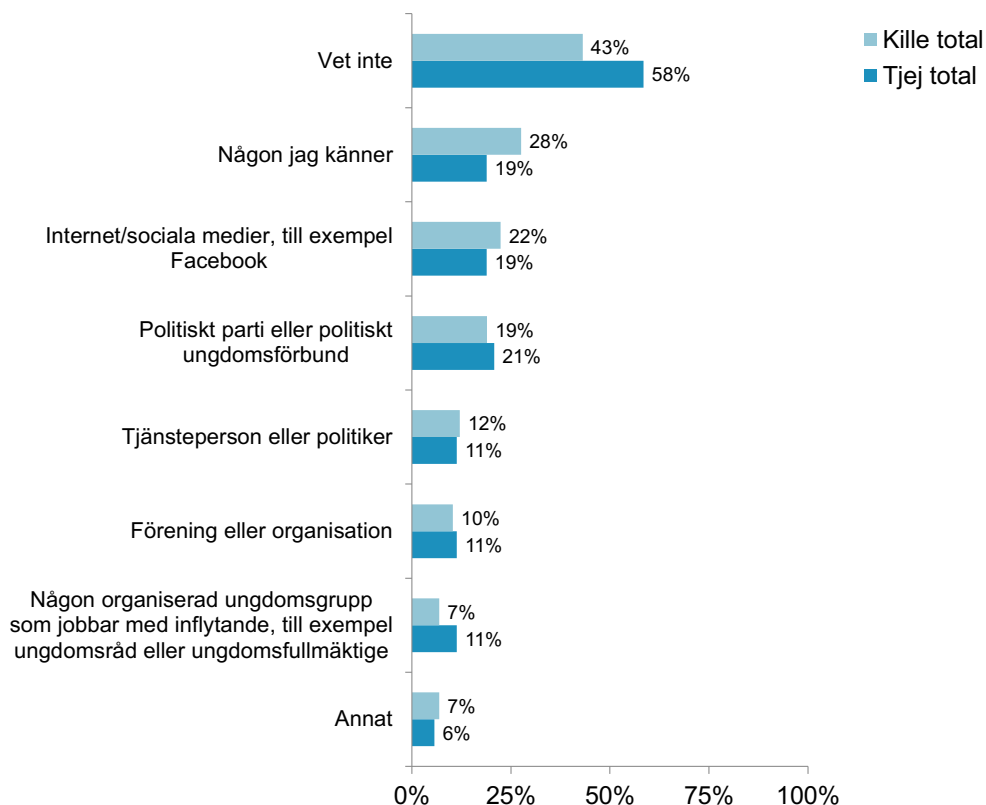
Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
35%	41%	42%	47%

D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse över tid

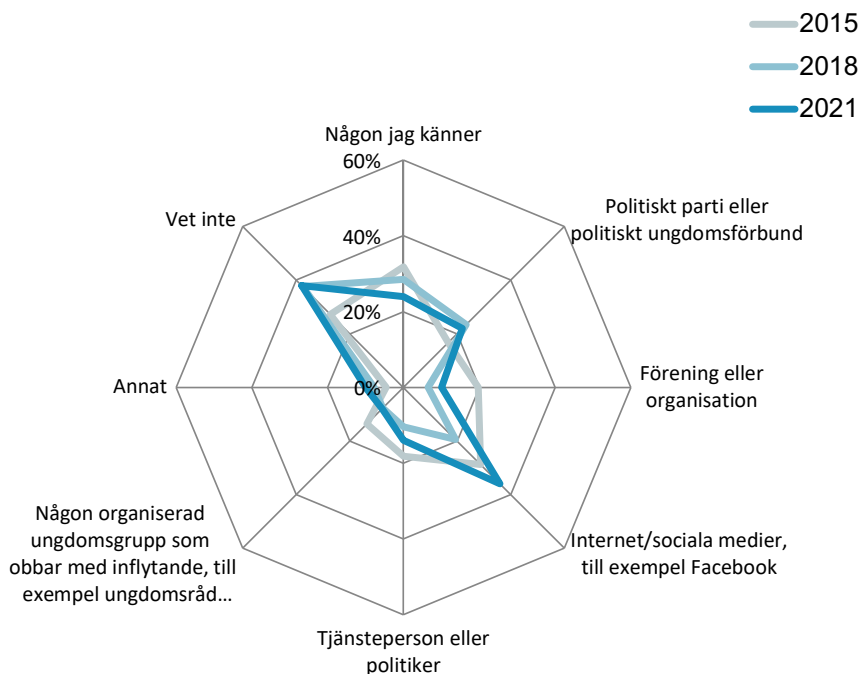

De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. 43 % av killarna och 58 % av tjejerna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. Därefter svarar störst andel av killarna att de skulle vända sig till någon de känner. Tjejer däremot skulle vända sig till ett politiskt parti eller ungdomsförbund. Vid en jämförelse över tid kan vi se att andelen högsta-dieungdomar som skulle vända sig till internet eller sociala medier har ökat sedan 2018.

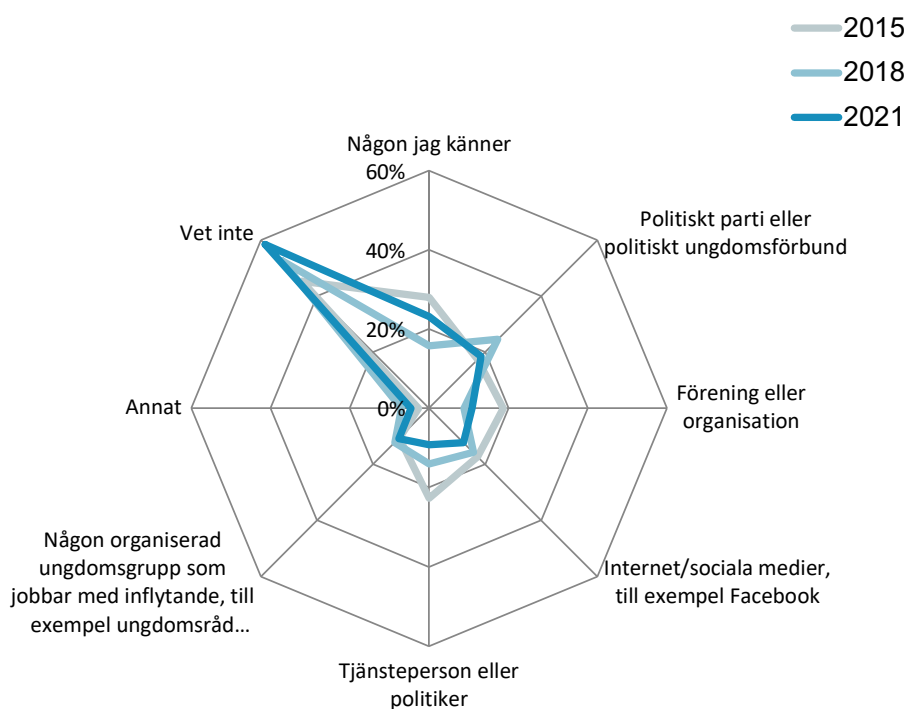
D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun? Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka

D4c_1. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun? Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: högstadiet, jämförelse över tid

**D4c_2. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: gymnasiet,
Jämförelse över tid**

D4d. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många kommenterar sådant som rör skolan. Skolmaten, mängden arbete i skolan och skolmiljön är exempel på frågor som ungdomarna tar upp som rör skolan. Flera ungdomar kommenterar att de vill påverka i frågor som rör deras fritidsintressen, aktiviteter eller idrottsplaner i stort.

Även samhällsfrågor som jämställdhet, jobbtillfällen, kommunbudgeten, bränslekatten, integration, miljö och klimat eller att motverka våld och brott tas upp av flera ungdomar. Övrigt som nämns är önskemål om att påverka kollektivtrafiken på olika sätt och infrastruktur gällande framtida byggplaner och vägarbeten.

Citat från några av de svarande ungdomarna finns att se på följande sida.

"Vad skatten går till, effektivisering av arbeten, utomhusmiljön, prioritering av vägarbeten, mängden skatt, invånares rättigheter och skyldigheter, att kommunen följer med i sociala utvecklingen och polisens uppgifter"

– Kille, gymnasiet

"Sporter och estetiska möjligheter"

–Tjej, gymnasiet

"Vad kommunens pengar går till, typ att bygga nya vägar och sånt. Att det ska finnas mer roliga saker att göra"

– Kille, högstadiet

"Kollektivtrafiken och beslut som gäller våran framtid"

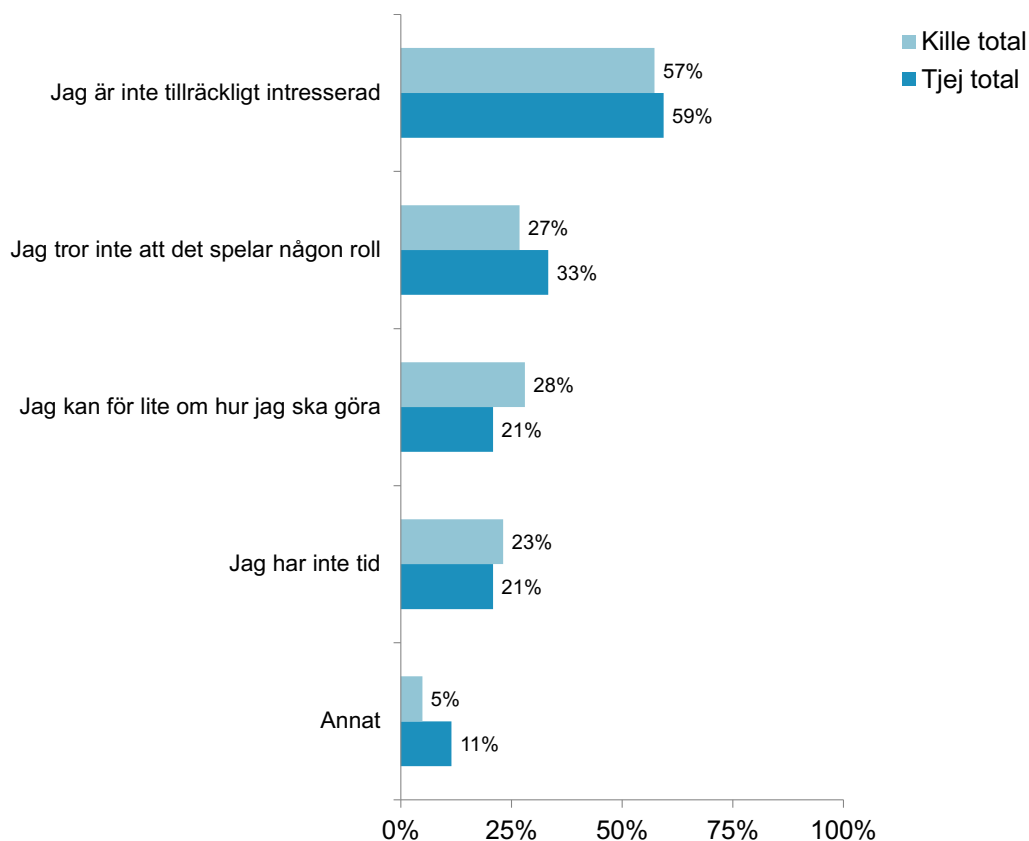
–Tjej, högstadiet

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4f nedan.

Nästan 60 % svarar att de inte är tillräckligt intresserade. 33 % av tjejerna och 27 % av killarna tror inte att det spelar någon roll och 21 % av tjejerna och 28 % av killarna svarar att de kan för lite om hur de ska göra.

D4f. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka? Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

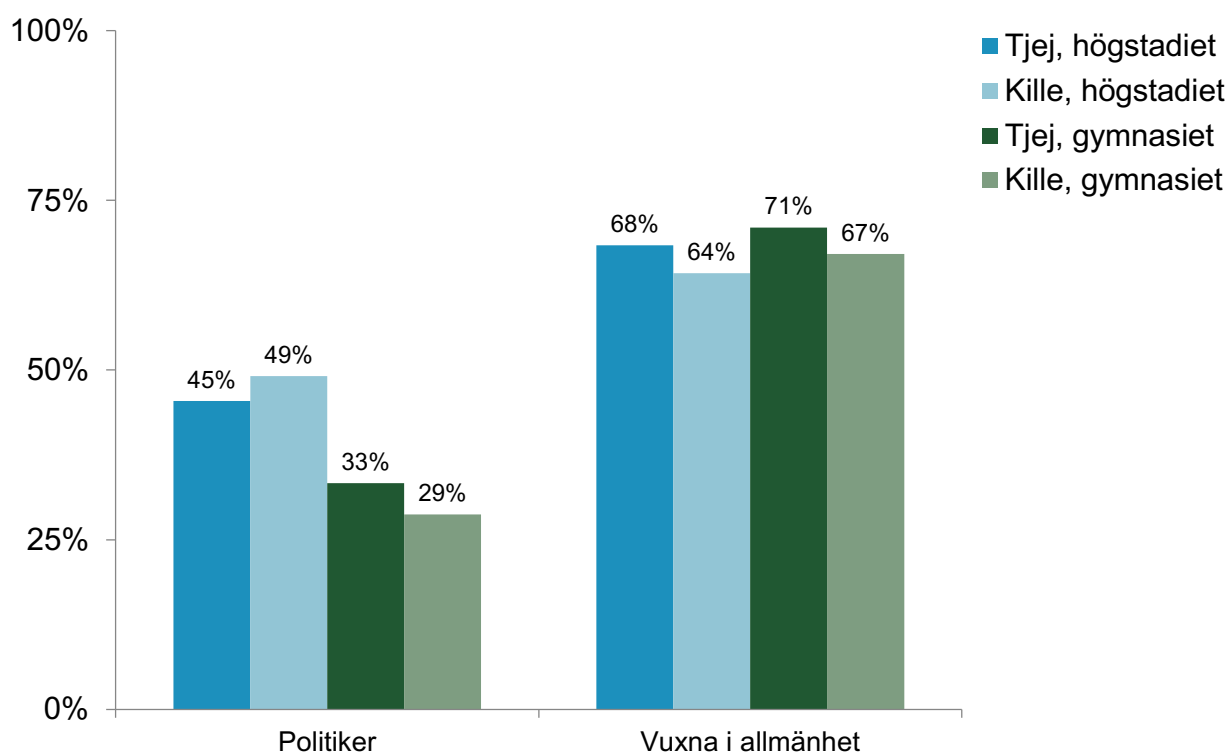

Förtroende för vuxna och politiker

Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet och en fråga om hur stort förtroende de har för politiker. 67 % totalt svarar att de har ett högt förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet för politiker är däremot lägre, totalt 38 %. Killar i högstadiet har högst förtroende för politiker.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att gymnasieungdomar i Kramfors har ett lägre förtroende för politiker än snittet. Högstadiungdomar har ett liknande förtroende som rikssnittet. Vad gäller förtroende för vuxna är resultatet ganska likt rikssnittet för gymnasieungdomar. Högstadiungdomar har något lägre förtroende för vuxna. Andelen ungdomar med stort eller ganska stort förtroende för politiker är på ungefär samma nivå som år 2018. Förtroendet för vuxna har däremot minskat sedan år 2018, se följande sida.

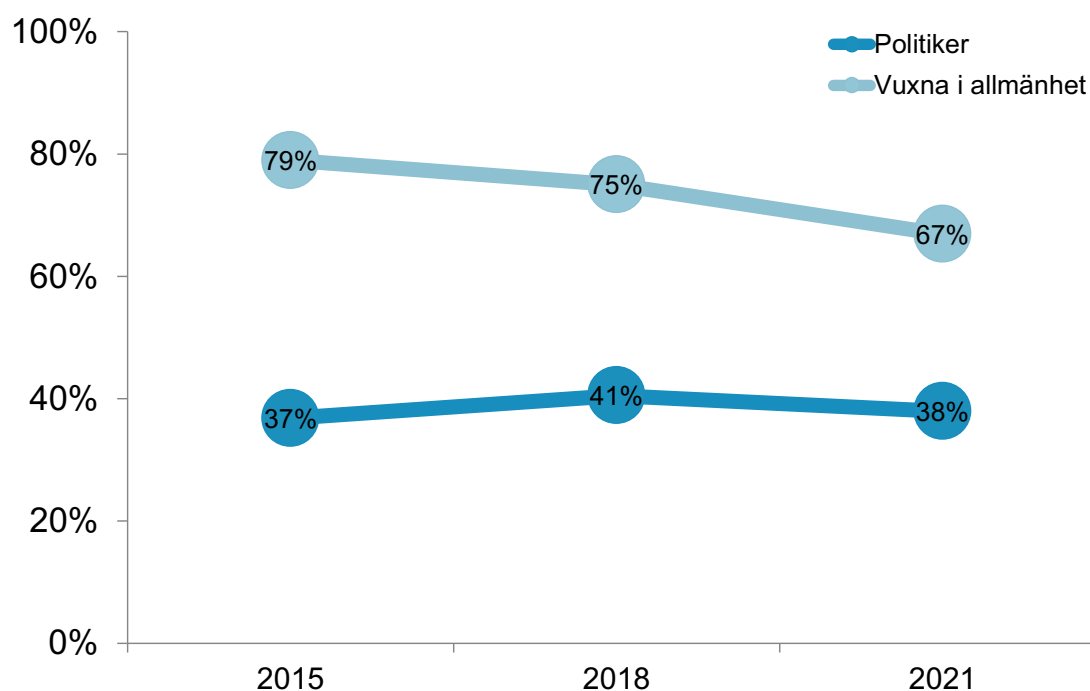
**D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort"**

**D5a. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse med rikssnittet**

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Politiker	47%	47%	30%	40%
Vuxna	65%	70%	68%	70%

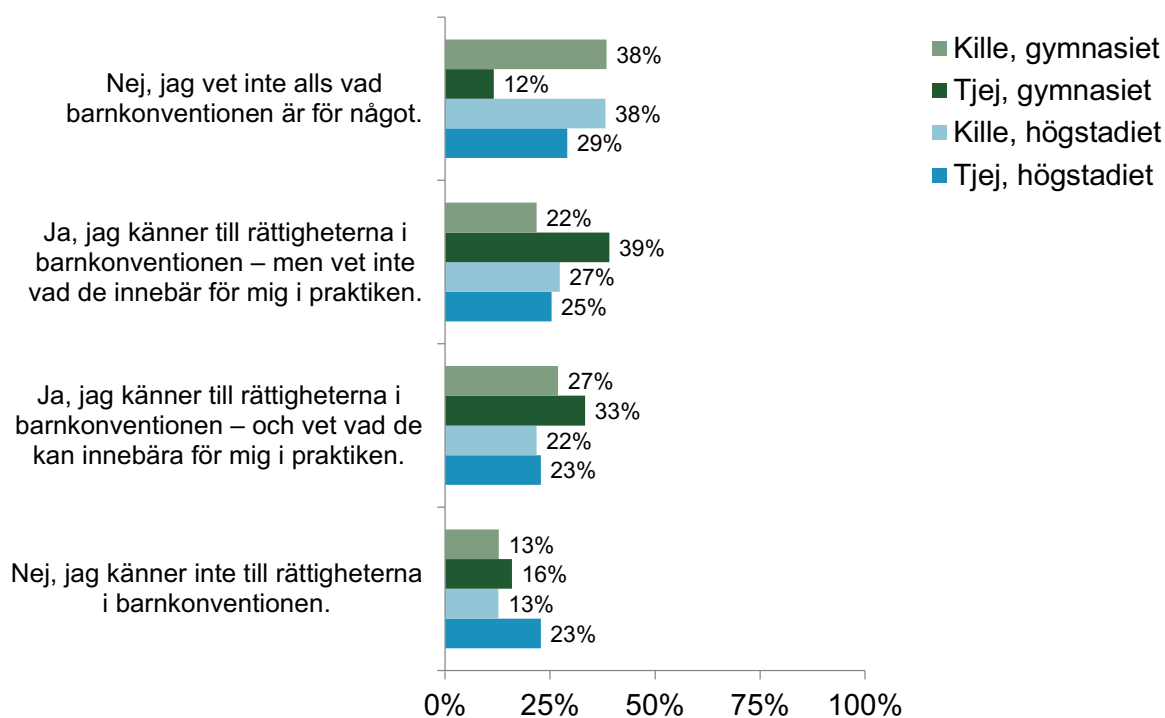
**D5b. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse över tid**

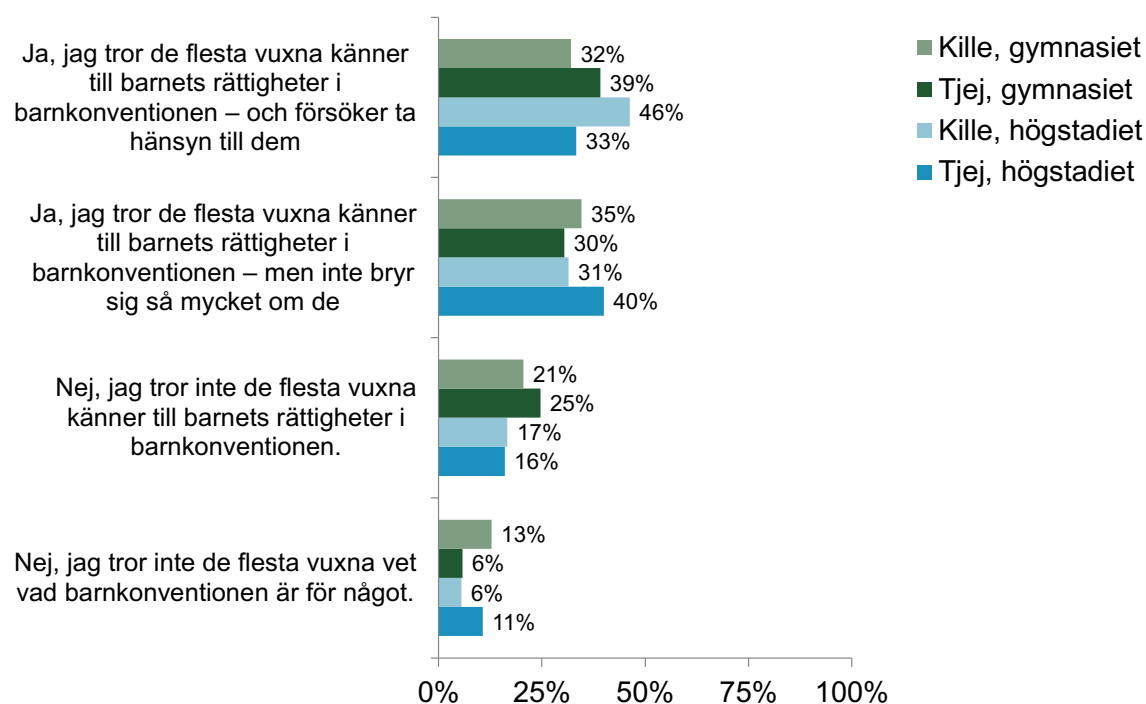
Barnkonventionen

I Lupp-enkäten ställdes även två frågor om barnkonventionen. Vad som framgår är att en andel om 38 % av både gymnasiekillar och högstadiekillar, svarar att de inte alls vet vad barnkonventionen är. Motsvarande andelar bland tjejerna är klart lägre. 16-25 % svarar även att de inte tror att de flesta vuxna känner till rättigheterna i bankonventionen. Däremot tror 32-46 % att vuxna känner till dem och försöker ta hänsyn till dem.

D6a. Känner du till vilka rättigheter du har enligt barnkonventionen?

D6b. Tror du att vuxna i allmänhet känner till barnets rättigheter enligt barnkonventionen?

E. Trygghet

Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas.

Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande).¹ Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden.

Enligt SCB så ökar mobbningen och otryggheten i skolan och detta gäller både pojkar och flickor.² Förutom ökad mobbning och otrygghet i skolan syns även en negativ utveckling vad gäller ungas rapportering av mobbning och hot på nätet.³ Att få bukt med denna typ av problem är därmed väldigt viktigt.

”Fokusera på gängkriminalitet. Många unga känner sig väldigt otrygga här, inklusive jag. Jag vet vilka som är kriminella och vad de har gjort, men de går ostraffade ändå. Jag upplever att vuxna inte alls förstår hur det är gällande kriminaliteten.”

– Kille i gymnasiet svarar på frågan om vad Kramfors behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

1 MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

2 SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

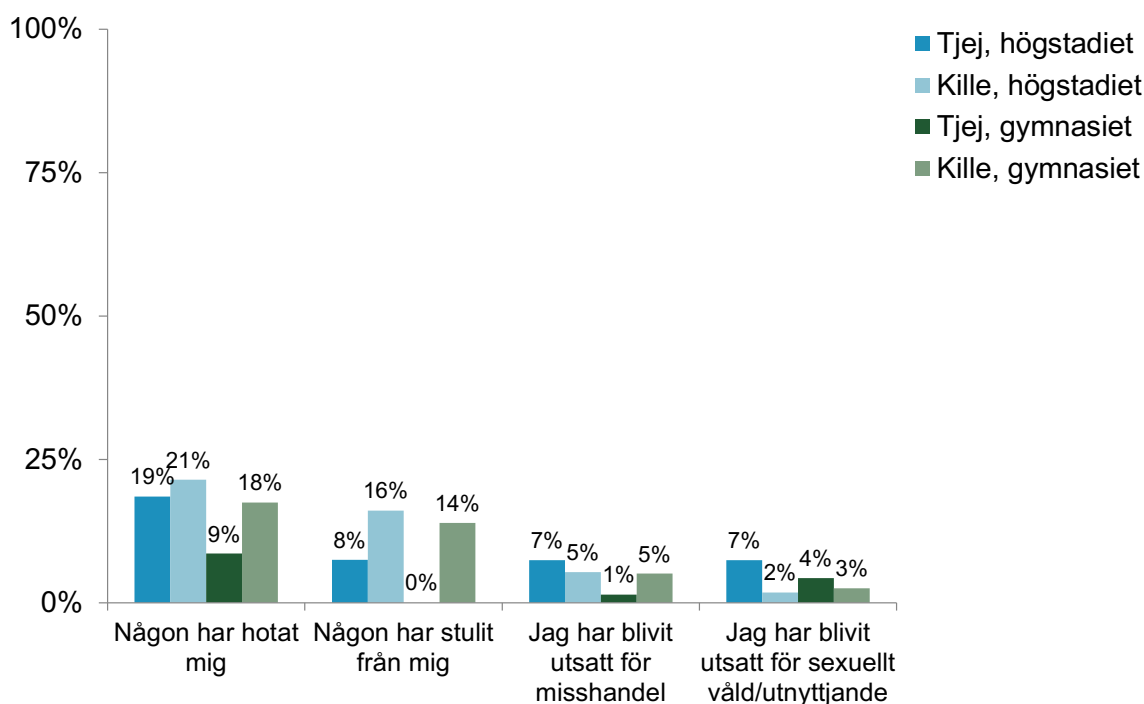
3 Statens medieråd: Ungar och medier 2019

Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. Störst andel svarar att de har utsatts för hot, speciellt högstadiesungdomarna och gymnasiekillarna. Killar svarar i högre grad än tjejer att de utsatts för stöld. Tjejerna har däremot i högre grad än killarna utsatts för sexuellt våld/utnyttjande. Bland tjejerna svarar 4-7 % att de utsatts för sexuellt våld/utnyttjande, att jämföra med 2-3 % av killarna.

Över tid (se nästa sida) kan vi se att andelen killar som utsatts för de olika brotten är på liknande nivåer som år 2018. Bland tjejer har däremot andelen utsatta för sexuellt våld och utnyttjande minskat från år 2018.

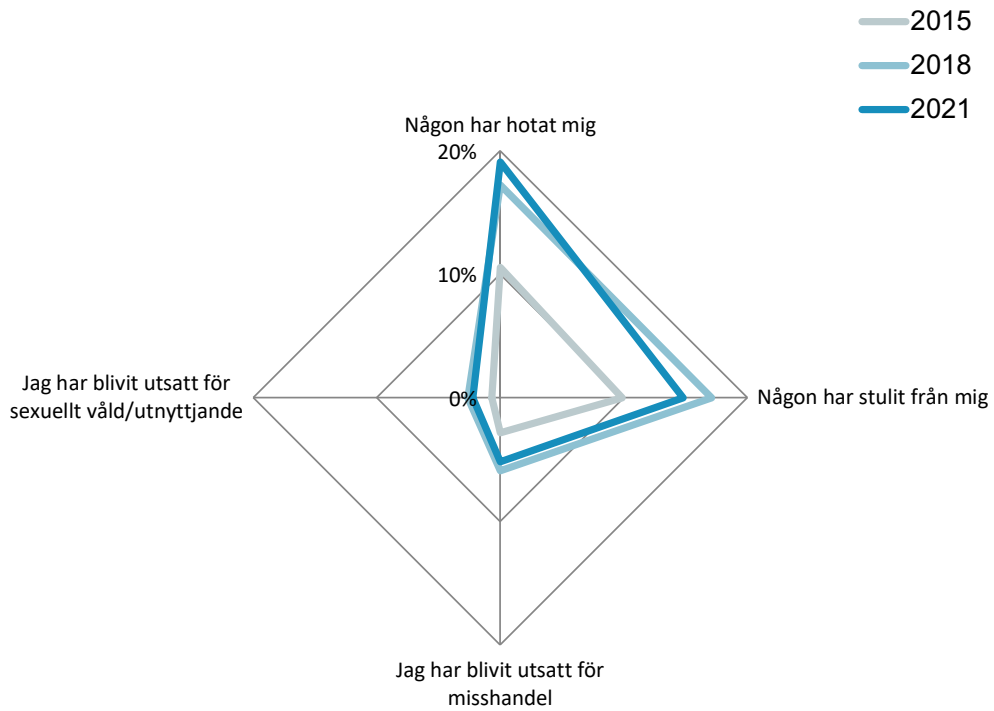
E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja"

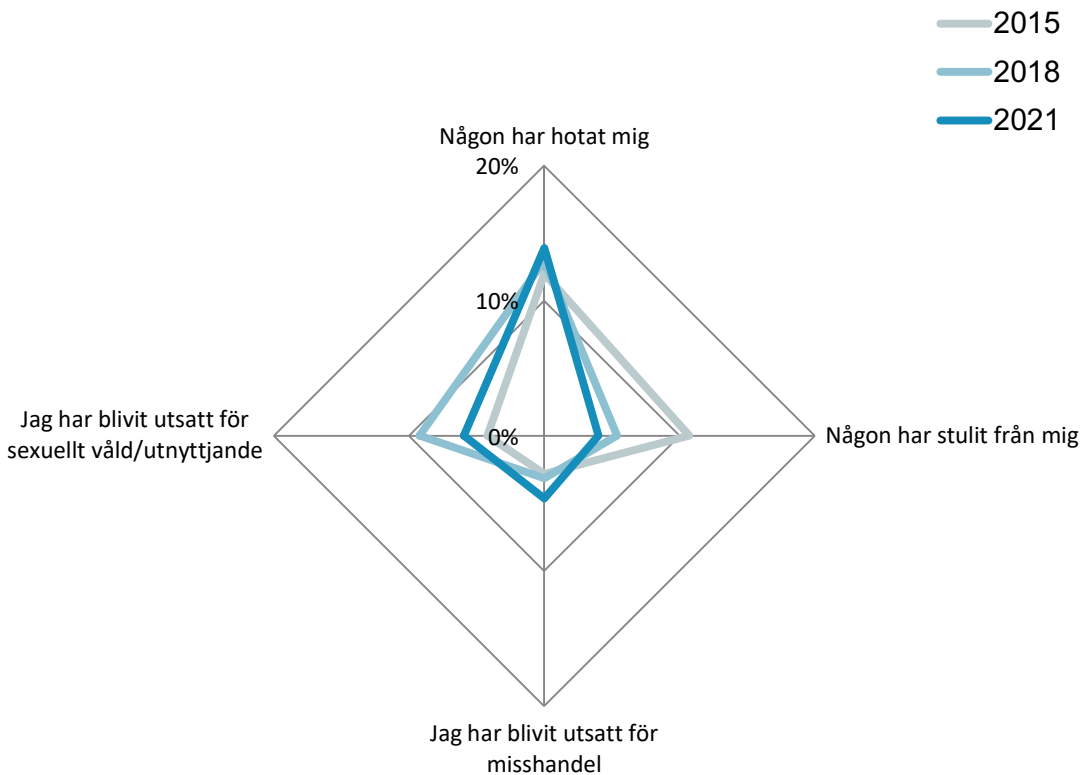
E1a. Har något av detta hänt dig?
Andel som svarat "ja": Jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Någon har hotat mig	20%	20%	14%	17%
Någon har stulit från mig	12%	12%	8%	11%
Jag har blivit utsatt för misshandel	7%	5%	3%	4%
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande	6%	4%	3%	5%

E1b. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, kille

E1c. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, tjej

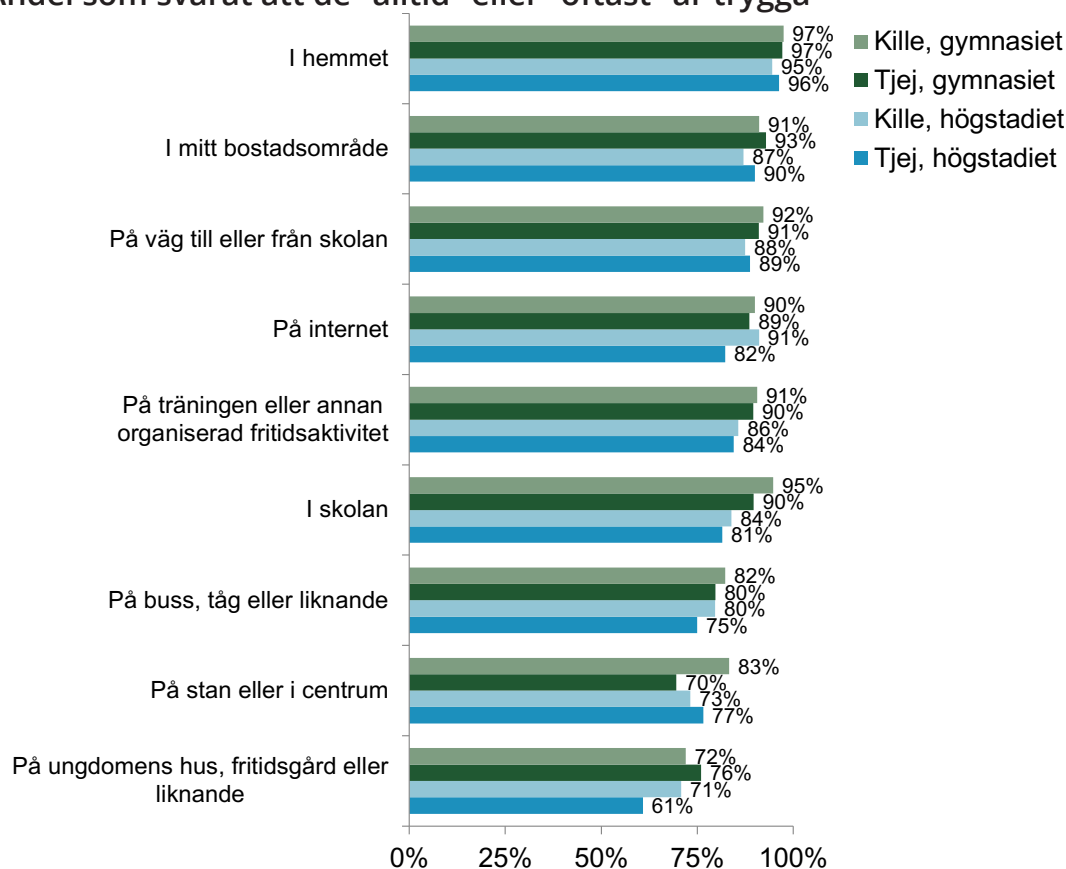
Trygghet

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika platser i kommunen och på internet. En hög andel svarar att de alltid eller oftast är trygga på de flesta platserna. Tryggheten är något lägre på fritidsgårdar, där framförallt högstadietjejer känner sig mindre trygga. Jämfört med rikssnittet känner sig gymnasieungdomarna i Kramfors ungefär lika trygga. Högstadieungdomar är mindre trygga än i rikssnittet när det kommer till fritidsgårdar, på träningen, i skolan och i bostadsområdet.

Genom en fördjupad analys av frågan om modersmål samt trygghetsfrågorna ses vissa samband. De som har ett annat modersmål än svenska är tryggare på stan och i kollektivtrafiken. De är däremot något mindre trygga i bostadsområdet.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?*

Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

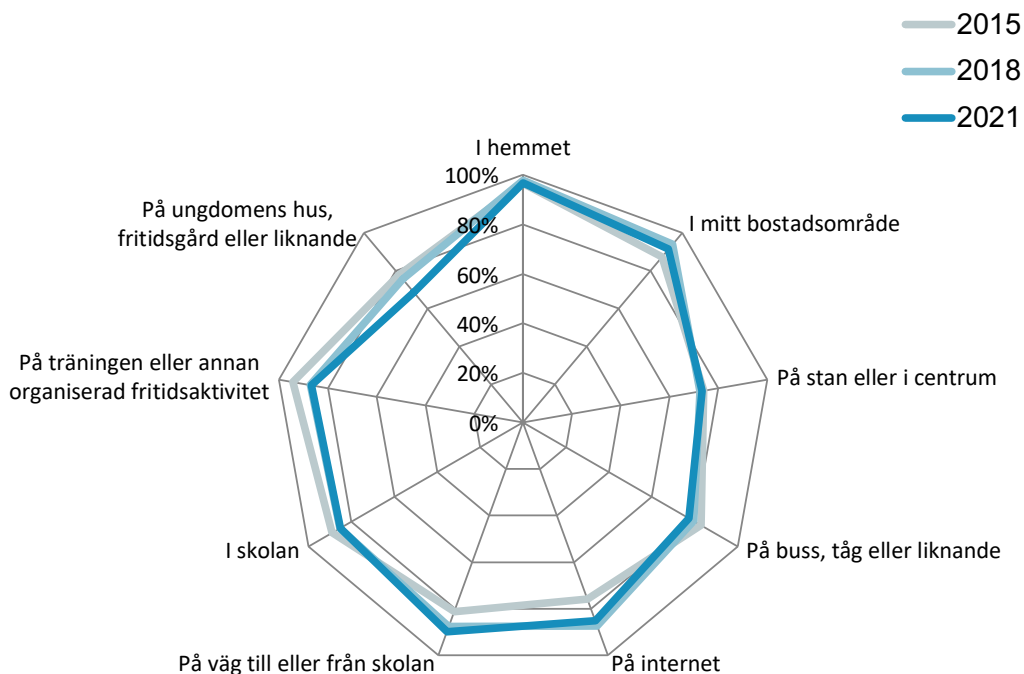
E2a. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse med rikssnittet*

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
I hemmet	95%	98%	97%	98%
I mitt bostadsområde	89%	94%	92%	94%
På stan eller i centrum	74%	78%	77%	77%
På buss, tåg eller liknande	76%	78%	81%	81%
På internet	86%	90%	89%	90%
På väg till eller från skolan	88%	93%	91%	94%
I skolan	82%	89%	93%	94%
På träning eller annan organiserad fritidsaktivitet	83%	93%	90%	94%
På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	65%	78%	75%	76%

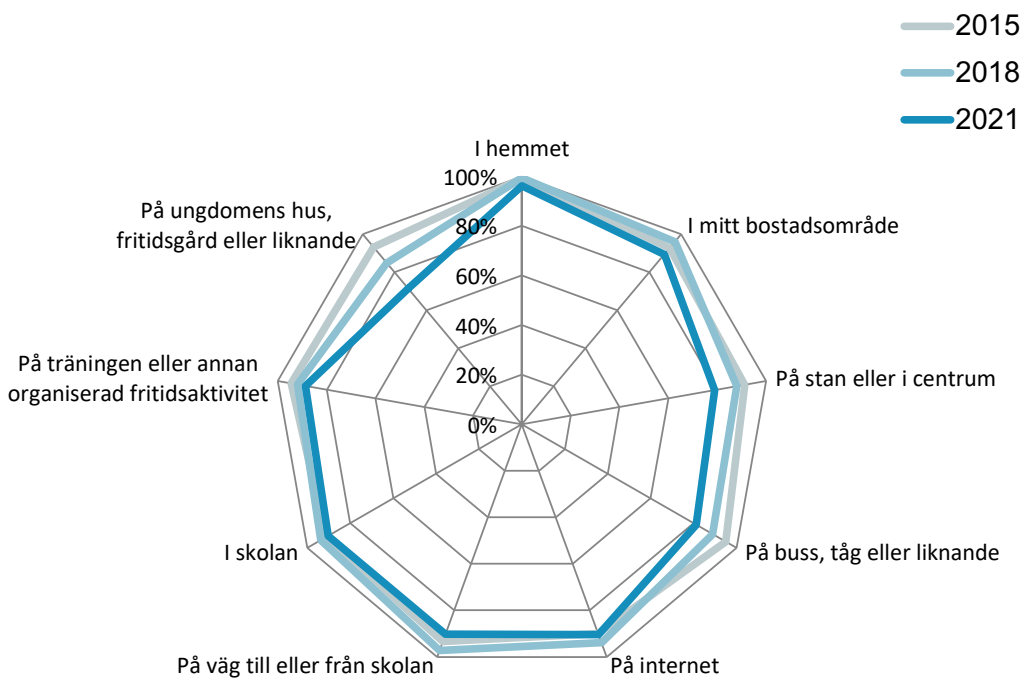
*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 57-71%. Andelen som svarat "ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 28-38%.

Andelen tjejer som känner sig trygga på olika platser är ungefär som år 2018, dock har tryggheten minskat något på fritidsgårdar. Killar känner sig mindre trygga än 2018 på flera platser, bland annat på fritidsgårdar, i kollektivtrafiken och i centrum.

E2b. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, tjej*

E2c. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, kille*

*Siffrorna i diagrammen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 57-71%. Andelen som svarat "ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 28-38%.

Mobbning och trakasserier

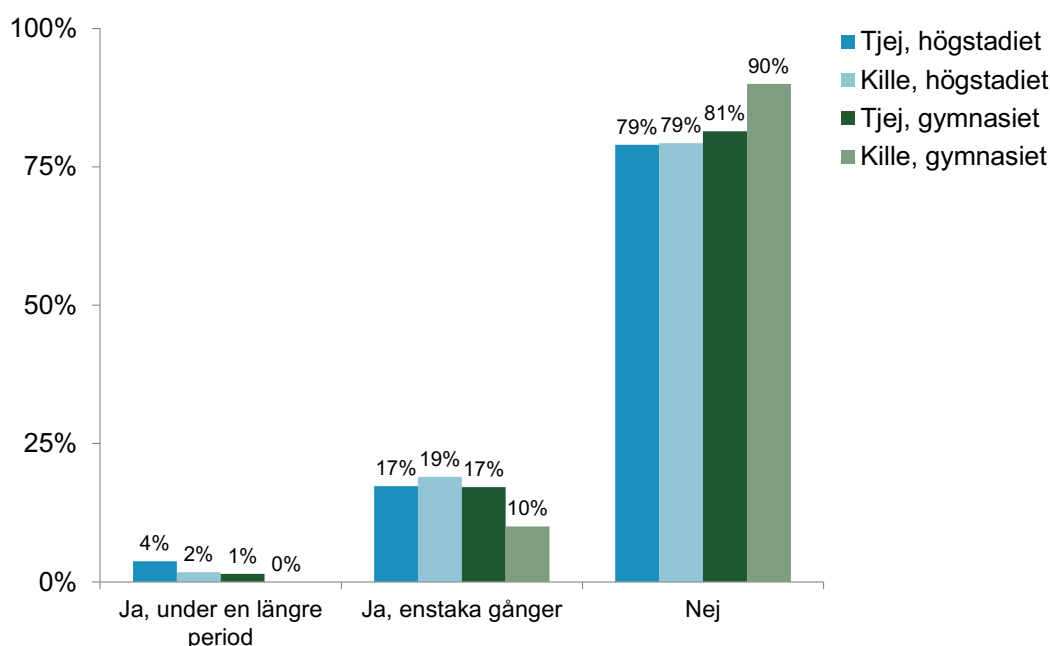
I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Nya studier pekar även på att mobbning har ökat i Sverige bland unga¹.

Vad som framgår är att en relativt hög andel av ungdomarna i högstadiet samt gymnasietjejer svarar att de utsatts enstaka gånger. Killarna i gymnasiet svarar i lägst grad att de utsatts. I jämförelse med rikssnittet är unga i Kramfors utsatta i lägre grad, se tabell E3a.

Över tid har andelen som mobbats minskat bland både killar och tjejer, störst minskning ser vi bland tjejerna, se diagram E3b.

Som det framgår i diagram E3c på följande sida har majoriteten av de som utsatts svarat att det skett i skolan (65-77 %). 40 % av tjejerna har blivit utsatta på mobilen, motsvarande andel bland killarna är 25 %. Killar svarar i högre grad än tjejer att de blivit utsatta i stan eller på kollektivtrafiken. Tjejer svarar i högre grad än killar att de blivit utsatta i deras bostadsområde eller på väg till eller från skolan.

E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

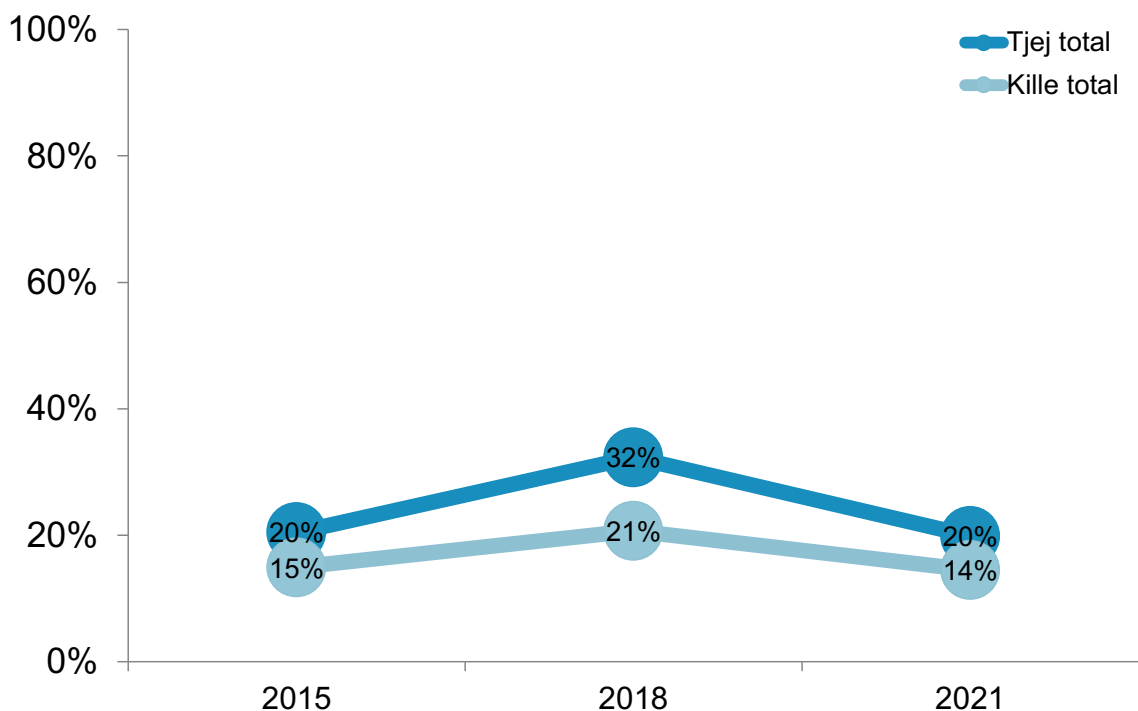

E3a. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse med rikssnittet

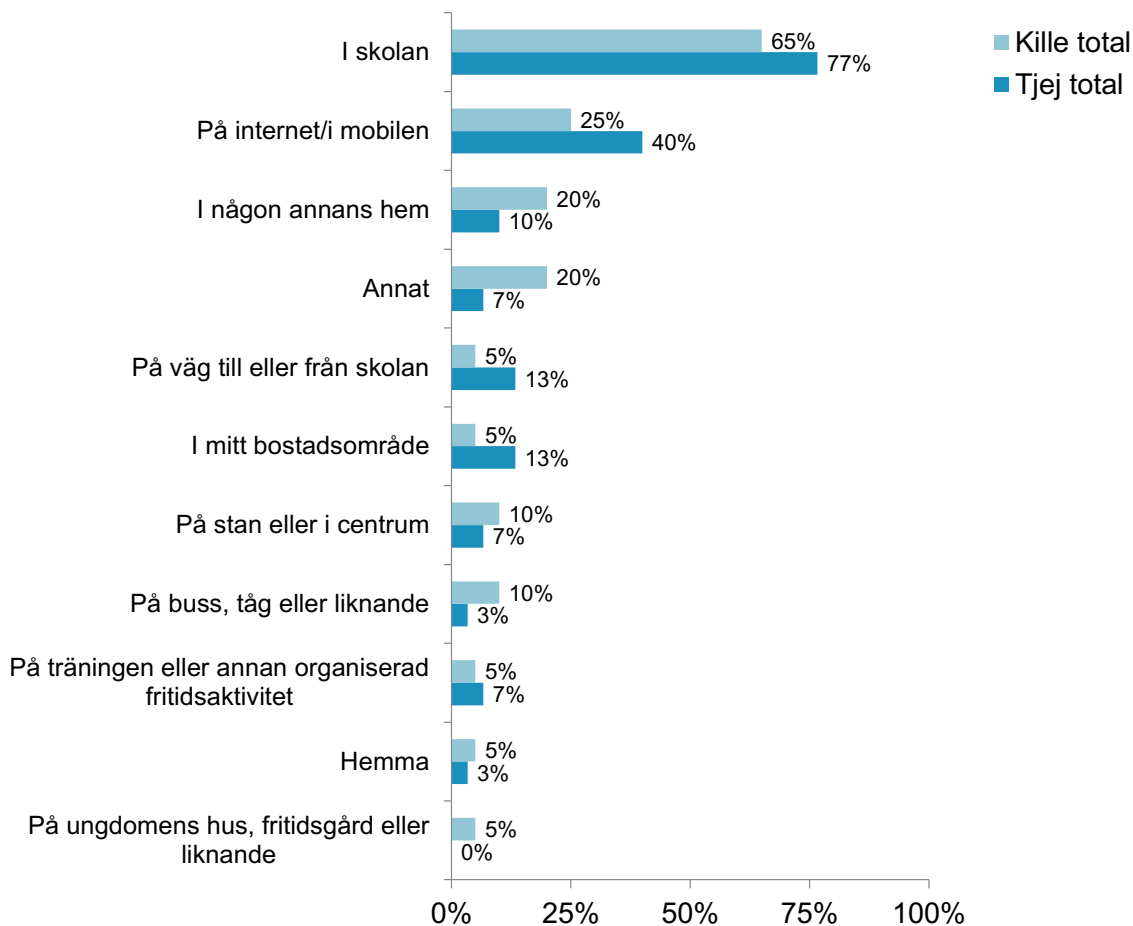
Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
22%	26%	14%	18%

¹ SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

E3b. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse över tid

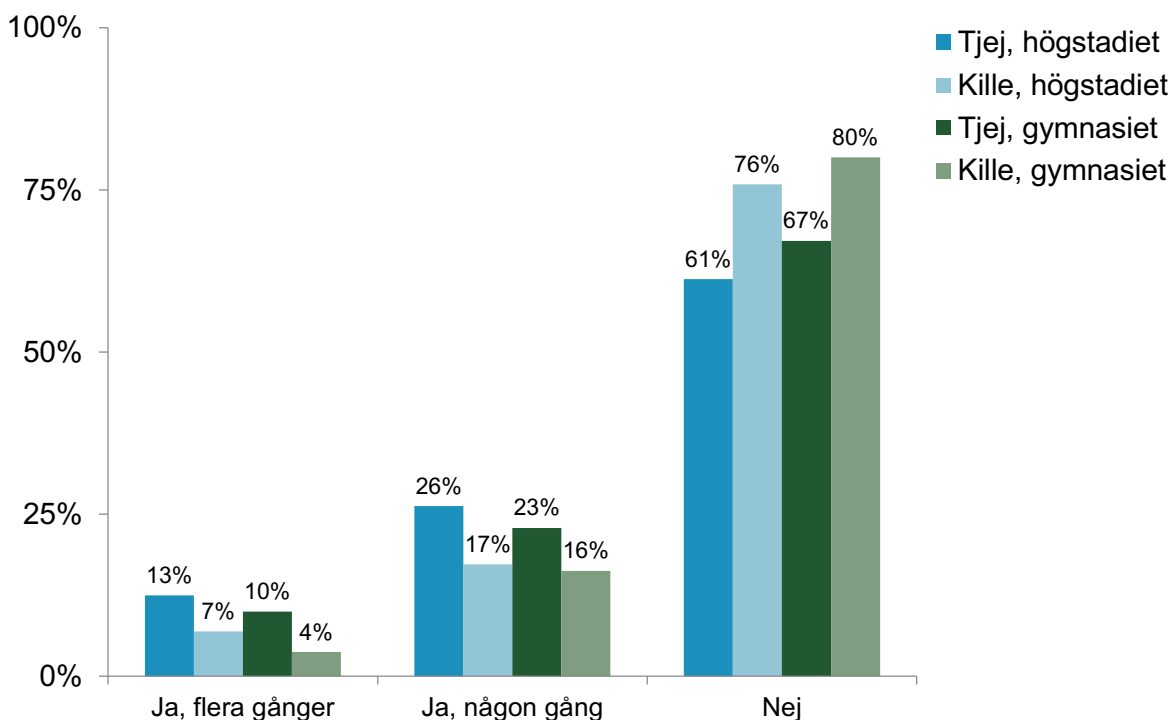
E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysad? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

Orättvis behandling

Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Här framgår att tjejer i både högstadiet och gymnasiet har blivit utsatta i högre grad än killar. 13 % av högstadietjejerna anger att de utsatts flera gånger. Andelen som utsatts är lägre i Kramfors jämfört med rikssnittet, se tabell E4a.

E4. Har du de senaste sex månaderna, har du upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

E4a. Andel utsatta för orättvis behandling flera gånger eller någon gång: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
33%	39%	26%	35%

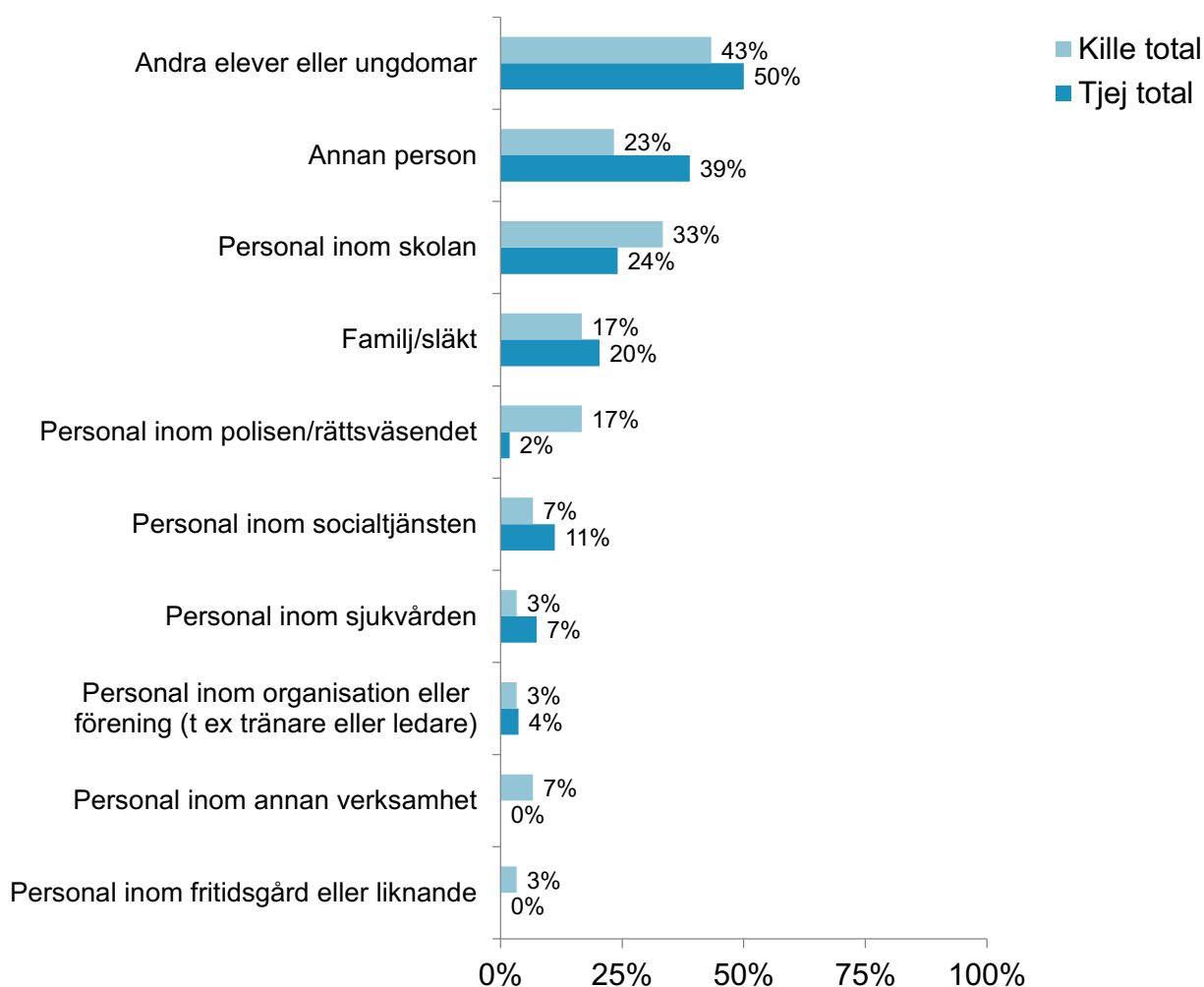
De ungdomar som utsatts fick även svara på en fråga om vem som utsatte dem för orättvis behandling. En klar majoritet svarar att de utsatts av andra elever eller ungdomar (43 % av killarna och 50 % av tjejerna). Det är också vanligt att ha utsatts av "annan person" som 39 % av tjejerna och 23 % av killarna anger.

På följande sida framgår i diagram E4c att knappt hälften av de som utsatts för orättvis behandling inte vet varför de blivit utsatta. 13-20 % svarar att de blivit utsatta på grund av sitt utseende. 20-28% svarar att de blivit utsatta på grund av en annan orsak.

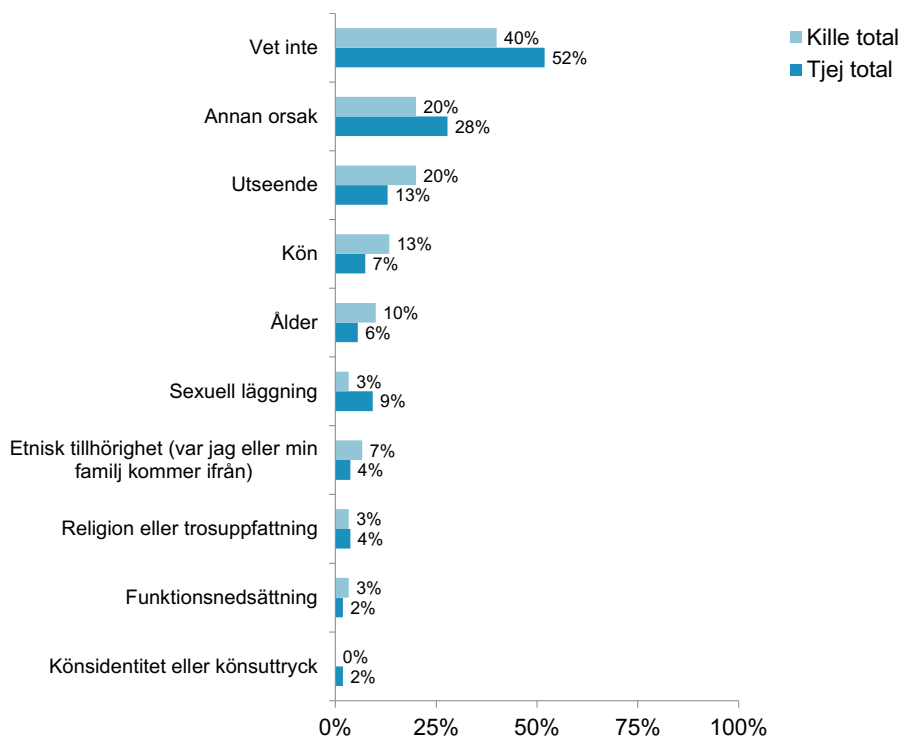
På följande sida i diagram E5 ser vi också att en majoritet av ungdomarna vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt. Ungdomarna vet dock i lägre grad än rikssnittet vart de ska vända sig.

E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?

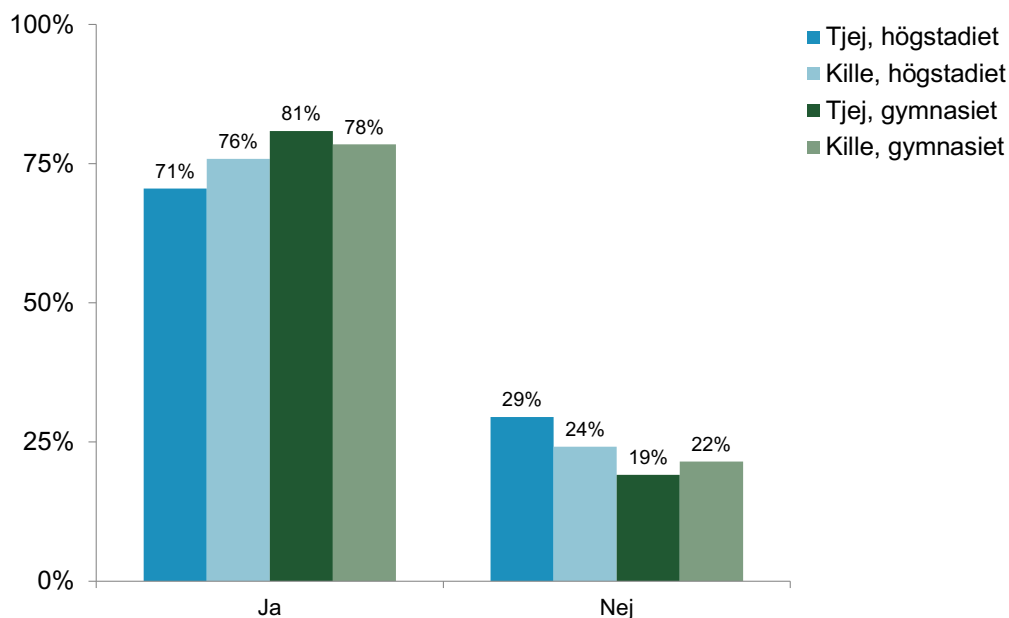
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

**E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

E5a. Andel ja: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
73%	83%	79%	83%

”Nästan ingen mår 10/10 på högstadiet så det är viktigt att göra det tydligt för unga att det finns hjälp. Förresten, fixa mer hjälp! Alla som behöver det borde kunna få prata med någon som dem känner sig trygg med minst en gång i veckan.”

– Tjej i högstadiet svarar på frågan om vad Kramfors behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

F. Hälsa

I Lupp-enkäten finns ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån om man är kille eller tjej, vilken bakgrund man har och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under de senaste tiden. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under de senaste åren ha stannat på en relativt hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen.

Varför ungas psykiska hälsa försämrats verkar bero på flera olika orsaker. Folkhälsomyndigheten konstaterar i en rapport från 2019 att brister i skolans funktion troligen är en orsak till att psykosomatiska symtom ökat hos unga. De tar också upp att en större medvetenhet om de ökade krav som förändringarna på arbetsmarknaden medför kan vara en orsak till ökningen av ohälsa.² I en rapport från organisationen Mind tar man också upp en viktig sak, nämligen att det idag finns en större öppenhet för ohälsa och att detta även kan påverka hur den psykiska ohälsan ser ut över tid då unga idag är mer ärliga med hur de mår än vad kanske tidigare generationer varit.³

1 SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

2 Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

3 Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa

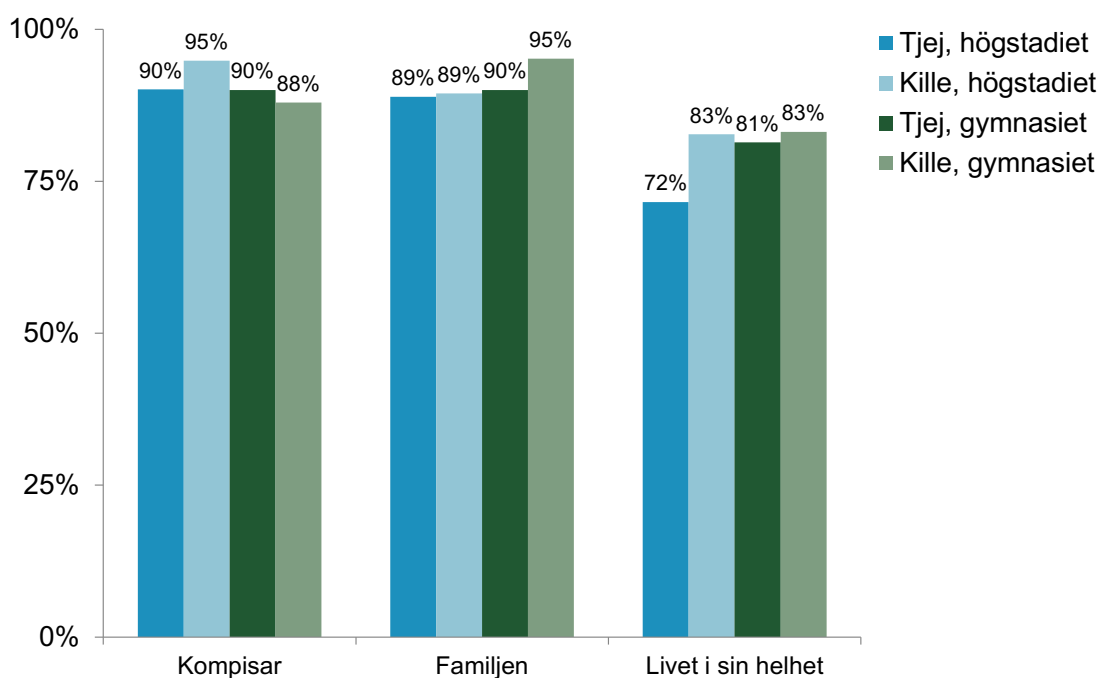
Relationer och nöjdhet med livet

Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är faktorer som även påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. En hög andel, över 88 %, av ungdomarna i Kramfors är nöjda med kompisarna och familjen. När det gäller livet i sin helhet är nöjdheten något lägre, speciellt bland högstadietjejnerna.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att högstadieungdomarna är något mindre nöjda med familjen än rikssnittet men i övrigt är resultatet på liknande nivå.

Sett över tid så är nöjdheten med kompisar och familj stabil över tid. Nöjdheten med livet i sin helhet har däremot minskat sedan år 2018 och 2015, se diagram F0b på följande sida.

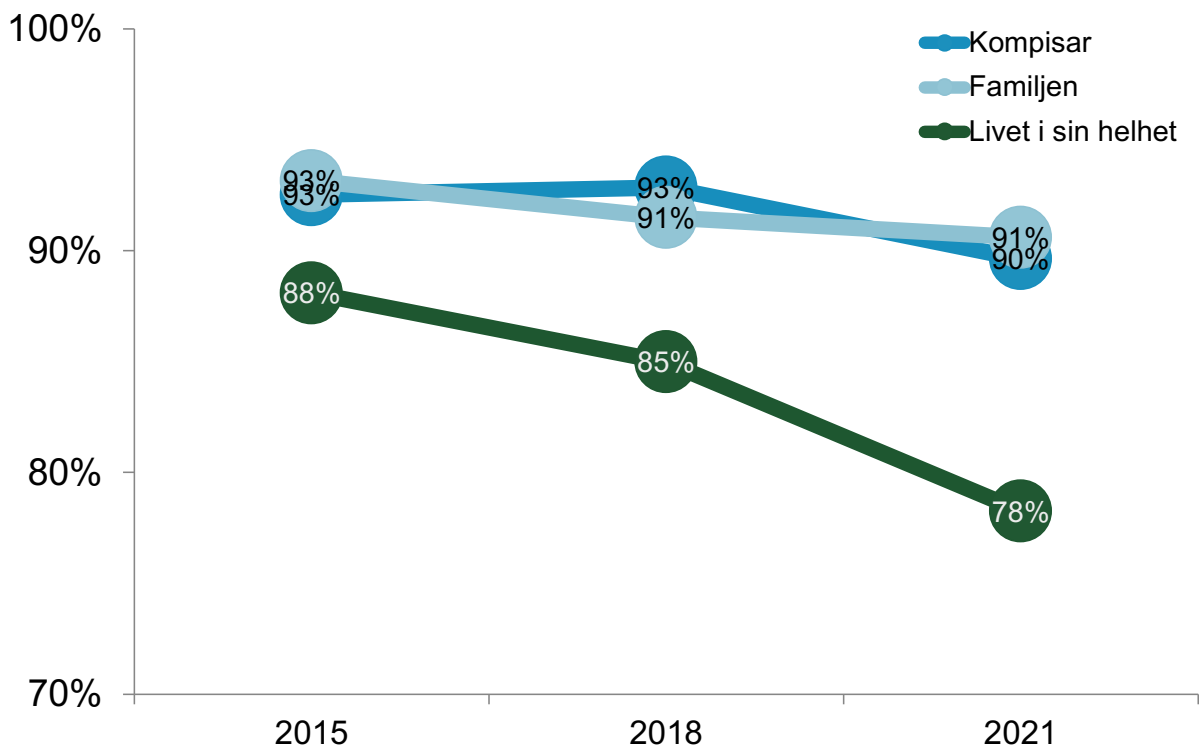
F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Livet	75%	78%	81%	85%
Familjen	89%	94%	92%	94%
Kompisarna	91%	93%	89%	91%

F0b. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse över tid

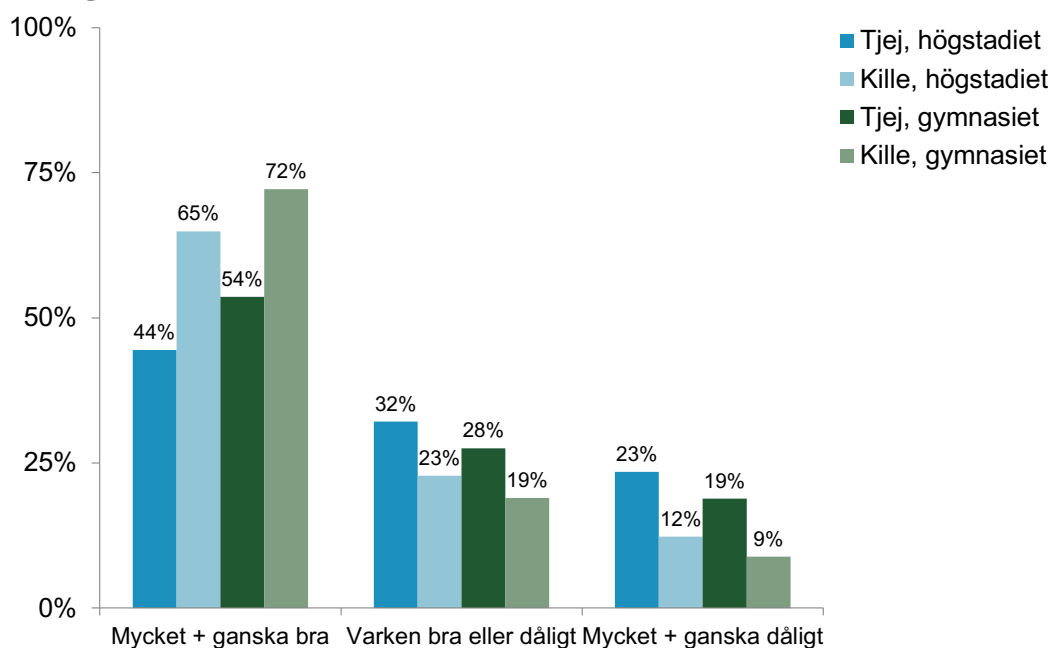
Självskattad hälsa

Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa.¹ I Kramfors ser vi att andelen som svarar att de mår mycket eller ganska bra är lägre bland tjejer än bland killar. Tjejerna svarar i högst grad att de mår mycket eller ganska dåligt.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att högstadieungdomarna i Kramfors bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra i lägre grad, se tabell F1a. Även gymnasieungdomar skattar sin hälsa som lägre än rikssnittet.

Forskning visar att det är vanligare att tjejer upplever ohälsa och psykosomatiska besvär än att killar gör det. Detta ses även i Kramfors Lupp-resultat. Över tid kan vi se att andelen tjejer och killar som mår bra minskat från år 2018. Könsskillnaderna är fortsatt stora.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

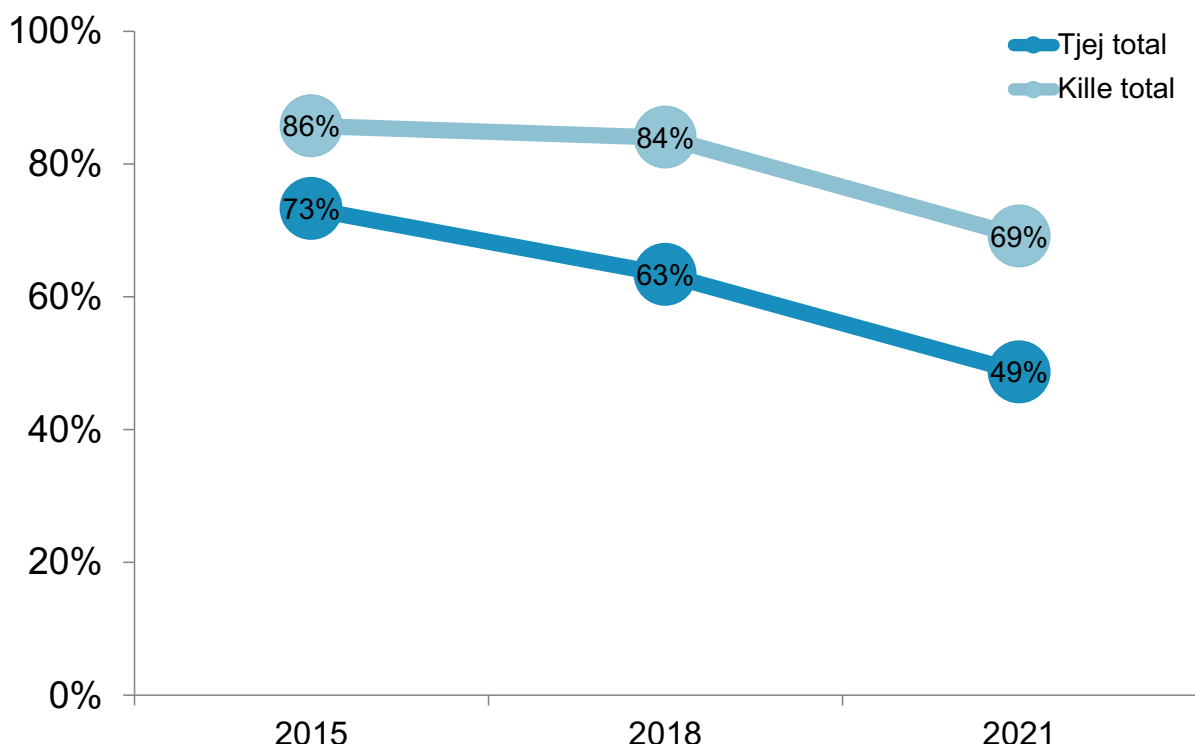

F1a. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
52%	72%	63%	68%

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse över tid

Psykiska och somatiska besvär

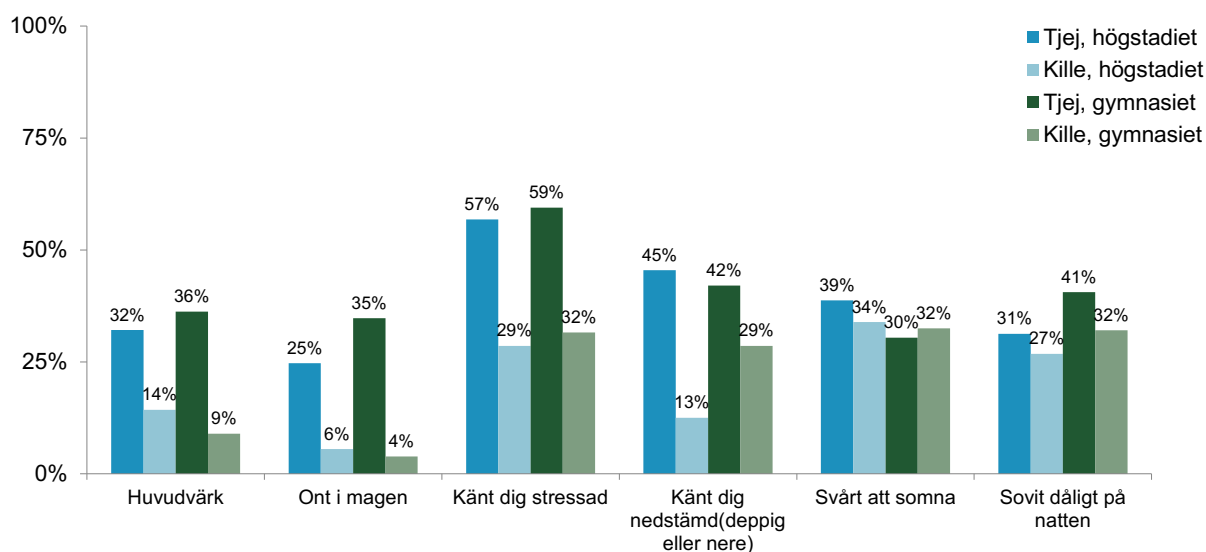
Ungdomarna fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär, så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. Nästintill samtliga besvär upplevs i högre grad av tjejer än av killar, undantaget är frågorna berörande sömn. En stor andel av tjejerna, 57 % av högstadietjejerna och 59 % av gymnasietjejerna svarar att de stressar flera gånger i veckan eller oftare. Andelen killar som gör detsamma är 29 % bland högstadiekillarna och 32 % bland gymnasiekillarna.

Vad gäller nedstämdhet är det 45 % av högstadietjejerna och 42 % av gymnasietjejeerna som svarar att de besvärar av att vara nedstämd/deppig eller nere flera gånger i veckan eller varje dag. Bland killarna svarar 13-29 % detsamma.

Andelen högstadieungdomar i Kramfors som upplever psykosomatiska besvär är på en något högre nivå än rikssnittet i flera frågor, exempelvis gällande svårt att somna och att sova dåligt på natten. På gymnasiet upplever ungdomarna besvären på liknande nivåer, däremot svarar gymnasieungdomarna i något högre grad att de sover dåligt på natten och känner sig nedstämd, se tabell F2a på följande sida.

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna? Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

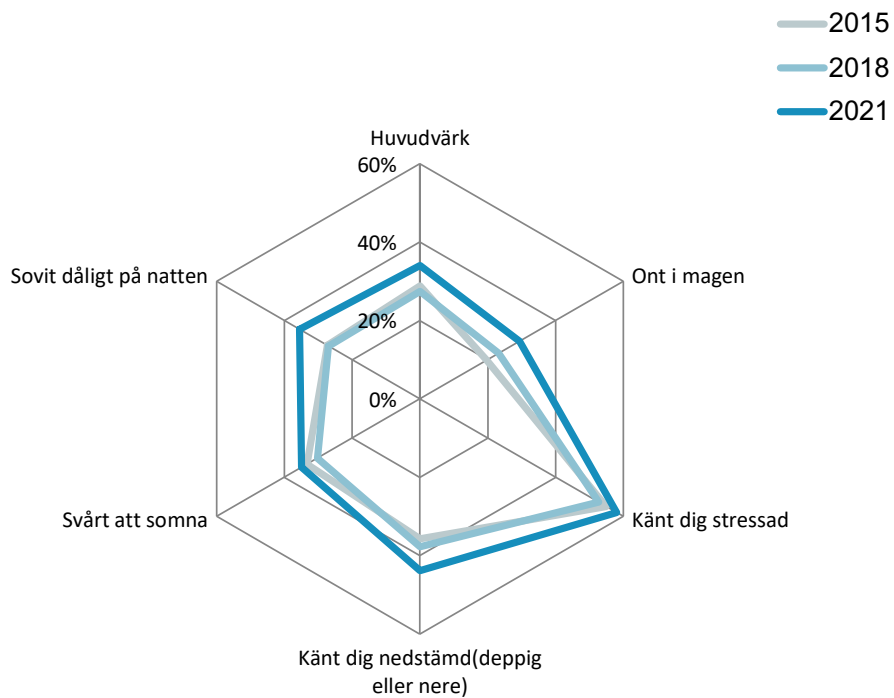

F2a. Andel som svarat att de har besvär flera gånger i veckan eller oftare: Jämförelse med riksnittet

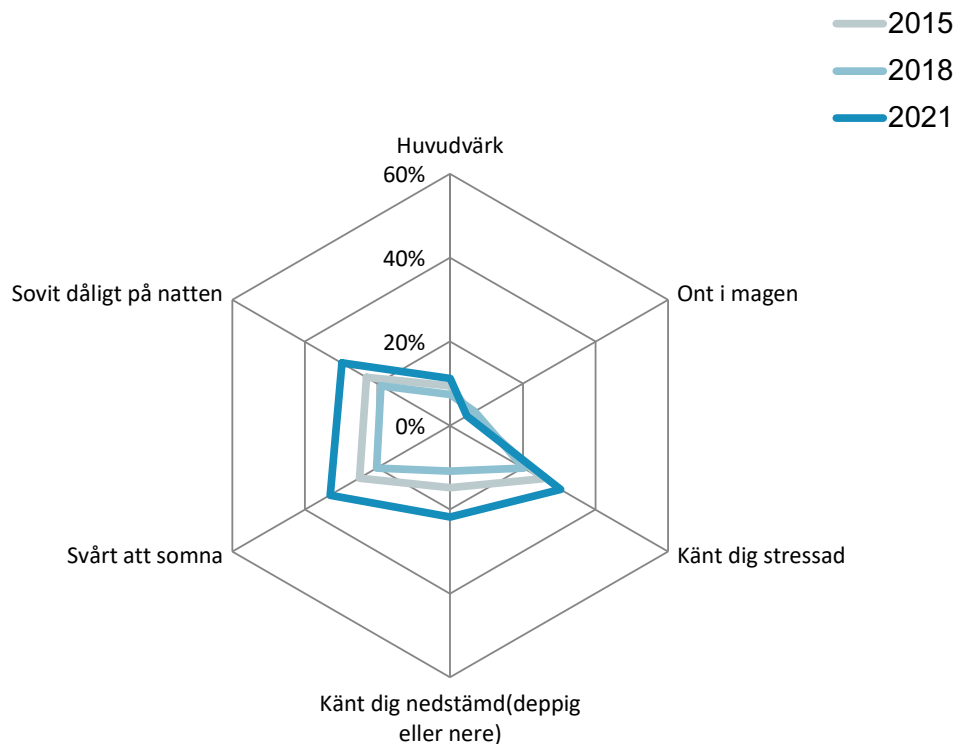
	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Huvudvärk	25%	19%	23%	20%
Ont i magen	18%	16%	19%	16%
Kämt dig stressad	46%	42%	45%	48%
Kämt dig nedstämd, deppig eller nere	33%	29%	35%	30%
Svårt att somna	37%	30%	32%	30%
Sovit dåligt på natten	30%	25%	37%	28%

Över tid har andelen tjejer som upplever besvär ökat - framförallt avseende dålig sömn och ont i magen, men även andra besvär har ökat, se diagram F2b på nästa sida. Andelen killar som upplever besvär har också ökat framförallt gällande sömnsvårigheter och nedstämdhet, se diagram F2c.

**F2b. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, tjej**

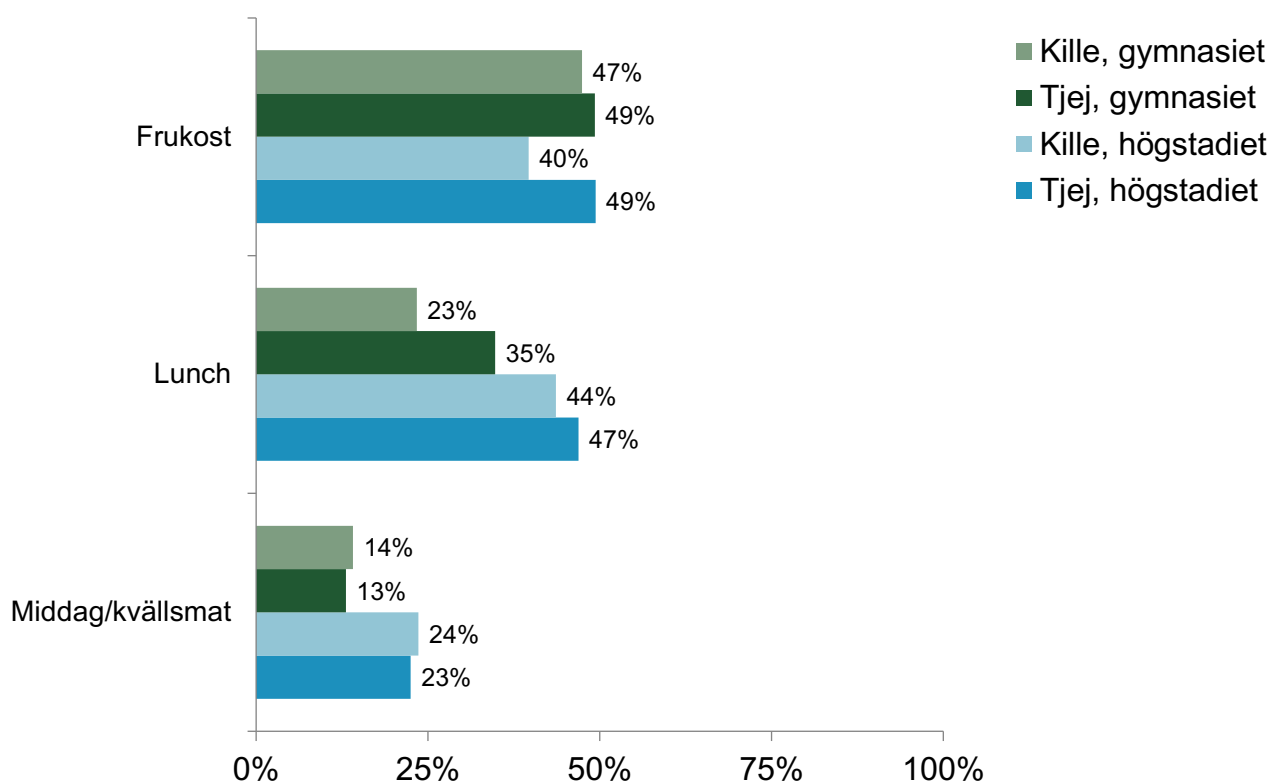
**F2c. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, kille**

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. Den vanligaste måltiden att stå över bland unga i Kramfors är frukosten, 40-49 % uppger att de hoppar över frukosten. Tjejer på högstadiet är den grupp som i högst grad hoppar över måltider.

F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

Träning och motion

Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹ Vad som framgår på följande sida är att en andel om 47 % av gymnasieungdomarna och 54 % av högstadiungdomarna svarar att de tränar flera gånger i veckan eller oftare. Andelen är högst bland högstadiungdomar och lägst bland tjejer i gymnasiet.

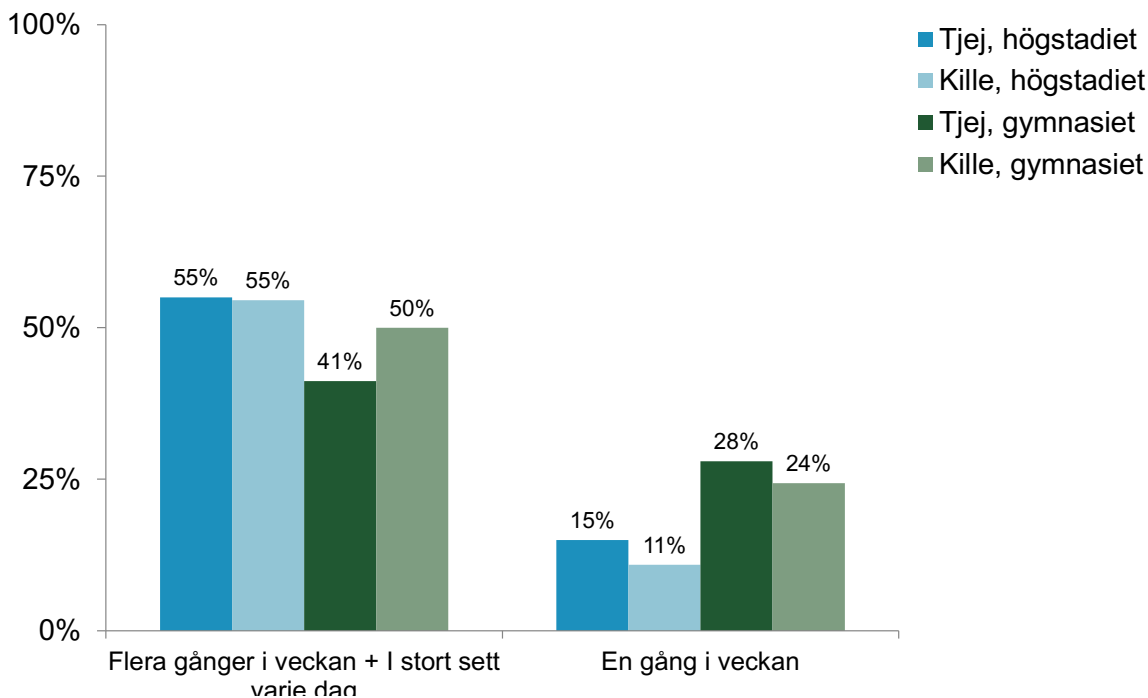
I en jämförelse med rikssnittet, se tabell F4a, framkommer det att unga i Kramfors tränar flera gånger i veckan i lägre grad än rikssnittet. Gymnasieungdomar tränar däremot en gång i veckan i högre grad än rikssnittet.

Över tid har andelen killar och tjejer som tränar minskat sedan år 2018 och 2015.

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?

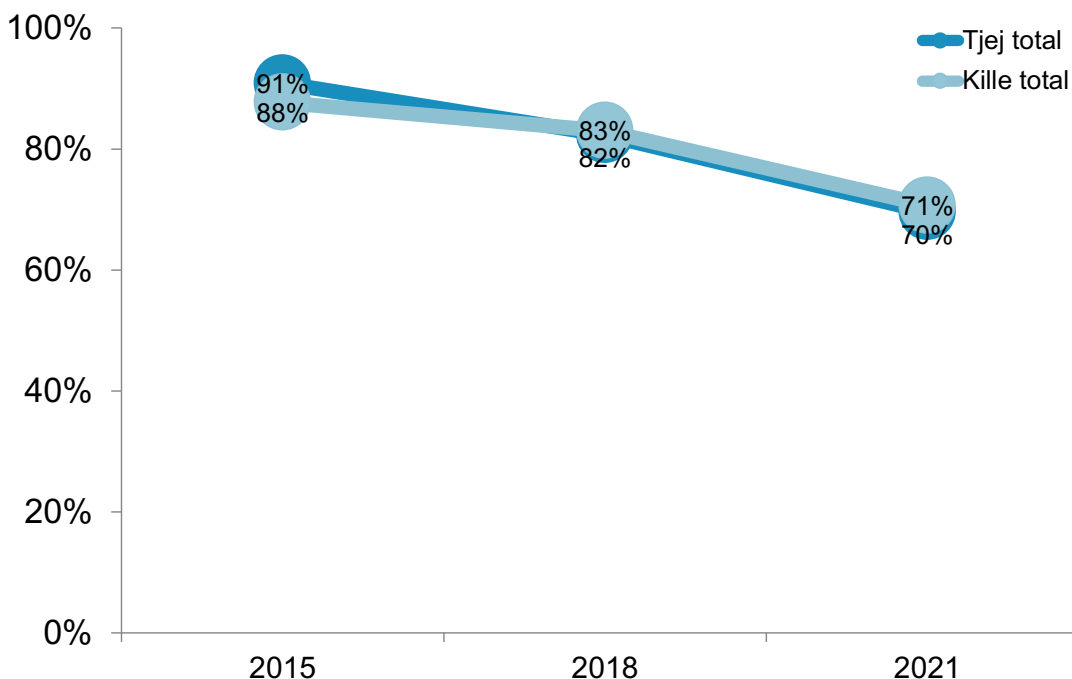
Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

F4a. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse med riksnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
En gång i veckan	13%	15%	25%	20%
Flera gånger i veckan + I stort sett varje dag	54%	72%	47%	58%

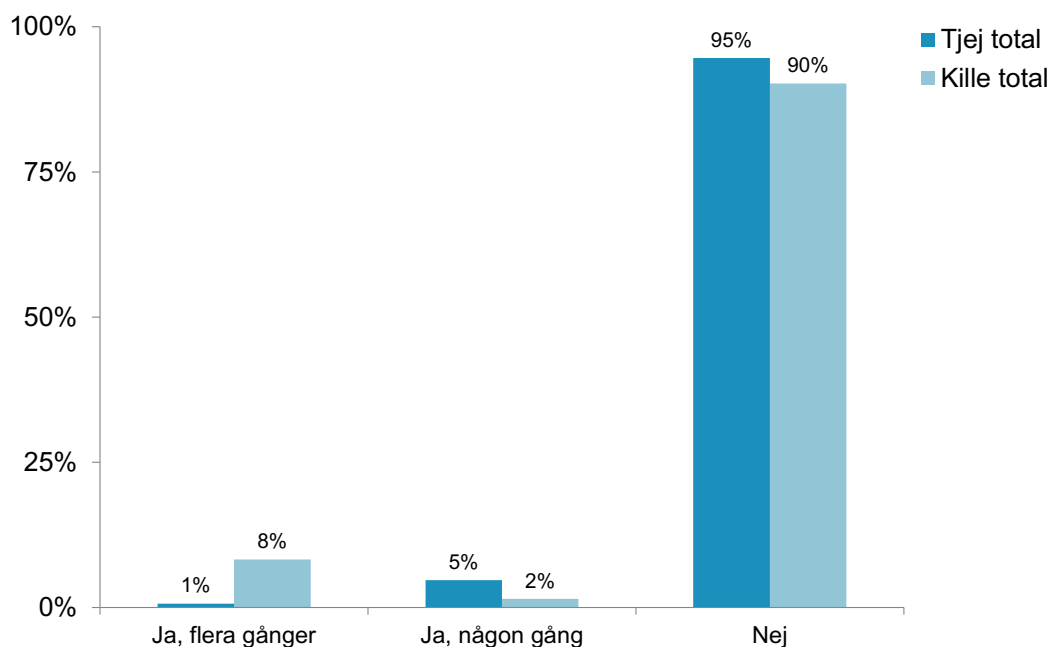
F4b. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse över tid

Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. En andel om 10% av killarna och 5% av tjejerna svarar att de någon eller flera gånger använt denna typ av medel.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol, tobak och snus

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som använder tobak minskat de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer.¹

I Kramfors ser vi att tjejer är den grupp där störst andel röker cigaretter minst en gång per vecka, 11 %. Det framgår också att en andel om cirka 21 % av högstadieeleverna och 40 % av gymnasieeleverna dricker starköl/cider, vin eller sprit minst en gång per månad. Att minst en gång per månad dricka så mycket alkohol att man känner sig full är vanligare bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna

Över tid kan vi se att snusning har ökat bland tjejerna, en trend som även ses i den nationella drogvaneeundersökningen och flera regionala undersökningar.² Däremot ser vi även att andelen tjejer som röker ökat. Andelen som dricker alkohol minst en gång i månaden har minskat bland tjejer och ökat bland killar.

¹ CAN: Skolelevers drogvanor 2018

² Se exempelvis: CAN 2019: Skolelevers drogvanor. Andelen som snusar har ökat bland högstadieungdomar och gymnasietjejer de senaste 2-3 åren. En förklaring till ökningen som ofta anges är det vita tobaksfria snuset som finns i flera smaker och som blivit populärt bland ungdomar.

F6. Hur ofta brukar du...?

Röka Cigaretter?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	89%	91%	89%	93%
Minst en gång per vecka	11%	9%	11%	7%
Snusa?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	94%	89%	90%	84%
Minst en gång per vecka	6%	11%	10%	16%
Dricka folköl?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	94%	93%	97%	94%
Minst en gång per vecka	6%	7%	3%	6%
Dricka starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	91%	91%	94%	86%
Minst en gång per vecka	9%	9%	6%	14%
Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	58%	55%	79%	91%
Minst en gång per vecka	42%	45%	21%	9%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

F6b. Jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Röker minst en gång per vecka	10%	3%	9%	9%
Snusar minst en gång per vecka	9%	4%	13%	16%
Dricker folköl minst en gång i månaden	14%	6%	18%	20%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	21%	11%	40%	48%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	65%	52%	67%	74%

F6c. Jämförelse över tid

	Tjej 2021	Tjej 2018	Tjej 2015	Kille 2021	Kille 2018	Kille 2015
Röker minst en gång per vecka	11%	8%	5%	7%	13%	4%
Snusar minst en gång per vecka	8%	3%	1%	14%	14%	10%
Dricker folköl minst en gång i månaden	13%	5%	6%	20%	10%	14%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	27%	34%	18%	34%	28%	22%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	72%	62%	71%	59%	70%	74%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

De flesta får tag i alkohol via kompisar, kompisars syskon eller partner eller på annat sätt än angivet.

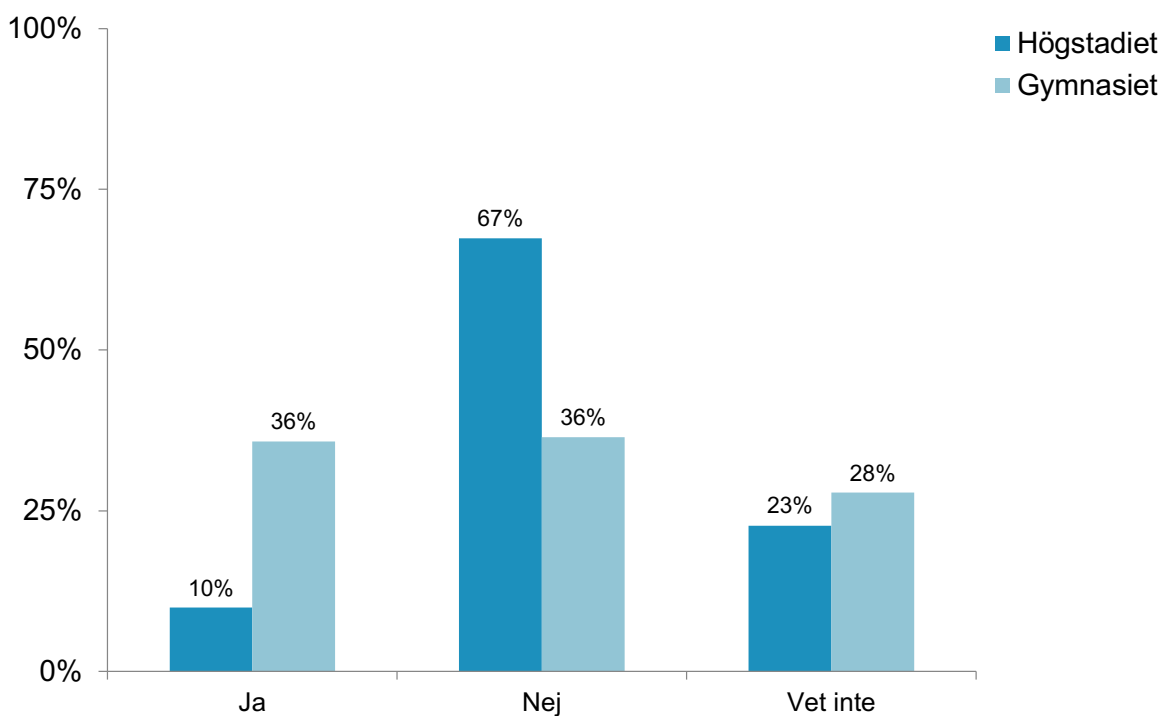
Endast en låg andel, totalt 10 % av högstadieungdomarna, svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. På gymnasiet är motsvarande andel högre, 38 %.

F6d. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

Köper själv i affären	7%
Beställer på internet	2%
Handlar utomlands	2%
Tillverkar själv	16%
Får från mina föräldrar	11%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	6%
Från syskon	5%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	38%
Från annan vuxen	27%
På annat sätt	38%

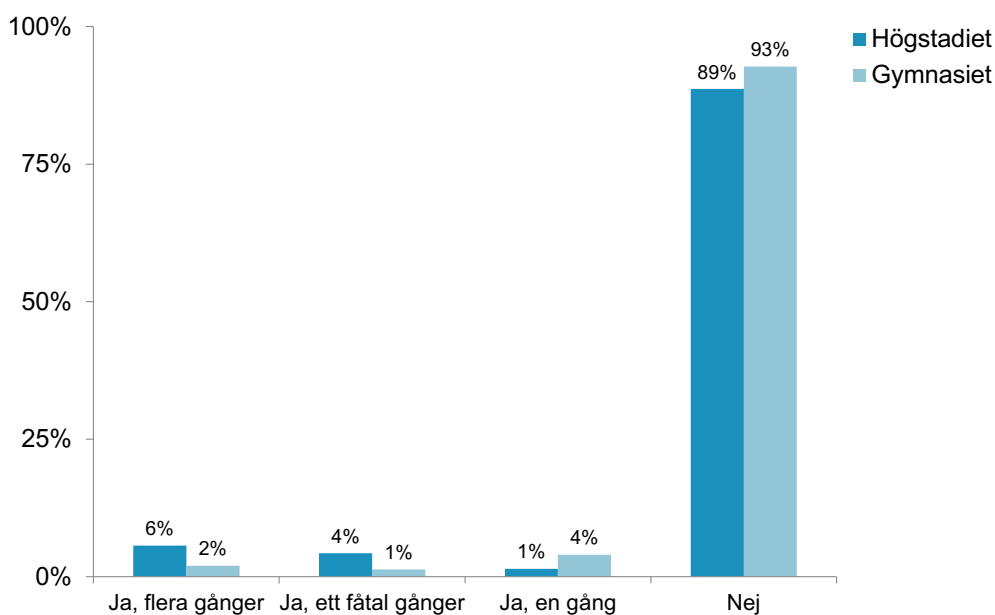
F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

Narkotika

Lupp-enkäten innefattar även frågor om narkotikaanvändning. 11 % av högstadieungdomarna och 7 % av gymnasieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika. I Kramfors är det en lägre andel gymnasieungdomar som någon gång använt narkotika vid en jämförelse med rikssnittet medan det är en högre andel högstadieungdomar som någon gång använt narkotika. Som det framgår i diagram F8c på följande sida är marijuana och kokain de vanligaste drogsorterna, följt av hasch och Ecstasy/LSD. Drygt hälften av de som använt droger har fått tag på det från någon person på orten eller på annat sätt, se diagram F8d.

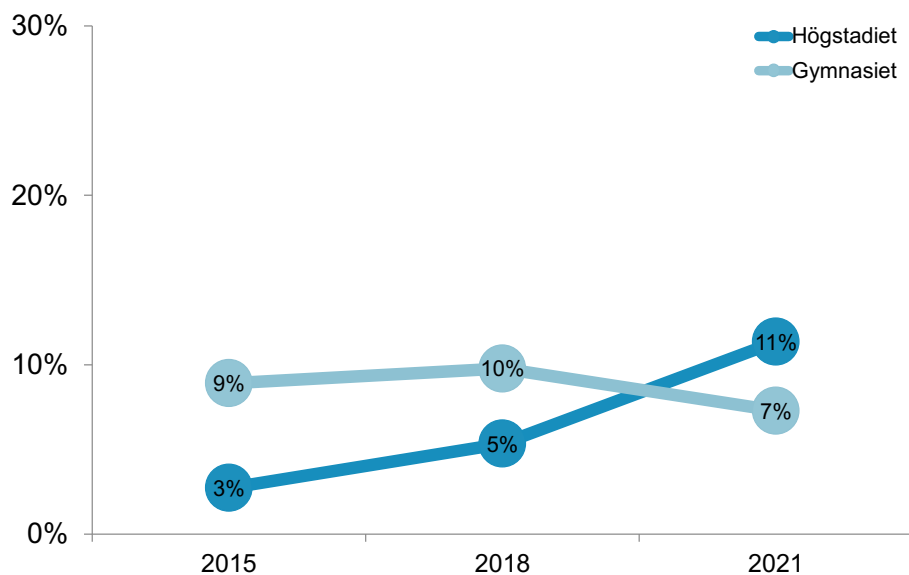
F8. Har du någon gång använt narkotika?

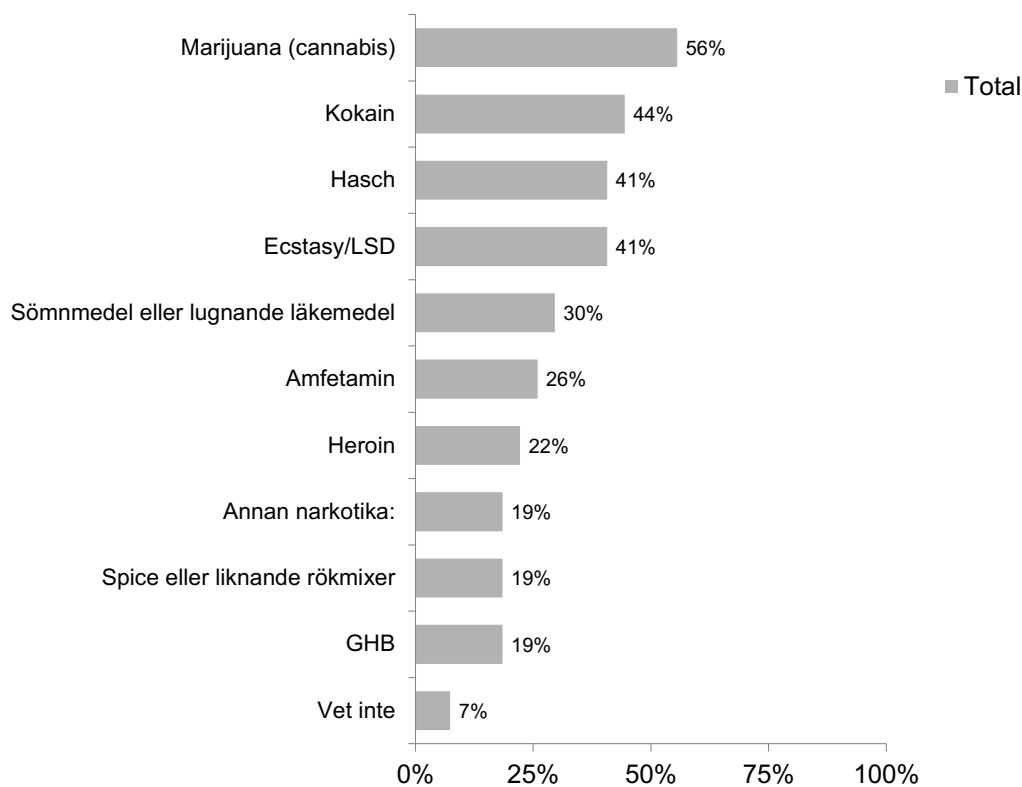
F8a. Andel som använt narkotika. Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
11%	4%	7%	12%

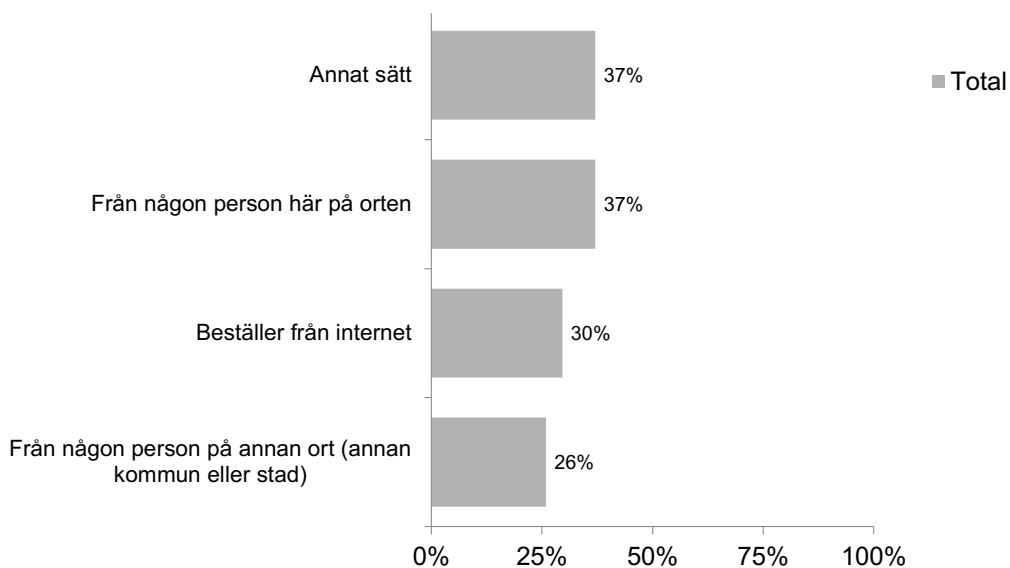
F8b. Andel som använt narkotika. Jämförelse över tid

F8c. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8d. Hur fick du/får du tag på narkotika? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

Fördjupat om ungas hälsa

Vad samvarierar med ungas hälsa i Kramfors?

Att fördjupat titta på vad som samvarierar med ungas hälsa kan vara viktigt för att få en förståelse kring hur det hänger samman med övriga frågor och för att rikta insatser mot de mest utsatta grupperna. Utöver att kön tydligt samvarierar med hälsa så ser vi även att olika former av utsatthet tydligt samvarierar med hälsa. De ungdomar som utsatts för någon form av mobbning, kränkningar, otrygga situationer som hot, stöld eller våld, svarar även i klart lägre grad än övriga att de mår bra. Bland de som mår sämre svarar 40 % att de utsatts för mobbning, bland unga som svarar att de mår bättre är andelen utsatta 14 %. De som utsatts för mobbning svarar även i högre grad än övriga att de regelbundet känner sig nedstämda.

Utöver dessa samband framgår det att ekonomiska förutsättningar även samvarierar med ungas hälsa. Bland unga som svarar att de oroar sig för sina föräldrars ekonomi svarar 39 % att de mår bra eller mycket bra. Bland unga som inte oroar sig för ekonomin svarar istället 60 % att de mår bra eller mycket bra. Det framkommer också att sexuell läggning samt huruvida man har en funktionsnedsättning eller inte samvarierar med ungas hälsa. De unga som har en funktionsnedsättning mår sämre än övriga ungdomar. De ungdomar som har en annan sexuell läggning än heterosexuell skattar även sin hälsa som sämre än övriga ungdomar. Vad gäller ungas bakgrund (var man själv är född eller var föräldrarna är födda) kan vi däremot inte se några större skillnader, men en något högre andel av unga som själva är födda utanför Sverige svarar dock att de mår mycket eller ganska bra. Vi ser även utifrån frågan om modersmål, att de som har ett annat modersmål än svenska i lägre grad än övriga svarar att de är nedstämda eller har sömnsvårigheter.

Nedstämdhet

Vid en analys av unga som svarat att de ofta är nedstämda (flera gånger i veckan eller oftare) så nämndes redan att utsatthet för mobbning samvarierar. De som utsatts uppger alltså i högre grad att de regelbundet är nedstämda. Annat som framkommer är att de som ofta är nedstämda även är mindre nöjda med sin fritid i Kramfors och med utbudet av fritidsaktiviteter. Vi kan även se att de som oftare är nedstämda tränar regelbundet i något lägre grad än övriga. De som regelbundet är nedstämda är även mindre nöjda med skolan generellt, med livet som helhet, med sin ekonomi och med familje- och kompisrelationerna. Det finns även ett samband med upplevt inflytande i skolan - de som oftare är nedstämda svarar i lägre grad att de får vara med och bestämma om olika saker i skolan. De som regelbundet är nedstämda svarar även att de har ett lägre förtroende för vuxna än övriga ungdomar.

"Hitta nya lösningar eller metoder för att minska ungdomarnas psykiska ohälsa. Detta kan tex vara genom bättre arbets- miljö, teknik och mm"

- Kille i gymnasiet svarar på frågan om vad Kramfors behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

Högstadieungdomarnas hälsa

Eftersom högstadieungdomarnas hälsa i Kramfors ligger en tydligt bit under rikssnittet för Lupp och då det även skett en negativ utveckling över tid i Kramfors har vi fördjupat tittat på om det är något specifikt som samvarierar med just högstadieungdomarnas, och framförallt högstadietjernas hälsa.

Det som framgår är att det i stora drag är samma saker som samvarierar för denna grupp som för unga i Kramfors i stort: utsatthet för mobbning, orättvis behandling och otrygga situationer som hot, stöld, misshandel och sexuellt våld/utnyttjande samvarierar tydligt med hälsan. De som utsatts för något svarar i klart lägre grad att de mår bra. Frågorna som rör ekonomi samvarierar även tydligt med hälsan - de som oroar sig för sina föräldrars ekonomi eller som är missnöjda med sin egen ekonomi svarar även att de mår sämre än övriga.

De högstadietjejer och killar som mår sämre är även mindre nöjda med livet som helhet, med fritiden och med skolan och de flesta aspekterna av skolan. Det framgår även att högstadieungdomar som mår sämre generellt är mindre trygga på flertalet platser i Kramfors (i bostadsområdet, på stan, i kollektivtrafiken, i skolan) än de som mår bra.

När det kommer till att träna regelbundet ses ett visst samband mellan att inte träna regelbundet och en sämre hälsa bland högstadieungdomarna. Det är dock inte så tydliga skillnader.

Frågan som rör hur Coronapandemin påverkat unga (se sida 95), har även analyserats inom gruppen högstadieungdomar som mår bra respektive dåligt. Det som framgår är att unga som svarar att de inte mår så bra även i högre grad uppger att deras fysiska och psykiska hälsa blivit sämre under pandemin. Till exempel svarar 61 % av högstadietjejer som mår sämre att deras psykiska hälsa blivit sämre under pandemin. Bland de tjejer som mår bra är motsvarande andel 26 %. Unga som mår sämre svarar även att deras liv som helhet påverkats till det sämre under pandemin. Däremot finns inga tydliga skillnader i synen på om skolan, möjligheten till arbete, fritiden, kompisarna eller familjerelationerna påverkats under pandemin utifrån hälsa.

Varför mår tjejer sämre än killar?

Utifrån Lupp-enkätens frågor går det inte att avgöra varför tjejer mår sämre än killar. Däremot finns det en del rapporter som belyser könsskillnaderna i ungas hälsa, bland annat i en rapport från Folkhälsomyndigheten. Där tar man bland annat upp att tjejer är mer stressade och har högre krav på sig än killar när det kommer till skolan och betyg, och att detta är något som kan påverka hälsan. Det konstateras att tjejer mår sämre än killar, men samtidigt lyckas de bättre i skolan. Killar mår alltså bättre, men har i sin tur tydligt lägre studieresultat¹. Annat som nämns, som kan påverka könsskillnader i hälsan, är biologiska faktorer, strukturella faktorer och förväntningar knutna till kön. Till strukturella faktorer hör bland annat utvecklingen på arbetsmarknaden och ökade utbildningskrav. För flera kvinnodominerade yrken har nämligen kraven på utbildning ökat den senaste tiden. Folkhälsomyndigheten skriver att detta kan påverka ungas syn på framtiden, engagemang i skolan och upplevelsen av stress. Förväntningar knutna till kön handlar om att flickor och pojkar ställs inför olika möjligheter och hinder i sin vardag, och de har olika strävan att leva upp till ideal och normer som de möter².

Det som också nämns i flera studier är att det finns ett stigma, särskilt bland pojkar. Betydligt fler flickor än pojkar rapporterar psykiska besvär, som vi även sett i Kramfors. Trots detta är pojkar överrepresenterade i statistiken över missbruk och självmord. Man tror alltså att det finns ett större mörkertal bland pojkar som bottnar i manliga normer om att inte visa sig som "svag" och att detta även är viktigt att ta i beaktande när man analyserar könsskillnader som rör hälsa.³

Ja, min psykiska hälsa är sämre, liksom andra ungdomars, men det finns sällan tider tillgängliga för att prata med psykologer. Jag har behov att prata med psykolog och jag går på (...) men jag får göra det oftast 1 gång i månaden trots att jag sade att en gång varannan vecka vore bäst. Jag förstår att de har fullt upp men samtidigt får jag inte den hjälp jag behöver. Och p.g.a. att jag inte får hjälpen jag behöver så känner jag mig ofta nedstämd och ser negativt på framtiden. Jag är rädd för att mitt mående ska försämras igen och att jag ska slutligen tappa livslusten igen. Jag känner vanligtvis minst en gång om dagen att jag helt tappar hoppet om det mesta. Detta är trots att mitt mående är betydligt bättre än förut och jag numera har fått medicin utskrivna som hjälper mig(...)

- Tjej svarar på frågan om hur pandemin påverkat henne

1 Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?

2 Barnombudsmannen 2015: Könsskillnader i skolresultat och psykisk ohälsa. Temarapport Max18

3 Socialstyrelsen 2017: Utvecklingen av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna

G. Arbete

I detta avsnitt ställs några frågor om arbete och företagande.

Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har påverkat unga i stor grad. Etableringsåldern har ökat och likaså har kraven på kompetens och utbildning kraftigt ökat. Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter något som påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.¹

En fullföljd gymnasieutbildning är det viktigaste för att unga senare ska få ett arbete.² En annan sak som även kan vara viktig för kommunen är att arbeta för att fler ungdomar får möjligheten till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, vilket också kan öka chanserna för en senare etablering på arbetsmarknaden.

I rapporten "Unga röster 2016" framkommer det också att många ungdomar efterfrågar mer praktik, mer information från skolan om hur arbetsmarknaden fungerar, mer studiebesök och möjligheten att få träffa olika personer som berättar om sina yrken.³

"Göra det enklare att få jobb inom kommunen, höja studiebidraget. få extra pengar utöver studiebidraget på program som gör något arbete typ som industri/fordon..."

– Kille i gymnasiet svarar på frågan om vad Kramfors behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

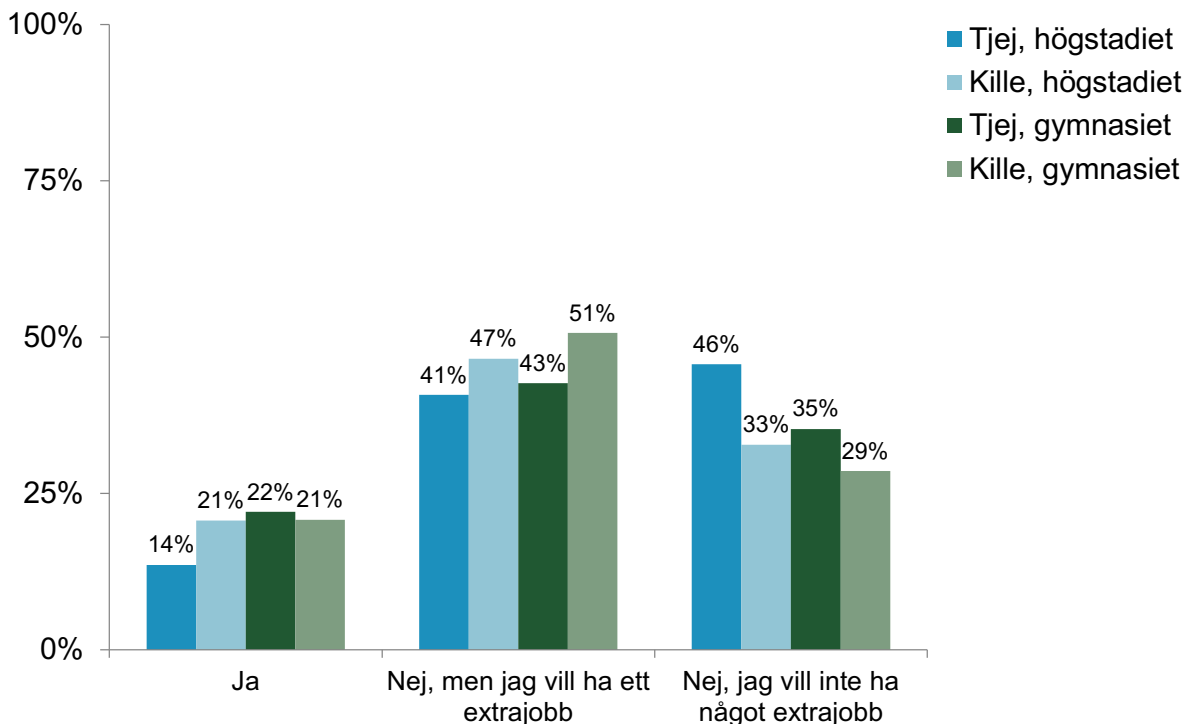
¹ Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

² Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

³ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

En andel om 16% av högstadieungdomarna och 21% av gymnasieungdomarna har ett extrajobb. Runt hälften svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb. Killar i gymnasiet är de som i högst grad svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb medan tjejer i gymnasiet är de som högst grad redan har ett extrajobb. Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att andelen gymnasieungdomar med extrajobb är på en lägre nivå i Kramfors. Sett över tid har andelen högstadieungdomar med extrajobb ökat medan gymnasieungdomar har extrajobb i liknande grad som år 2018.

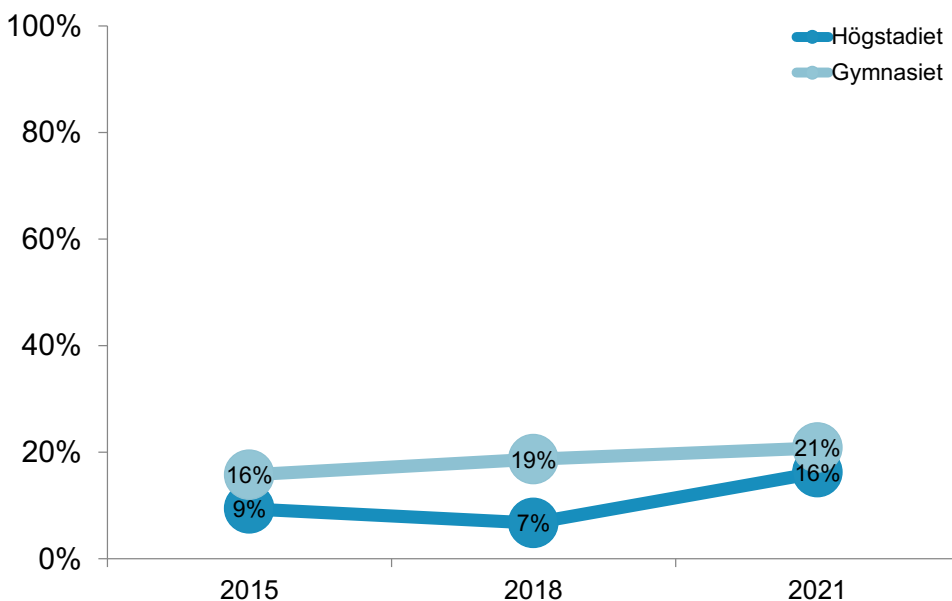
G1. Har du något extrajobb just nu?

G1a. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse med rikssnittet

Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
16%	13%	21%	30%

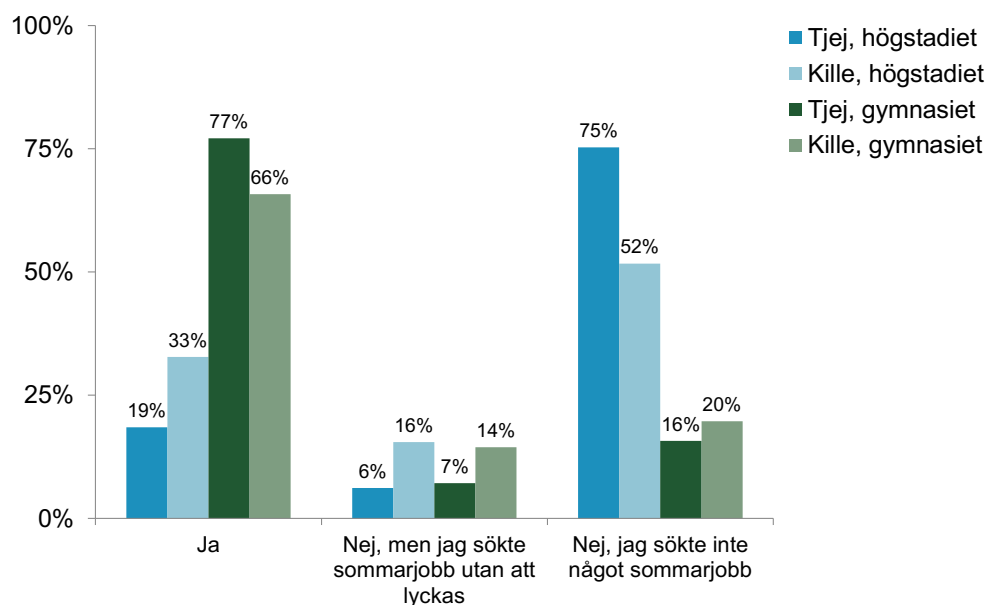
G1b. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse över tid

Andelen högstadieungdomar som har haft ett sommarjobb den senaste sommaren är 25 %. Detta är en högre andel än i rikssnittet för högstadieungdomar och fler än år 2018 i Kramfors. Andelen gymnasieungdomar som hade ett sommarjobb i somras är totalt 70 %. Även på gymnasiet är andelen högre i Kramfors än i rikssnittet och fler än år 2018 har svarat att de haft ett sommarjobb.

Majoriteten av högstadieungdomarna fick sitt sommarjobb genom någon i den egna familjen, se G2c på följande sida. Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna är att man fått jobbet genom kommunen eller genom att själv kontakta arbetsplatsen.

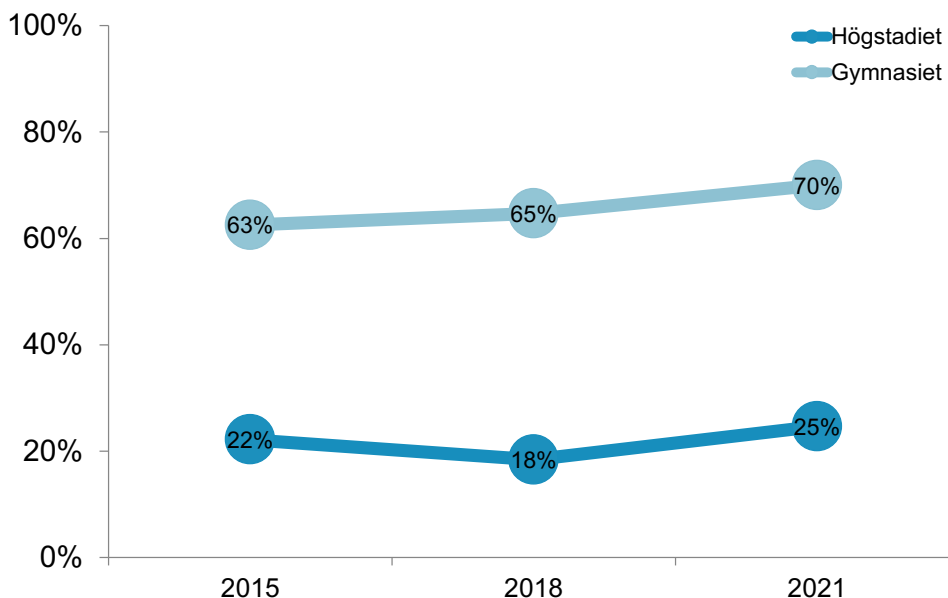
G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

G2a. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse med rikssnittet

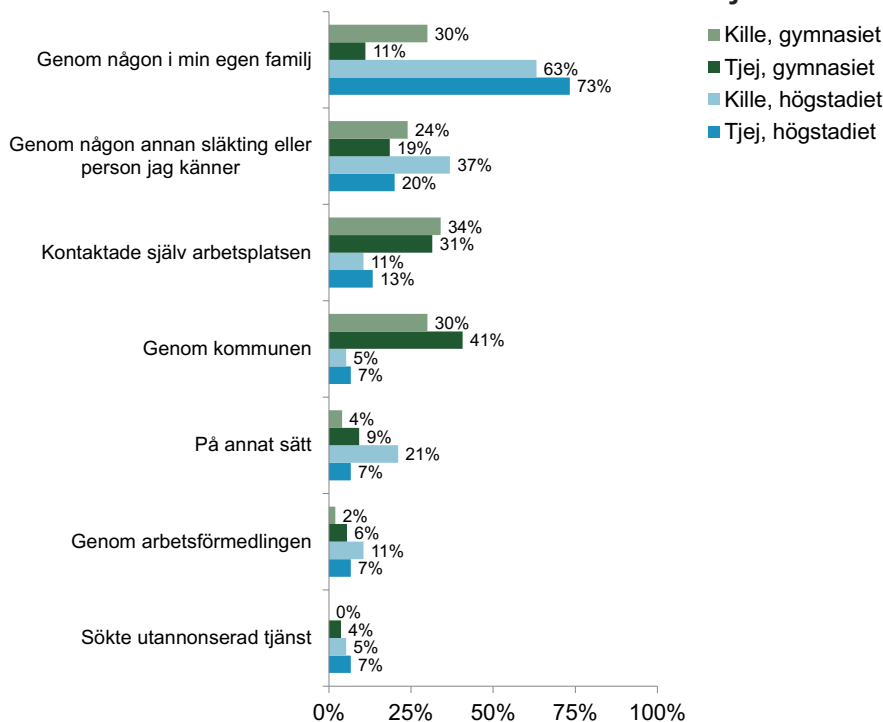
Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
25%	16%	70%	60%

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse över tid

G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

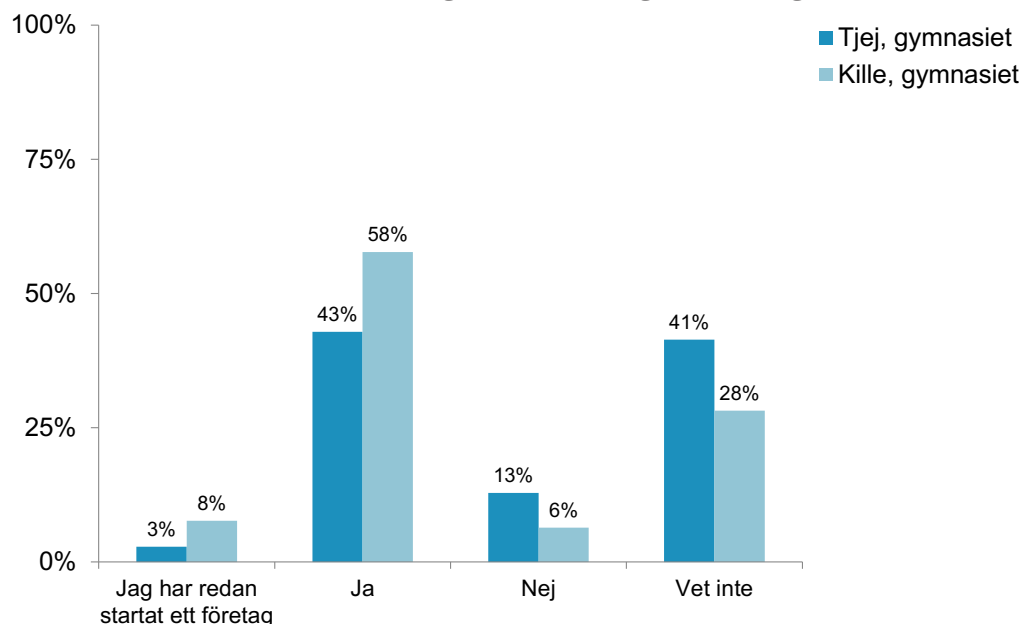
Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

Inställning till eget företagande

Gymnasieungdomarna fick svara på en fråga om deras inställning till att starta eget företag. 43 % av tjejerna och 58 % av killarna svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget i framtiden. Därutöver svarar 8 % av killarna och 3 % av tjejerna att de redan har ett företag. Unga i Kramfors kan tänka sig att starta eget företag i något lägre grad än rikssnittet.

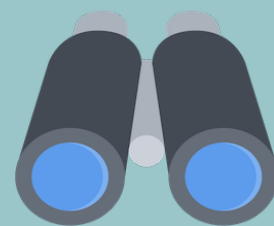
G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

G3a. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden? Andel "Ja" jämförelse med rikssnittet

Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
51%	58%

"Prata mer i skolan om hur höga krav (både från andra, men framför allt sig själv) påverkar ens psykiska hälsa. Man pratar nästan bara om att man måste plugga för framtiden. Inte vad som händer om det slår över i överdrivet plugg."

- Tjej i gymnasiet svarar på frågan om vad Kramfors behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Som tidigare nämnts i avsnittet om arbete så oroar sig många ungdomar över framtiden. I rapporten "Unga röster 2016" svarar hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. I samma studie framkommer det att oron ökar i takt med ungdomarnas ålder.¹ Flertalet studier påvisar att ungas oro inför framtiden är kopplat till bland annat studieresultat och jobbmöjligheter.

Även förändrade förutsättningar kopplat till rådande pandemi och klimatförändringarna är två ytterligare aspekter som kan bidra till oro bland unga, vilket bland annat tas upp i Bris rapport "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar". I rapporten konstateras också att relationer, existentiella frågor och identitet är aspekter som kan skapa oro för framtiden bland unga. Även oro över att hitta en bostad lyfts som en sak som kan bidra till att unga oroar sig för framtiden.²

¹ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

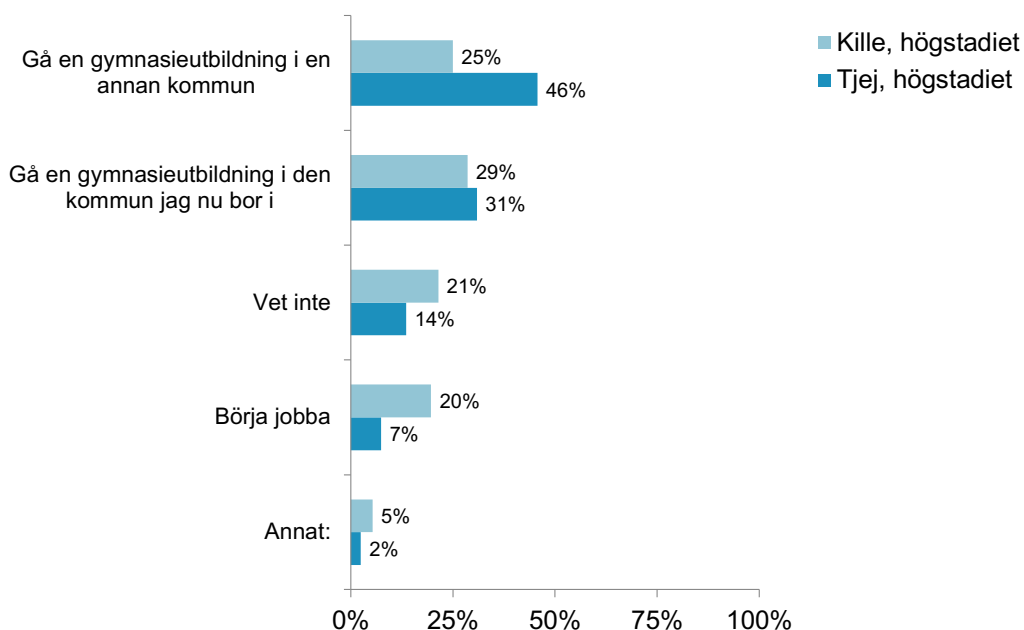
² Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"

Vad unga i högstadiet vill och tror de kommer göra

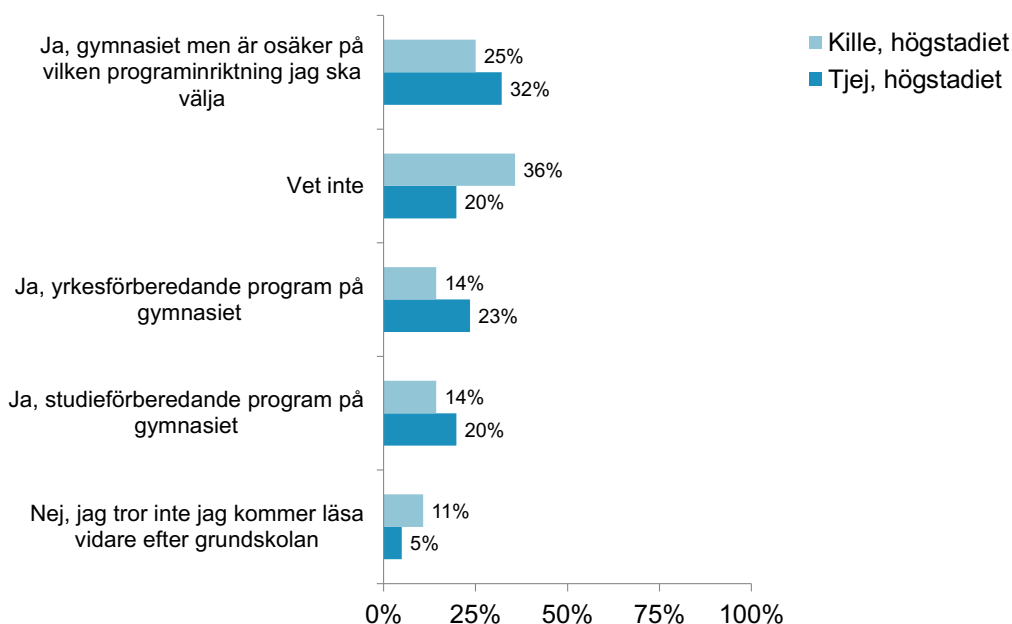
En stor majoritet av ungdomarna i högstadiet skulle helst gå en gymnasieutbildning (i kommunen eller på annan ort) efter grundskolan, se diagram H1a. 7 % av tjejerna och 20 % av killarna vill helst börja jobba.

Som det framgår i diagram H1b svarar en stor majoritet av högstadiungdomarna att de kommer läsa vidare på gymnasiet, direkt eller senare. 36 % av killarna och 20 % av tjejerna vet inte om de kommer läsa vidare efter grundskolan.

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

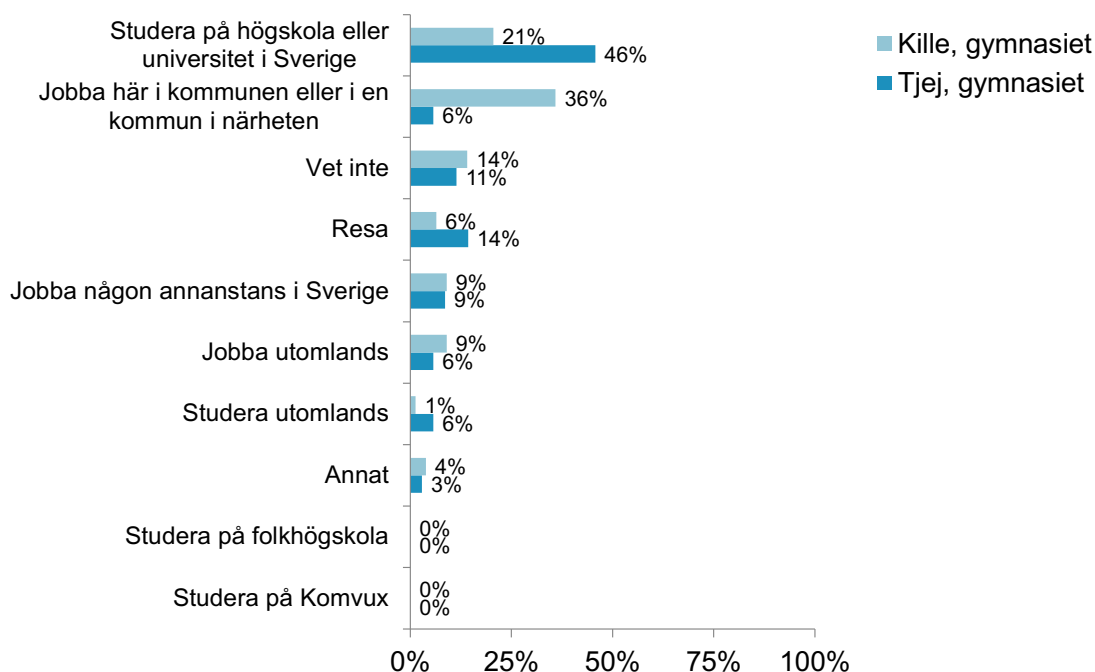
H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

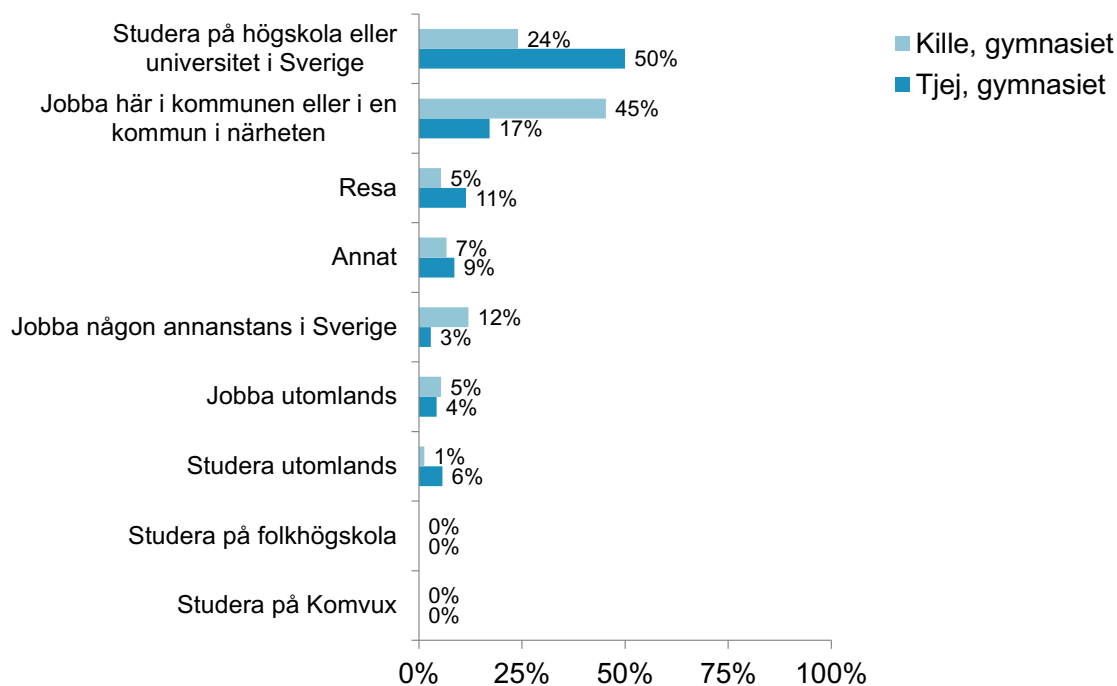
Vad unga i gymnasiet vill och tror de kommer göra

Det finns stor skillnad mellan könen vad de skulle vilja göra direkt efter gymnasiet. 46 % av tjejerna vill studera på högskola/universitet i Sverige, motsvarande andel bland killarna är 21 %. Killarna vill i störst utsträckning jobba i kommunen eller i närliggande kommun, 36 % uppger detta. Bland tjejerna är det endast 6 % som vill jobba i kommunen eller annan närliggande kommun. De flesta killar tror att de kommer att jobba direkt efter gymnasiet, medan tjejerna tror de kommer studera på högskola eller universitet i Sverige, se diagram H1d.

H1c. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

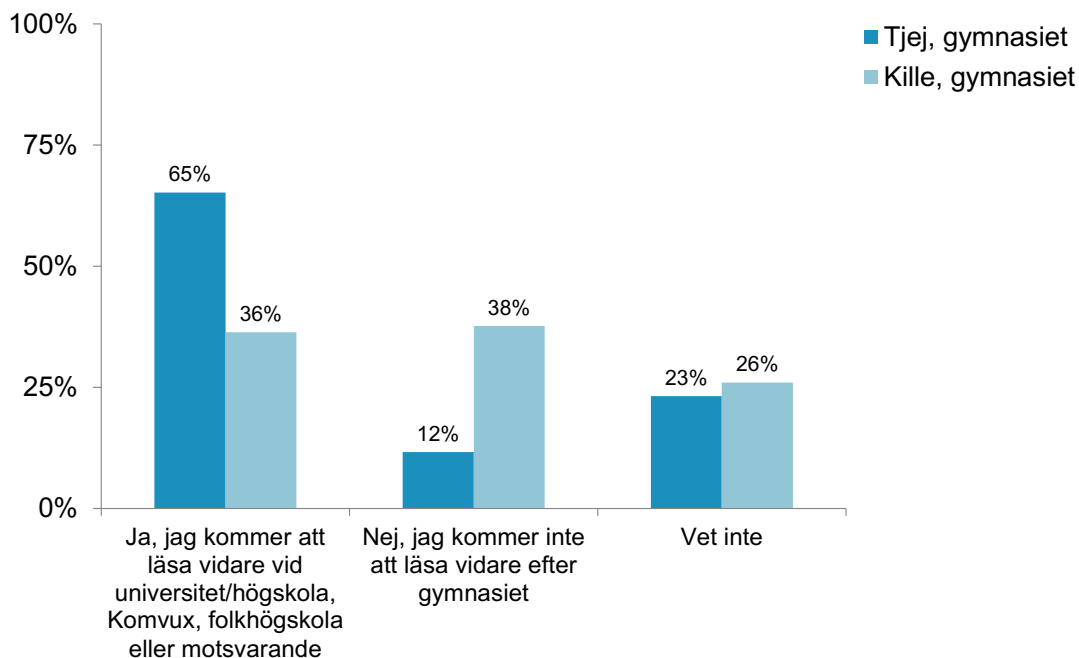

H1d. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

65 % av gymnasietjejerna och 36 % av gymnasiekillarna svarar att de tror de kommer att läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. I jämförelse med rikssnittet är det färre unga i Kramfors som tror att de kommer läsa vidare, se tabell H2a. Sett över tid är det färre tjejer som tror de kommer läsa vidare än år 2018 men fler killar som tror detsamma än år 2018.

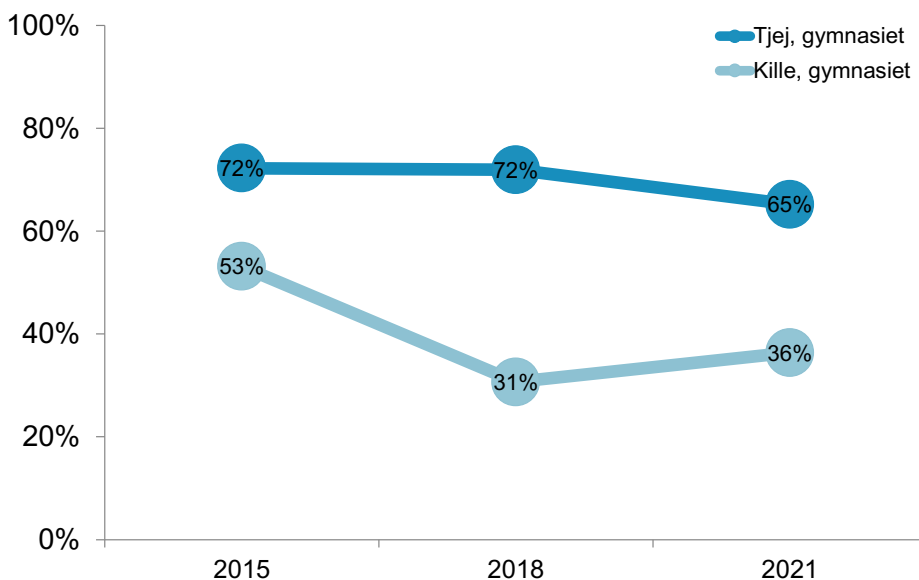
H2. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

H2a. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse med rikssnittet

	Kramfors	Riket gymnasiet
Ja	50%	64%
Nej	25%	14%
Vet inte	25%	22%

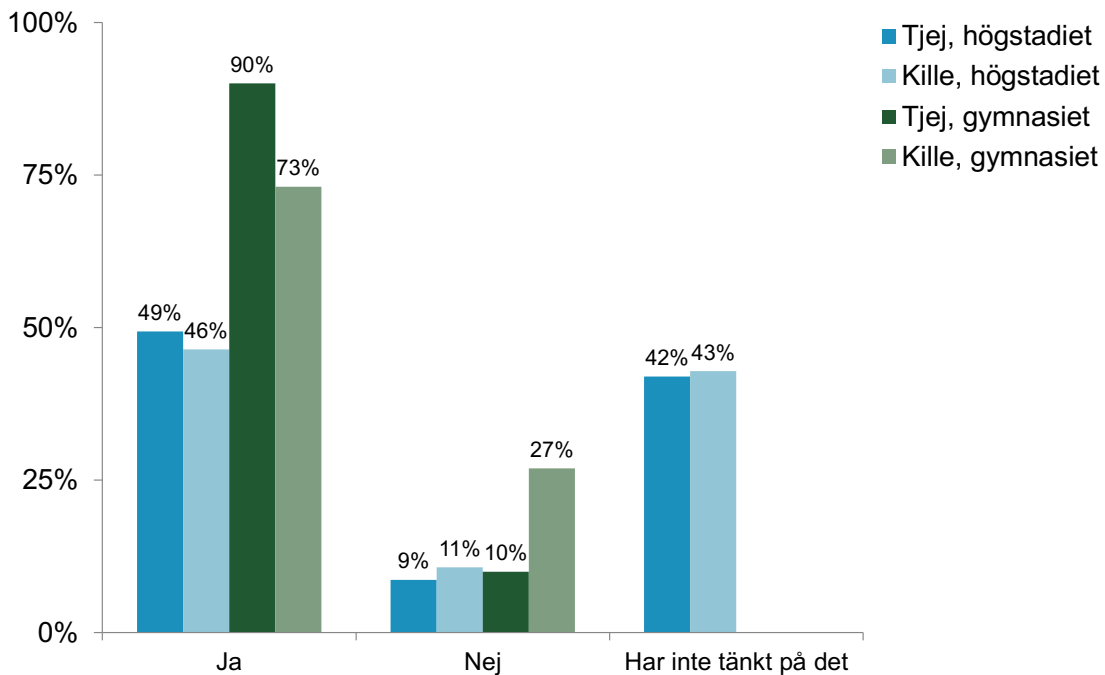
H2b. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse över tid

Flytta eller stanna i kommunen

Andelen som tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor är högst bland gymnasieeleverna, 81 % totalt. Knappt 50 % av högstadieungdomarna tror att de kommer att flytta. Andelen som tror att de kommer flytta bland eleverna i Kramfors är högre än rikssnittet. Sett över tid är det ungefär lika många gymnasieungdomar som tror de kommer flytta. Färre högstadieungdomar tror däremot att de kommer flytta från kommunen än år 2018.

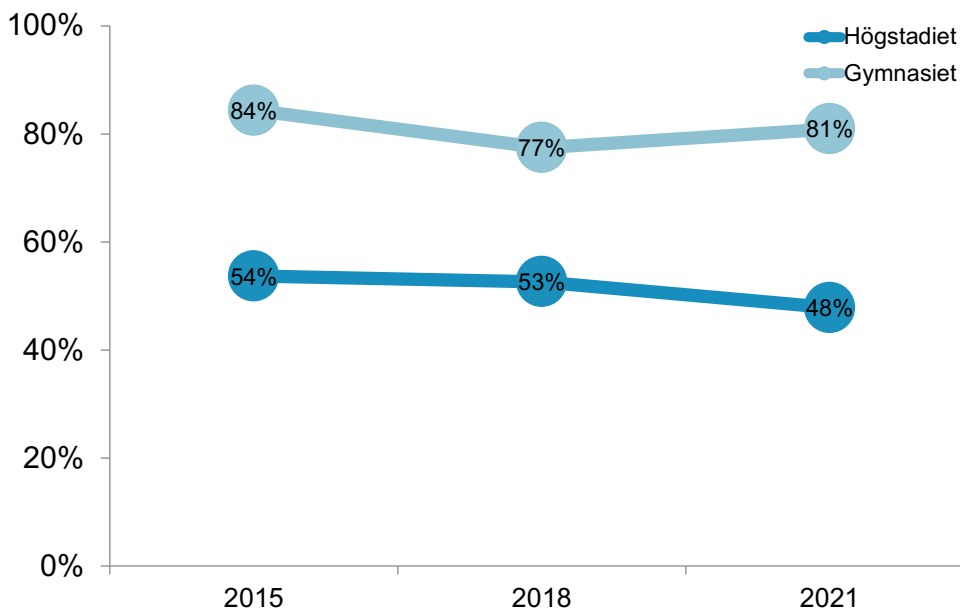
H4. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

H4a. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse med rikssnittet

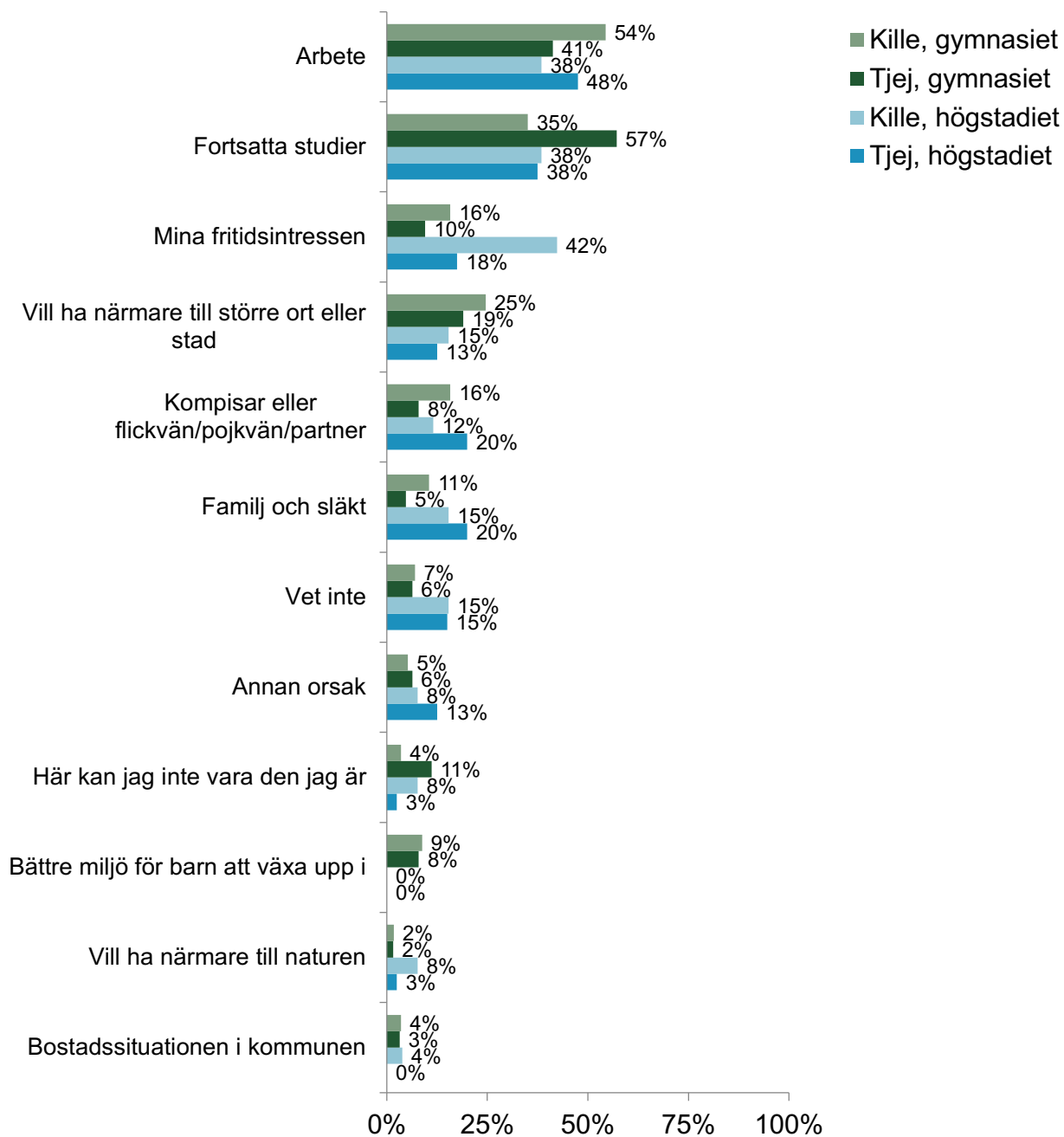
Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
48%	37%	81%	73%

H4b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse över tid

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Många anger att de tror de kommer flytta på grund av arbete eller fortsatta studier. Bland tjejer i gymnasiet är det hela 57 % som tror de kommer flytta på grund av studier. Hela 42 % av högstadietkillarna uppger att de skulle flytta för sina fritidsintressen.

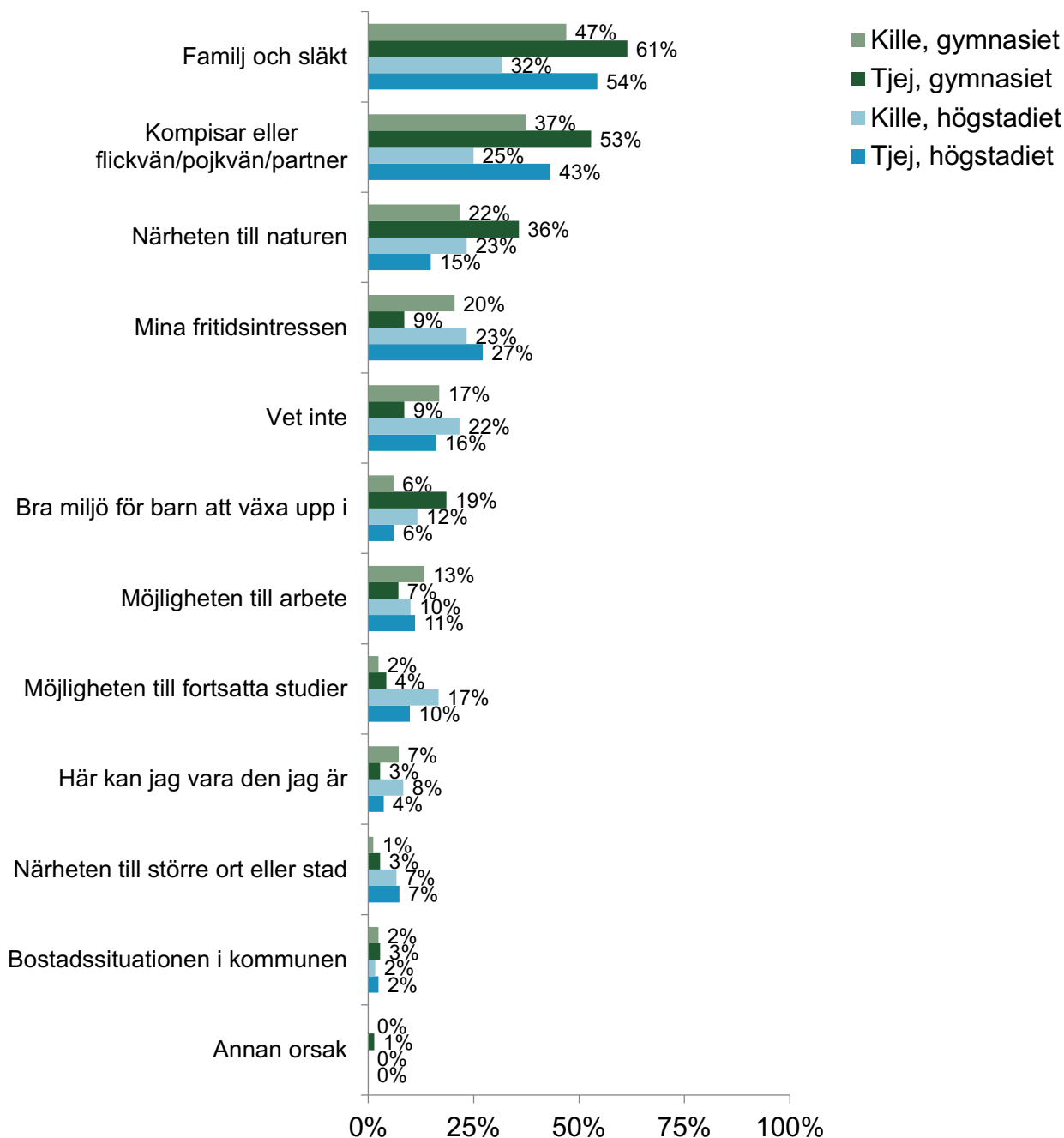
H4c. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen? Besvarades endast av de som tror de kommer flytta

Det bästa med kommunen

I Lupp-enkäten ställdes en fråga om vad som är det bästa med att bo i Kramfors. Familj och släkt samt kompisar och partner är det som störst andel anger. Gymnasieungdomarna har i högre grad svarat närhet till naturen, och speciellt tjejerna. Medan högstadieungdomar svarar i högre grad än gymnasieungdomarna att deras fritidsintressen är det bästa.

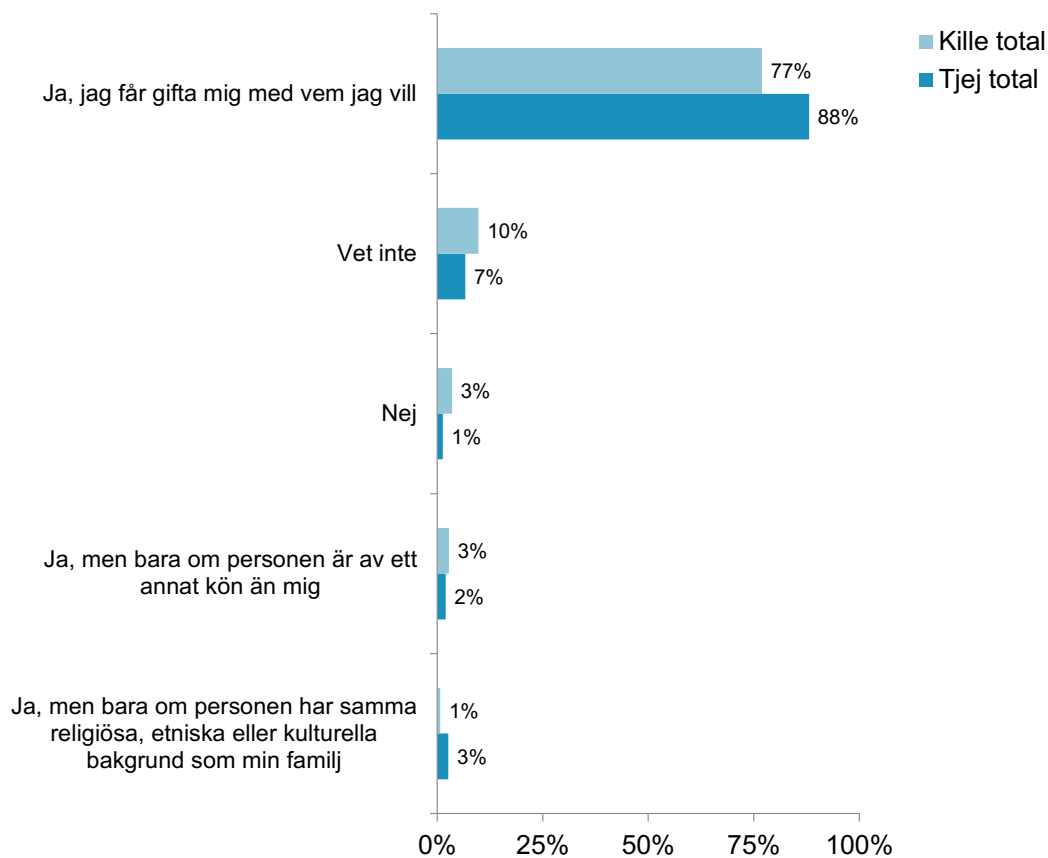
H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

Vem unga får gifta sig med

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida ungdomarna får gifta sig med vilka de vill. 88% av tjejerna och 77% av killarna svarar att de får det, se diagram H6 nedan.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

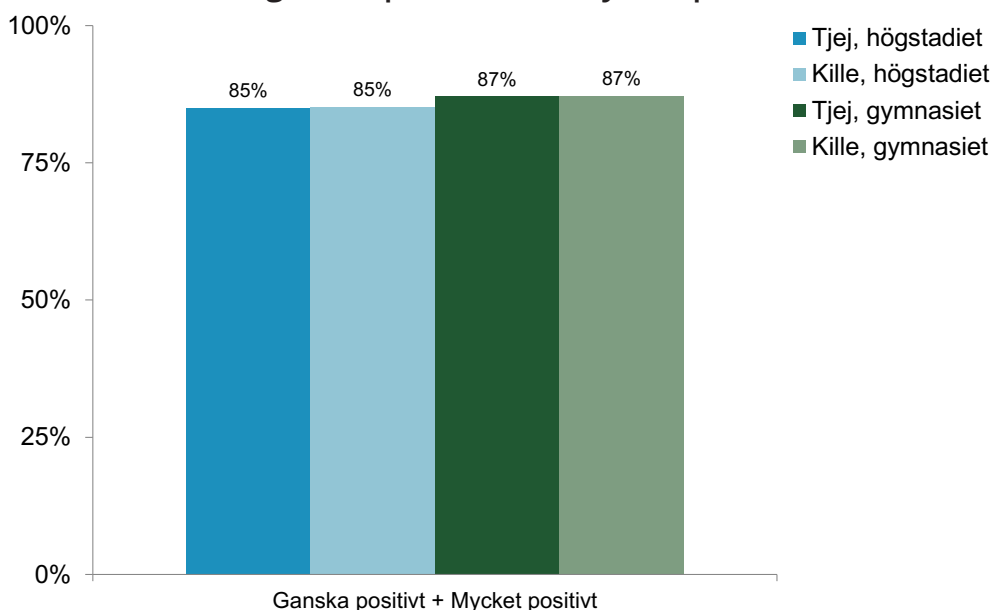

Framtid

Som framgår i diagram H7 svarar en stor andel, 85 %, av högstadieungdomarna och 86 % av gymnasieungdomarna, att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. Resultatet ligger på en något lägre nivå än rikssnittet, se tabell H7a. Både andelen killar och tjejer som ser positivt på framtiden har minskat sedan år 2018.

H7. Hur ser du på framtiden?

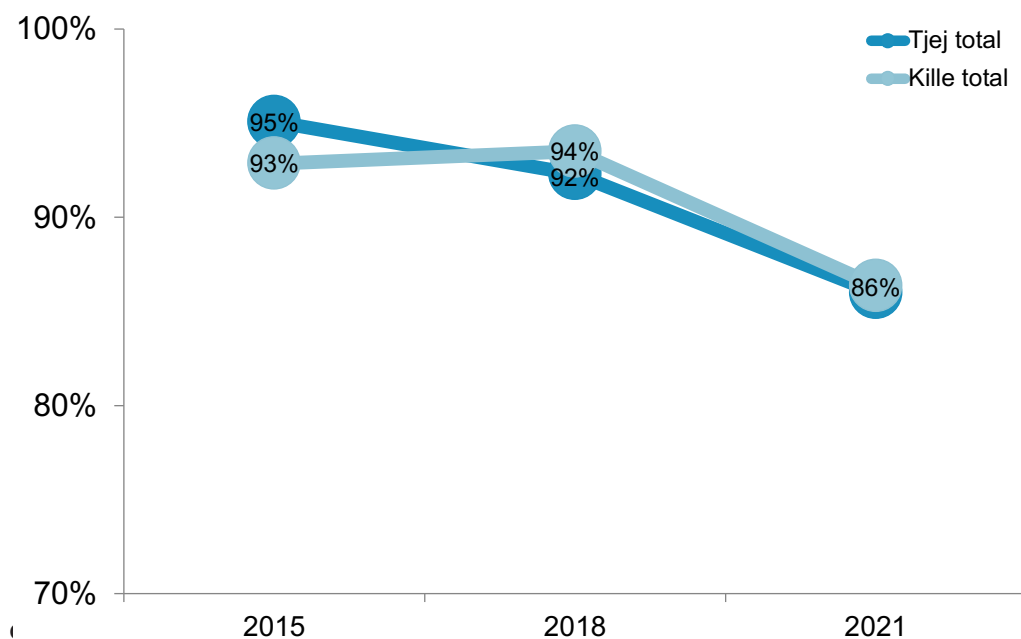
Andel som svarat ganska positivt och mycket positivt

H7a. Hur ser du på framtiden? Jämförelse med rikssnittet

	Kramfors högstadiet	Riket högstadiet	Kramfors gymnasiet	Riket gymnasiet
Mycket + ganska positivt	85%	90%	86%	90%

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel mycket + ganska positivt. Jämförelse över tid

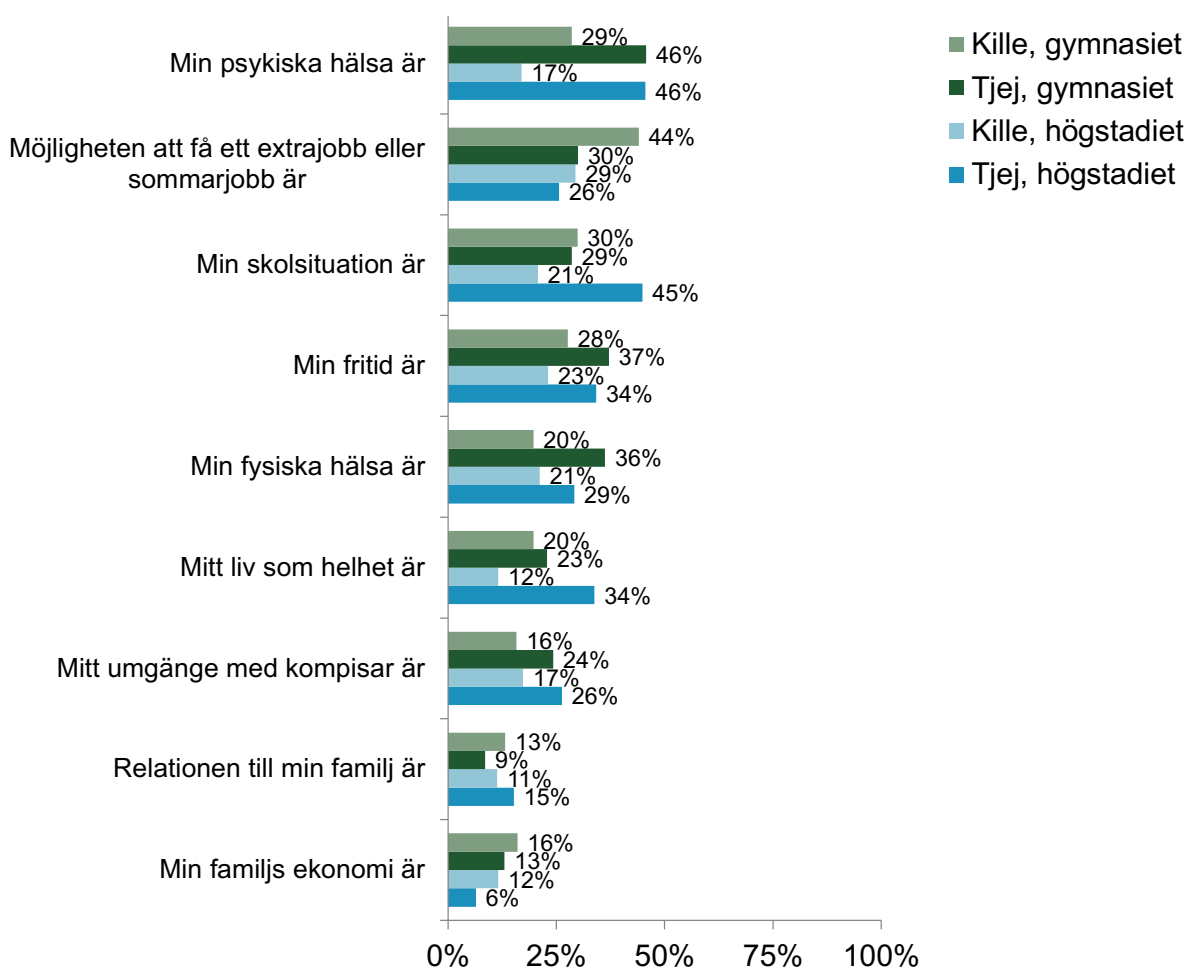
Coronapandemin

I årets Lupp-enkät lade man till en fråga för att kunna se hur ungdomarna har påverkats av Coronapandemin.

Utifrån diagrammet nedan (H8) kan vi se att många unga tycker att möjligheten att få ett extrajobb eller sommarjobb har varit klart sämre under pandemin. Speciellt tycker gymnasiekillar att möjligheterna varit sämre. Dock såg vi i avsnittet om framtid att andelen med både sommar- och extrajobb ökat sedan år 2018.

En relativt hög andel av gymnasieungdomarna, 21-45 %, anger att skolsituationen varit sämre. Därutöver sticker tjejer i ut där 46 % anger att deras psykiska hälsa varit sämre under pandemin. Killar som anger detsamma är 17% på högstadiet och 29% på gymnasiet.

**H8. Om du tänker på hur det är nu och hur det var innan Coronapandemin började – På vilket sätt har ditt liv förändrats på grund av Coronapandemin?
Andel som svarat "Lite sämre" eller "Mycket sämre".**

H9. Vill du tillägga något om hur Coronapandemin har påverkat dig?

"Att inte kunna utföra mina fritidsaktiviteter men har också gjort det svårare att prestera på en högre nivå i skolan."

- Kille, gymnasiet

"Distansundervisningen fick mig att må dåligt och skolan att gå sämre."

-Tjej, gymnasiet

"Det var bättre med distansundervisning och nu vill jag fortsätta ha det."

- Kille, högstadiet

"Mer deppig och har haft tråkigare"

-Tjej, högstadiet

"Har inte kunnat åkt på träffar som innan och fick distansundervisning halva skolterminen."

- Kille, gymnasiet

Referenslista

- Amnå Erik, Ekström Mats & Stattin Håkan 2016: Ungdomars politiska utveckling
- Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"
- Brottsförebyggande rådet 2009: Grövre våld i skolan
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Skolelevers drogvanor 2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Länsstyrelsen Västerbotten 2015: Idrott och normer
- Mentor & Ungdomar.se 2016: Unga röster 2016. Tema: integration
- Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2010: Fokus 10: Om ungas inflytande
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2013: Fokus 13: Unga och jämställdhet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2019: Fokus 19: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor: Ung idag 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan
- SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet
- Skolverket 2009: Grövre våld i skolan
- Skolverket 2011: Utvärdering av metoder mot mobbning
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5: "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55: Det handlar om en jämlik hälsa
- SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Statens medieråd: Ungar och medier 2019
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet
- Sveriges Kommuner och Landsting 2015 Utbildning - Nyckeln till arbete
- Sveriges Kommuner och Landsting 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.
- Sveriges Ungdomsråd 2012, Medborgarprojektet: Ni kan bättre

